T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI | ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU | DERS KİTABI

TÜRKÇE 5

Yazar

Dr. Ali CİN
Dr. Sezgi DALİOĞLU
Arş. Gör. Mehmet KAVAS
Alev DÖNMEZ
Ceyda HAN
Fatih ŞENER
Gülşen AKYURT
Leyla ANGIN
Nuray HÜLÜR TAŞİN
Sinan SAYILIR
Tülin SAYILIR

2. KİTAP

TÜRKİYE CUMHURİYETİ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI.....: 2019
DERS KİTAPLARI DİZİSİ.....: 9598

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Editör
Prof. Dr. Yusuf UYAR
Doç. Dr. Bilal ŞİMŞEK
Doç. Dr. İsmail Yavuz ÖZTÜRK
Dr. Gülbike YILDIRIM

Dil Uzmanı
Esen BAYRAM GENÇ

Program Geliştirme Uzmanı
Doç. Dr. İsa YILDIRIM

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı
Prof. Dr. Gökhan ÇETİNKAYA
Erhan DÜZGÜN

Rehberlik Uzmanı
Dr. Özlem MENTEŞ YALÇIN

Görsel Tasarımcı
Batuhan ÇELİK
Canan Özlem CANER
Derya AKIN
Enver ÜLKER
Erman YILMAZ
Esra ŞENOCAK
Fatma GENÇ
Mehmet ARI
Olcay DOĞAN
Ozan ERTUĞRUL

Çoklu Ortam Tasarımcısı
Esra İLHAN - Gazanfer DİKER - Onur YILMAZ - Osman ÇELİK - Pınar ERSAL - Seher KILIÇ - Ümit ARSLAN - Vedat Ersin CEVİZ - Zekican YARDIMCI

ISBN 978-975-11-8008-7

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 17.07.2024 tarih ve 110460159 sayılı yazısı ile eğitim aracı olarak kabul edilmiştir.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

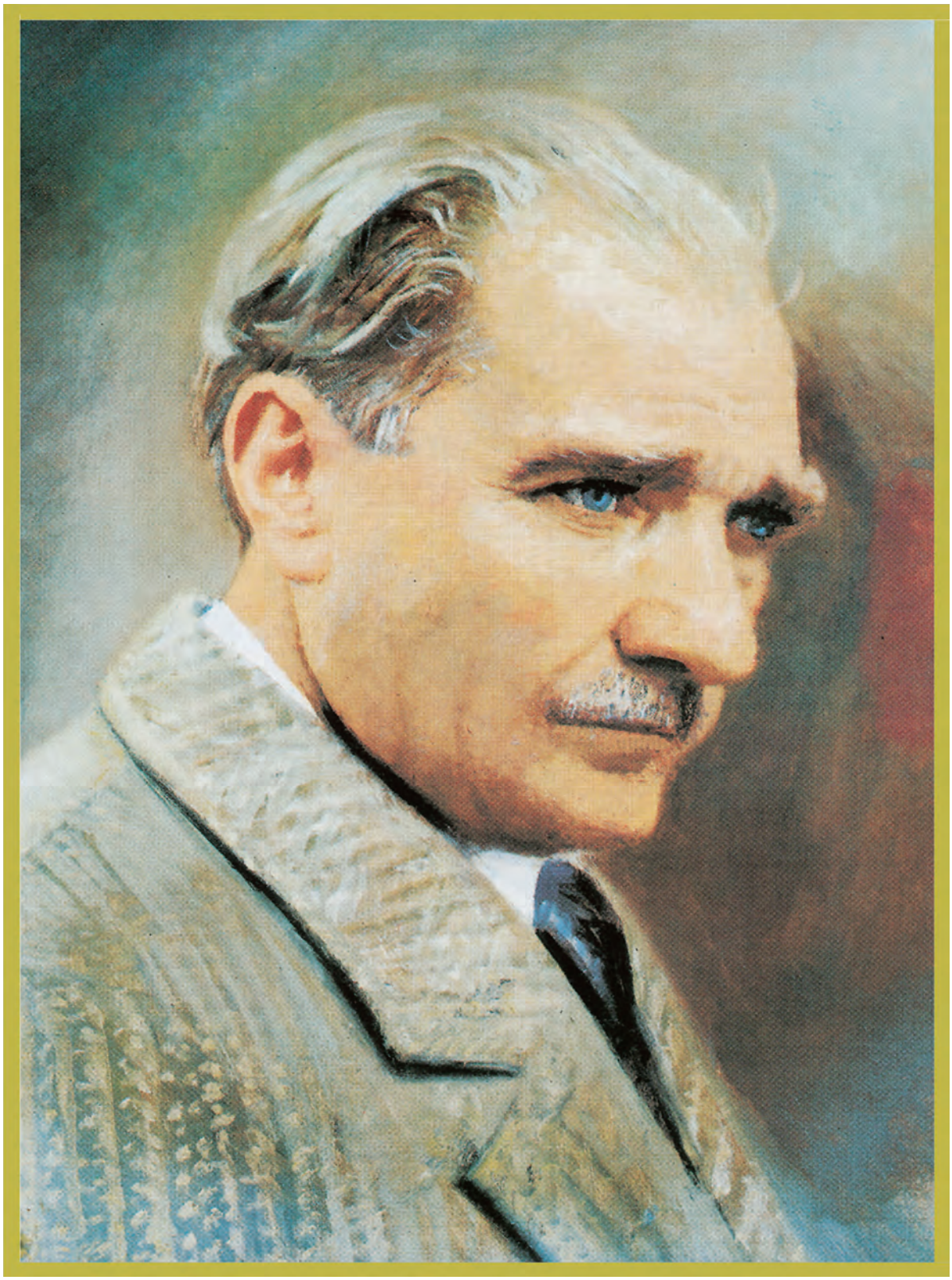
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

4. TEMA - GELENEKLERİMİZ

Nasreddin Hoca 12
Bugün Bayram (İzleme) 22
Misafir Odası 30
Çömlekçilik 44
Kırık At (Okuma Keyfi) 57
Üretim Zamanı 59
Kontrol Noktası 60

5. TEMA - İLETİŞİM VE SOSYAL İLİŞKİLER

Ev 68
Tatlı Günler 80
Gülü İncitme Gönül 86
Komşumuz Nergis Teyze "Çiçek Dayanışması" (Dinleme) 94
Herkes Önemli (Okuma Keyfi) 103
Üretim Zamanı 104
Kontrol Noktası 106

6. TEMA - SAĞLIKLI YAŞIYORUM

Haydi Doğa Yürüyüşüne! 114
Ne Olacak Bu Yemek Sorunu? 128
Benim Zamanım - Okçuluk (İzleme) 136
Obezite 140
Atlı Cirit (Okuma Keyfi) 150
Üretim Zamanı 152
Kontrol Noktası 153

Kaynakça 158
Cevap Anahtarı 158
Genel Ağ Kaynakçası ve Görsel Kaynakça 158
Türkiye'nin Mülki İdare Bölümleri ile Kara ve Deniz Komşuları Haritası 159
Türk Dünyası Haritası 160

ORGANİZASYON ŞEMASI

Tema Adı

Anahtar Kavramlar

Karekodlar

Ön Değerlendirme

İşlenecek Metinler ve Okuma Keyfi

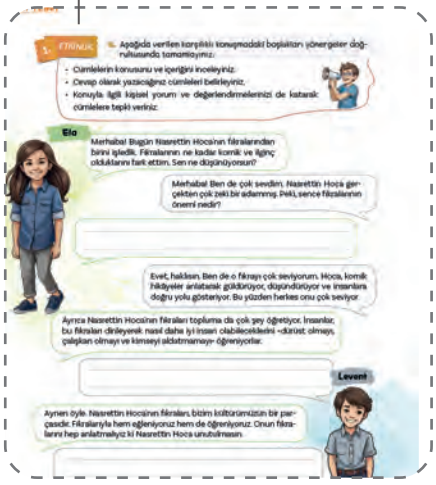
Derse Hazırlık

Okuma, Dinleme/ İzleme Yönergesi

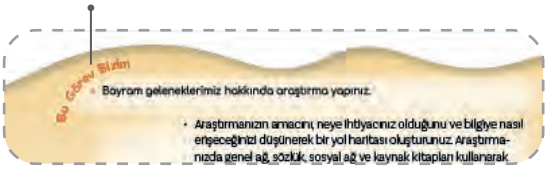
Metnin Adı

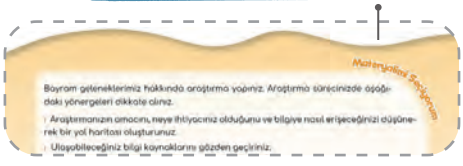
Metin Etkinlikleri

Gelecek Derse Hazırlık

Materyalimi Seçiyorum

Ölçme Değerlendirme Soruları

Değerlendirme Ölçeklerinde Kullanılan Semboller

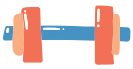

Okuma

Yazma

Dinleme İzleme

Konuşma

Üretim Zamanı

Geliştirilen Beceriler

Etkinliklerde Kullanılan Semboller

Dinleme/İzleme

Yazma

Konuşma

Etkileşimli İçerik

Etkinlik İçi Yönerge

Başta konuşma ve yazma becerileri olmak üzere etkinliklerle ilgili yapacaklarınız konusunda sizi bu karakterler yönlendirecek.

Okuma

Okuma becerisiyle ilgili yapacaklarınız konusunda sizi bu karakterler yönlendirecek.

Dinleme/İzleme

Dinleme veya izleme becerisiyle ilgili yapacaklarınız konusunda sizi bu karakterler yönlendirecek.

Strateji Yönergesi

Strateji öğrenim sürecinde uygulama sırasının sizde olduğunu bu karakterler bildirecek.

Strateji Yönergesi

Strateji öğrenme aşamalarının tamamlanma durumunu bu karakterler bildirecek.

Kitaptaki metinler; yazım, noktalama ve dönemin söyleyiş özellikleri açısından eserin orijinaline bağlı kalınarak alınmıştır.

4. TEMA
GELENEKLERİMİZ

Nasreddin Hoca

Bugün Bayram (İzleme)

Misafir Odası

Çömlekçilik

Kırık At (Okuma Keyfi)

Temadaki metinler; yazım, noktalama ve dönemin söyleyiş özellikleri açısından eserin orijinaline bağlı kalınarak alınmıştır.

Tema

Özet E-İçerik

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Akrabalık
- Bayram
- Duyarlılık
- Giyim Kuşam
- Görsel Okuma
- Karşılaştırma
- Kaybolmaya Yüz Tutan Meslekler
- Komşuluk
- Kutlama
- Kültür
- Özetleme
- Saygı
- Selamlaşma
- Sevgi
- Sınıflandırma
- Somut Olmayan Kültürel Miras
- Vatanseverlik
- Zanaat

Başlangıç Noktası

- Bilgilendirici metinlerde anahtar kelimelerin metinle ilişkisini açıklayınız.
- Bilgilendirici metinlerde giriş, gelişme, sonuç; öyküleyici metinlerde serim, düğüm, çözüm bölümleri hakkındaki bilgilerinizi paylaşınız.

Keşif Yolculuğu

- Nasrettin Hoca hakkında edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Öğrendiğiniz fıkrayı sınıfta arkadaşlarınıza anlatınız.

- Öğretmeniniz metni okurken onu dikkatle dinleyiniz.
- Metni tür özelliklerini de dikkate alarak işitilebilir bir ses tonuyla anlamı yansıtacak şekilde doğru vurgu ve tonlamayla okuyunuz.
- Arkadaşınız metni okurken bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını belirleyiniz. Bu kelimelerin anlamını metnin bağlamından tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

NASREDDİN HOCA

Merhaba arkadaşlar, ben Nasreddin Hoca. Siz bana Nasreddin Dede de diyebilirsiniz. Çünkü ben sizleri torunum olarak görüyorum. Beni çok sevdiğinizi biliyorum. Ben de sizleri seviyorum. Hayatta olmasam da güzel dersler veren fıkralarımla sizlerle beraberim. Şayet siz o fıkraları okur, hayata gülümseyerek bakar, çalışkan, başarılı, ahlaklı çocuklar olursanız ben de çok mutlu olacağım.

Ben gülerek doğmuşum!

1208 yılında Eskişehir'in Sivrihisar ilçesinin Hortu köyünde doğdum. Sonradan bu köye benim adımı verdiler. Annemin adı Sıdıka, babamın adı Abdullah'tır. Her çocuk ağlayarak doğarmış ya, bu benim için öyle olmamış. Ben ağlayarak değil gülerek doğmuşum. Hem de ne gülüş... Annem babam buna çok şaşırmışlar ama çok da sevinmişler.

İlk mektebi tamamladıktan sonra Sivrihisar'daki medreseye yazıldım. Ardından Konya'da eğitim gördüm. Babamın ölümünden sonra ise köyümde imamlık, Sivrihisar medresesinde

hocalık yaptım. Sonra evlendim, çocuklarım oldu. Ardından Akşehir'e yerleştim. Orada da hocalık ve kadılık yaptım. 1284'te Akşehir'de vefat ettim. Türbem de oradadır. Hepinizi ziyaretime bekliyorum.

Neler mi söyledim?

Yaşadığım zaman çok sıkıntılı bir zamandı. Savaşlar, işgaller, ekonomik sıkıntılar vardı. İnsanlar hayata küsmüş gibiydiler. Geleceğe dair umutları kaybolmuştu.

İşte bir hoca olarak bunları değiştirmek istedim. Halkın ve sosyal yaşamın içinde bulunduğum için sorunları biliyordum. Tembellik ve bilgisizlik vardı mesela. Hırsızlık, dilencilik, dedikodu çok artmıştı.

İnsanlara doğrudan şöyle yapın, böyle yapmayın, demek olmazdı. Eğitici bir yol bulmalıydım.

Fıkralar anlatmam böyle başladı. Nerede içinde yanlışlık olan bir olay görsem hemen bunu fıkra hâline getirip anlatıyordum. Bunlar, ilk bakışta komik sözlerdi. Bu yüzden dinleyenler kahkahalarla gülüyorlardı. Ama çok geçmeden "Hocamız bunu niye anlattı?" diye düşünmeye başlıyorlar ve bir ders çıkarıyorlardı.

Mesela Akşehir Gölü'ne yoğurt mayası dökerken beni görenler ne yaptığımı sorduklarında onlara "Göle maya çalıyorum." demiştim. Tabii bu olacak bir şey değildi. Bu yüzden "Hocam, göl maya tutar mı?" diye sormuşlardı. İşte tam sırasıydı ders vermek. Hemen "Ya tutarsa!" demiştim.

Bunun anlamı "Hiçbir şartta umutsuz olmayın. Başarmak için her yolu deneyin." demekti.

İşte her fıkramın böyle bir mesajı vardır. Sonra fıkralarım dünyanın dört bir yanına yayıldı. Bütün bir dünyanın 'Nasreddin Hoca'sı oldum. Hâlâ da bu fıkralarla yaşamaya devam ediyorum.

Sizden beklentim şudur:

Bu fıkraları yaşatın. Hem okuyun hem de başkalarına anlatın ki hep sizlerle beraber olayım. Hem de herkes bunlardan bir ders çıkarsın. Anlayacağınız, gülerek düşünelim ve öğrenelim. Hepinizi çok seviyorum, hoşça kalın.

Mustafa ÖZÇELİK

Okuma sürecinizi tema sonundaki "Okuma Becerisi Öz Değerlendirme Ölçeği"ni kullanarak değerlendiriniz.

1. ETKİNLİK Aşağıdaki yönergeler doğrultusunda karşılıklı konuşmayı tamamlayınız.

- Karşılıklı konuşmayı okuyunuz.
- Cümlelerin içeriğini inceleyiniz.
- Boşluklara neler yazabileceğinizi belirleyiniz.
- Konuyla ilgili yorum ve değerlendirmenize de yer veriniz.

Ela

Merhaba! Bugün Nasrettin Hoca'nın fıkralarından birini işledik. Fıkralarının ne kadar komik ve ilginç olduklarını fark ettim. Sen ne düşünüyorsun?

Merhaba! Ben de çok sevdim. Nasrettin Hoca gerçekten çok zeki bir adammış. Peki, sence fıkralarının önemi nedir?

_____

_____

Levent

Evet, haklısın. Ben de o fıkrayı çok seviyorum. Hoca; komik hikâyeler anlatarak güldürüyor, düşündürüyor ve insanlara doğru yolu gösteriyor. Bu yüzden herkes onu çok seviyor.

Ayrıca Nasrettin Hoca'nın fıkraları topluma da çok şey öğretiyor. İnsanlar, bu fıkraları dinleyerek nasıl daha iyi insan olabileceklerini -dürüst olmayı, çalışkan olmayı ve kimseyi aldatmamayı- öğreniyorlar.

_____

_____

Aynen öyle. Nasrettin Hoca'nın fıkraları, bizim kültürümüzün bir parçasıdır. Fıkralarıyla hem eğleniyoruz hem de öğreniyoruz. Onun fıkralarını hep anlatmalıyız ki Nasrettin Hoca unutulmasın.

_____

_____

Kesinlikle! Nasrettin Hoca'nın fıkralarıyla gülmek, düşünmek ve öğrenmek çok güzel!

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruların cevaplarını metinden hareketle defterinize yazınız.

1. Nasrettin Hoca'nın mutlu olması için çocukların ne yapması gerekir?
2. Hoca'nın yaşadığı dönemde hangi sorunlar vardı?
3. Hoca, fıkra anlatmaya neden başlamıştır?
4. Onun fıkralarının dünyaya yayılmasının sebebi ne olabilir?
5. Bir soru sorma imkânınız olsaydı Nasrettin Hoca'ya ne sorardınız?

3. ETKİNLİK

Aşağıda verilen durumlarda yaşananları metinden ve önceki bilgilerinizden yola çıkarak ilgili yerlere yazınız.

Fıkralarını İlk Anlattığında Yaşanan Durum	**Fıkralarını Anlattıktan Sonra Yaşanan Durum**

4. ETKİNLİK

a. Okuduğunuz metnin içeriğini en iyi yansıtan kelime ve kelime grupları hangileridir? Aşağıya yazınız.

b. Bu kelimeleri seçmenizin nedenlerini söyleyiniz.

5. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki paragrafı koyu harflerle yazılan kelime gruplarına dikkat ederek okuyunuz.

Nasrettin Hoca, Türk halk kültürünün en **renkli karakterlerinden** biridir. Yaşadığı dönemin sorunlarını **nükteli hikâyecikler** aracılığıyla aktararak insanlara yol göstermiştir. Fıkraları **derin bir mesaj** barındırırken aynı zamanda **hazırcevap kişiliğiyle** Hoca bizleri gülümsetir. O, **bilgelik dolu öğütleriyle** insanların kalbinde taht kurmuştur.

b. Bu kelime gruplarının sadece son kelimesini kullanarak paragrafı örnekteki gibi tekrar yazınız.

Nasrettin Hoca, Türk halk kültürünün **karakterlerinden** biridir.

c. Paragrafı tekrar yazdığınızda paragrafta anlam olarak nasıl bir değişim oldu? Açıklayınız.

6. ETKİNLİK

Metinden alınan aşağıdaki cümleleri ilgili kavramlarla eşleştiriniz. Boşta kalan kavramla ilgili metinden bir cümle bularak söyleyiniz.

1. Çözüm Odaklılık
2. Duyarlılık
3. Azim ve Kararlılık
4. Kalıcılık

Nerede yanlış bir durum görsem hemen bunu fıkra hâline getirip anlatıyordum.

İnsanlara doğrudan şöyle yapın, böyle yapmayın, demek olmazdı. Eğitici bir yol bulmalıydım.

Bunun anlamı "Hiçbir şartta umutsuz olmayın. Başarmak için her yolu deneyin." demekti.

7. ETKİNLİK

a. Aşağıda "İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesi"nden alınmış bazı unsurlar verilmiştir. Listedeki bu unsurlarla ilgili verilen bilgilerden doğru olanların başına (D), yanlış olanların başına (Y) yazınız.

UNESCO* SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS LİSTESİ

1. Meddahlık Geleneği (2008)
2. Mevlevi Sema Törenleri (2008)
3. Karagöz (2009)
4. Türk Kahvesi ve Geleneği (2013)
5. Ebru: Türk Kâğıt Süsleme Sanatı (2014)
6. Geleneksel Çini Sanatı (2016)
7. Geleneksel Türk Okçuluğu (2019)
8. Minyatür Sanatı (Azerbaycan, İran ve Özbekistan ile Ortak Dosya) (2020)
9. Dede Korkut-Korkut Ata Mirası: Kültürü, Efsaneleri ve Müziği (Azerbaycan ve Kazakistan ile Ortak Dosya, 2018)
10. Nasreddin Hoca/Molla Nesreddin/Molla Ependi/Apendi/Afendi Kozhanasyr Fıkra Anlatma Geleneği (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan, Özbekistan ile ortak dosya, 2022)

Genel ağdan alınmıştır.

"Meddahlık Geleneği" ve "Mevlevi Sema Törenleri" aynı yılda listeye girmiştir.

"Türk Kahvesi ve Geleneği", "Geleneksel Çini Sanatı"ndan sonra listeye girmiştir.

"Minyatür Sanatı" Azerbaycan, İran ve Özbekistan'ın somut olmayan ortak kültürel miras ögesidir.

"Nasreddin Hoca Fıkra Anlatma Geleneği" altı ülkenin somut olmayan kültürel miras ögesidir.

"Türk Kahvesi Geleneği" ve "Dede Korkut- Korkut Ata Mirası" birkaç ülkenin ortak miras unsurudur.

"Geleneksel Türk Okçuluğu" 2016 yılında listeye girmiştir.

"Ebru: Türk Kâğıt Süsleme Sanatı", "Karagöz"den sonra "Geleneksel Türk Okçuluğu"ndan önce listeye girmiştir.

b. "İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesi"ndeki "Nasreddin Hoca Fıkra Anlatma Geleneği"nin farklı adlarla ifade edilmesinin sebebi nedir? Düşüncelerinizi gerekçelendirerek söyleyiniz.

**UNESCO(YUNESKO): Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu*

8. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki cümlelerde karşılaştırılan unsurlarla bunların karşılaştırma yönünü örnekteki gibi yazınız.

Cümleler	Karşılaştırılanlar	Karşılaştırma Yönü
Beni ondan çok seviyor.	ben ve o	sevmek
Nasrettin Hoca fıkralarını daha çok beğenirim.		
Çay içmeyi severim fakat kahveden de vazgeçemem.		
Türkiye, geleneklerine en bağlı ülkelerdendir.		
O, ebru sanatını seviyor ama bence çömlekçilik daha eğlenceli.		
Sergide çini sanatı, minyatür kadar ilgi görmedi.		

b. Karekodu okutarak "Karşılaştırma Yapalım" adlı etkileşimli içeriği yönergeler doğrultusunda tamamlayınız.

KONUŞALIM

9. ETKİNLİK

a. "Odasını toplamak istemediği için ipe un serip annesini oyalıyordu." cümlesindeki "ipe un sermek" deyimi hangi anlamı vermek için kullanılmıştır? Arkadaşlarınızla tartışınız.

b. Aşağıdaki Nasrettin Hoca fıkrasını okuyunuz.

HANIM İPE UN SERMİŞ

Günün birinde komşularından biri Nasreddin Hoca'dan çamaşır ipini ister. Komşunun tavrı Nasreddin Hoca'nın hiç hoşuna gitmez, çünkü komşu aldığı emaneti geri vermeyen biridir.
Hoca;
"Komşucuğum, biraz bekle; ben ipi bulayım." der.
Bir süre sonra Hoca kapıda görünür.
"Vallahi komşum, bizim hanım ipe un sermiş."
Bu cevaba şaşıran komşu kızgınlığını gizleyemez ve;
"Yahu Hoca Efendi; alay mı ediyorsun sen, hiç ipe un serilir mi?" der.
Hoca adamı umursamayan bir tavırla cevap verir:
"Ee!.. İnsanın canı vermek istemeyince ipine un da serer, buğday da..."

Genel ağdan alınmıştır.

c. Okuduğunuz fıkradaki sorunun çözümüne yönelik aşağıdaki yönergeler doğrultusunda bir konuşma yapınız.

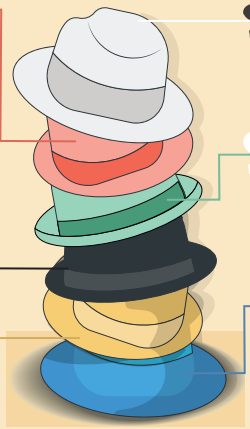
- Okuduğunuz fıkradaki sorunu belirleyiniz.
- Sorunu kendi cümlelerinizle özetleyiniz.
- Hangi renk şapkaya göre düşüncelerinizi ifade edeceğinizi seçiniz.
- Gözlem, anı, deneyimlerinizden de yararlanarak soruna Nasrettin Hoca'nın çözümünden farklı çözümler üretiniz.
- Ürettiğiniz çözümlerden en uygun olanını akıl yürüterek belirleyiniz.
- Çözüm sonrası değerlendirmenizi sözlü olarak ifade ediniz.

Kırmızı şapka: Duygusal şapkadır. Konuya duygularıyla yaklaşır.

Siyah şapka: Kötümser şapkadır. Konunun olumsuz yönlerine vurgu yapar.

Sarı şapka: İyimser şapkadır. Konunun olumlu yönlerini ele alır.

Beyaz şapka: Tarafsız şapkadır. Konuyu bilimsel açıdan değerlendirir.

Yeşil şapka: Yenilikçi şapkadır. Konuyla ilgili alternatifleri açıklama imkânı sağlar.

Mavi şapka: Yönetici şapkadır. Konuya genel bir bakış açısıyla bakarak konunun bütününü görür.

ç. Arkadaşlarınızdan birinin konuşmasını aşağıdaki "Akran Değerlendirme Ölçeği"nde verilen ölçütlere göre değerlendiriniz.

Ölçütler

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Selam ve hitap ifadeleriyle konuşmasına başladı.			
Belirlediği soruna konuşmasında yer verdi.			
Seçtiği şapkanın bakış açısına göre düşüncelerini ifade etti.			
Ses tonunu herkesin işitebileceği şekilde ayarladı.			
Gözlem, anı ve deneyimlerinden yararlanarak farklı çözümler üretti.			
Ürettiği çözümlerden kendisine en mantıklı geleni konuşmasında ifade etti.			

10. ETKİNLİK

a. Bir kahraman, sizce nasıl bir karaktere sahip olmalıdır? İzleyeceğiniz çoklu ortamdaki kahramanı değerlendirmek için bir karakter özelliği belirleyiniz.

b. Karekodu okutarak "Boğaç Han Destanı" adlı çoklu ortamı izleyiniz.

c. Dinlediğiniz bölümde hangi olaylar anlatılıyor? Bu olaylar kahramanın özelliklerini nasıl yansıtıyor?
Boğaç Han'ın karakter özellikleri nelerdir?

ç. Boğaç Han "Bir kahraman cesur ve yardımsever olmalıdır." özelliğine uygun hareket ediyor mu? İzlediğinizden örnekler vererek karşılaştırınız.

d. Karşılaştırma sonucunda elde ettiğiniz bilgilerden hareketle bir sonuca ulaşınız.
İzlediğiniz içerik, belirlediğiniz karakter özelliğinin önemini ve doğruluğunu destekliyor mu? Ulaştığınız sonuçlara göre bir konuşma yapınız.

YAZALIM

11. ETKİNLİK

a. Dede Korkut'la ilgili aşağıdaki paragrafı okuyunuz.

DEDE KORKUT

Dede Korkut, Türk edebiyatının en önemli ve eski eserlerinden biri olan "Dede Korkut Hikâyeleri"nin bilge anlatıcısıdır. Oğuz Türklerinin destansı kahramanlık hikâyelerini anlatan Dede Korkut, aynı zamanda Türk kültürünün, geleneklerinin ve değerlerinin de taşıyıcısıdır. Dede Korkut; hikâyelerinde cesaret, sadakat, aile bağları ve adalet gibi evrensel temaları işlerken aynı zamanda Türk milletinin tarihsel yaşam biçimini, inançlarını ve sosyal yapısını da yansıtır. Hikâyelerdeki kahramanlar, zorluklar karşısında gösterdikleri dirayet ve erdemleriyle okuyuculara ilham verir. "Dede Korkut Hikâyeleri", günümüzde de Türk kültürünün ve edebiyatının temel taşlarından biri olarak değerini korumakta ve nesilden nesile aktarılmaya devam etmektedir.

b. Okuduğunuz "Nasreddin Hoca" ve "Dede Korkut" metinlerindeki bilgilerden hareketle Türk kültürünün iki önemli ismini aşağıdaki yönergeler doğrultusunda karşılaştırdığınız bir yazı yazınız.

- Yazınızın amacı, hedef kitlesi, yazma aracı ve ortamını belirleyiniz.
- Nasrettin Hoca ve Dede Korkut'un özelliklerini belirleyiniz.
- Bunların benzerlik ve farklılıklarını listeleyiniz.
- Benzerlik ve farklılıklardan hareketle ulaştığınız yargıyla ilgili düşüncelerinize yazınızda yer veriniz.
- Yazınızda yazım ve noktalama kurallarını uygulayınız.
- Yazınıza başlık koymayı unutmayınız.

c. Yazma sürecinizi tema sonundaki "Yazma Becerisi Öz Değerlendirme Ölçeği"ni kullanarak değerlendiriniz.

Materyalimi Seçiyorum

Bayram geleneklerimiz hakkında araştırma yapınız. Araştırma sürecinizde aşağıdaki yönergeleri dikkate alınız.

› Araştırmanızın amacını, neye ihtiyacınız olduğunu ve bilgiye nasıl erişeceğinizi düşünerek bir yol haritası oluşturunuz.

› Ulaşabileceğiniz bilgi kaynaklarını gözden geçiriniz.

› Hangi bilgi kaynaklarını ve materyalleri kullanacağınızı seçiniz.

› Araştırmanızı sunduktan sonra seçimlerinizin araştırma sürecine etkisini olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendiriniz. Daha sonraki araştırmalarınızda bu değerlendirmenizi göz önünde bulundurunuz.

Keşif Yolculuğu

- Ülkemizde kutlanan dinî bayramları söyleyiniz.
- Dinî bayramlarda büyüklerinizi ziyaret eder misiniz? Ziyaret ettiğinizde büyükleriniz sizi nasıl karşılar?

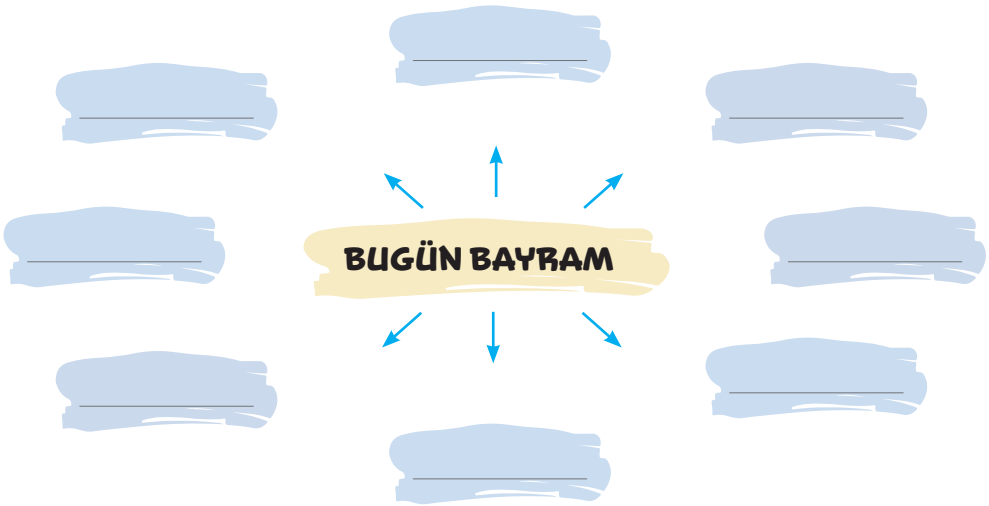

- İzleme dosyasına ulaşmak için karekodu okutunuz.
- Filmi dikkat dağıtıcı hareketlerden kaçınarak nezaket kuralları içerisinde izleyiniz.
- Anlamadığınız bölümleri uygun zamanda öğretmeninize sormak üzere defterinize not ediniz.
- Filmi izlerken metnin anahtar kelimelerini belirleyip 1. etkinliğe yazınız.
- İzleme sürecinizi tema sonundaki "Dinleme/İzleme Becerisi Öz Değerlendirme Ölçeği"ni kullanarak değerlendiriniz.

1. ETKİNLİK

a. "Bugün Bayram" adlı çizgi filmin anahtar kelimelerini belirleyerek aşağıya yazınız.

b. Belirlediğiniz anahtar kelimelerin size çağrıştırdığı kelimeleri aşağıya yazınız. Yazdığınız kelimelerin anlam ilişkilerini inceleyiniz.

Anahtar Kelime	Çağrıştırdığı Kelimeler

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları izlediğiniz filmden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Mahalledeki çocuklar bayramlıklarını görünce ne yapmışlardır?
2. Kâmil'in, kıyafetleri değiştirme fikri neden kabul edilmemiştir?
3. Çocuklar Basri amcadan neden kaçmaktadır?
4. Hayri, Sadettin Usta'ya şeker ikramını hatırlatmak için neler söylemektedir?
5. Çocuklar Basri amcaya yakalanınca yüzlerinde nasıl bir ifade belirmiştir? Bu durumda neler hissetmiş olabilirler?
6. Bayramlar insan ilişkilerini nasıl güçlendirir? Örneklerle açıklayınız.

3. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki örneği inceleyiniz. Siz de filmden bulduğunuz kalıplaşmış ifadeleri ve bunların hangi durumlarda kullanıldığını örnekteki gibi yazınız. Gerekirse filmi tekrar izleyiniz.

Ayağınıza sağlık. Eve gelen misafiri karşılarken veya uğurlarken kullanılır.

b. Aşağıda verilen diyalogları uygun kalıplaşmış ifadelerle örnekteki gibi tamamlayınız. Boşta kalan kalıplaşmış ifade için bir diyalog yazınız.

Sevda: Söyle bakalım bize iletmek istedikleri neymiş?
Kübra: Elçiye zeval olmaz. Ben anlatılanları aktarayım.

Ayşe: Seni arayamadım çünkü iki gündür gripten yatıyorum.
Beyza: _____

Hakan: Biraz soluklan dedeciğim, su getirdim sana.
Veysel: _____

Sultan: Yemekleri beğendin mi yavrum? Karnını iyice doyur.
Levent: _____

Murat: Çok şükür, yıllardır yaptığımız birikimlerle bir ev alabildik.
Sabri: _____

Cem: _____
Veli: _____

Elçiye zeval olmaz.

Güle güle oturun.

Geçmiş olsun.

Su gibi aziz ol.

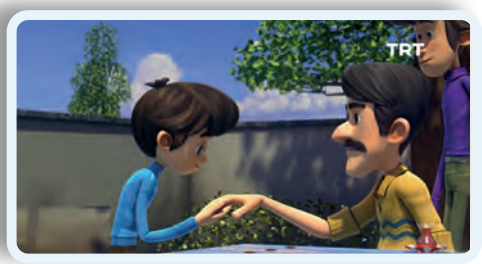
Gözünüz aydın.

Eline sağlık.

4. ETKİNLİK

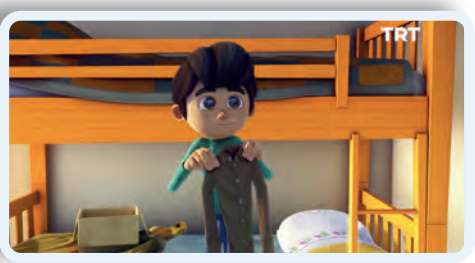
a. Bayram gelenekleriyle ilgili yaptığınız araştırmada edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

b. İzlediğiniz filmden alınan aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerde bayram geleneklerinden hangilerine yer verilmiştir? Görsellerin altına yazınız.

5. ETKİNLİK

a. İzlediğiniz filmdeki karşılaştırılabilir unsurlar aşağıda verilmiştir. Karşılaştırma yapacağınız unsurlardan birini seçerek işaretleyiniz.

- ☐ Mahalledeki çocukların kendi aralarındaki ve büyükleriyle olan iletişimleri
- ☐ Çocukların Basri amcayla karşılaşmadan önceki ve karşılaştıktan sonraki duyguları
- ☐ Mahalledeki büyüklerin kullandıkları dil ile çocukların kullandıkları dil

b. İşaretlediğiniz seçenekteki durumları benzerlik ve farklılık yönünden karşılaştırınız.

Benzerlikler	Farklılıklar

6. ETKİNLİK

a. Filmi tekrar izleyiniz. İzleme sırasında filmde geçen olayları önemli ve önemsiz olarak sınıflandırıp aşağıdaki alanlara yazınız.

Önemli Olaylar

Önemsiz Olaylar

b. İzlediğiniz filmi olay akışına göre kendi cümlelerinizle özetleyiniz. Özetlerken önemli bilgileri kullanacağınızı unutmayınız.

c. Karekodu okutarak "Karagöz ve Hacivat" adlı etkileşimli içeriği yönergeler doğrultusunda tamamlayınız.

7. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki paragrafı okuyunuz.

Hayri: Bayramlar artık eskisi gibi kutlanmıyor. Teknolojik gelişmelerle birlikte bayramlar da eski önemini kaybetti. İnsanların farklı şehirlerde yaşayan akrabalarını ziyaret etmeleri günler, aylar sürüyor. Eskiden çocuklar kapı kapı dolaşıp şeker toplardı. Şimdi ise bu gelenekler yavaş yavaş kayboluyor.

b. Okuduğunuz paragrafla ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Hayri'nin günümüzdeki bayramlarla ilgili görüşü nedir? Söyleyiniz.
- Hayri bu görüşünü desteklemek için hangi açıklamaları yapmıştır? Söyleyiniz.
- Hayri'nin bu görüşüne katılıp katılmadığınıza karar veriniz. Kendi görüşünüzü nedenleriyle yazınız.

8. ETKİNLİK

a. Bir betimleme yaparken sadece isimleri kullanmak bizim için yeterli olur mu? Niçin?

b. Farklı türde çiçeklerle dolu bir bahçeye girdiğinizi düşününüz. Bahçedeki çiçeklerin birbirinden farkını nasıl ifade edersiniz?

c. Yukarıdaki görselde yer alan varlıkların isimlerini yazınız.

ç. Yazdığınız isimlere niteleyici kelimeler ekleyerek betimleyici bir paragraf yazınız.

d. Karekodu okutarak "Doğrusunu Yakala" adlı etkileşimli içeriği yönergeler doğrultusunda tamamlayınız.

YAZALIM

9. ETKİNLİK

a. Dinî bayramlarımızla ilgili aşağıdaki etkinliği yönergeler doğrultusunda istasyon tekniğini kullanarak yapınız.

- Sınıfınızda beş ayrı istasyon oluşturunuz.
- Her istasyon için bir gözlemci seçiniz.
- İstasyonlara yapılacak çalışma için kâğıt, kalem, boya kalemleri, resim kâğıdı gibi malzemeler koyunuz.
- Öğretmeninizin belirleyeceği süre zarfında istasyonlarda yapılan çalışmaya katkıda bulununuz. Süreniz bittiğinde diğer istasyona geçiniz.
- Çalışmalara katkıda bulunurken anı, gözlem ve deneyimlerinizden de yararlanınız.
- Çalışmalar sona erdiğinde her istasyonda yapılan çalışmaların sunumunu izleyiniz.

Şiir İstasyonu → Hikâye İstasyonu → Slogan İstasyonu → Resim İstasyonu → Bilgi İstasyonu

İstasyonlarda ne yapacaksınız?

- "Bilgi İstasyonu"nda dinî bayramlarla ilgili bildiklerinizi yazınız.
- "Şiir İstasyonu"nda kâğıda bir dörtlük de siz ekleyiniz.
- "Hikâye İstasyonu"nda bir önceki arkadaşınızın bıraktığı yerden hikâyeyi devam ettiriniz.
- "Slogan İstasyonu"nda dinî bayramlarımızla ilgili çarpıcı, kısa sloganlar yazınız.
- "Resim İstasyonu"nda yapılan resme siz de eklemeler yapınız.

b. Çalışmanızı aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz. Güçlü ve gelişmeye açık yönlerinizi sonraki etkinliklerde öğretmeninizin geri bildirimleriyle geliştirmeye çalışınız.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Her istasyonda çalışmalara katkıda bulundum.			
İstasyonlarda ön bilgilerimden yararlandım.			
Çalışmalara katkıda bulunurken anı, gözlem ve deneyimlerimden yararlandım.			
Verilen süre zarfında çalışmaları bitirebildim.			
Noktalama ve yazım kurallarına dikkat ederek yazdım.			
Yazma sürecimde gelişmeye açık yönlerimi sebepleriyle değerlendirdim.			

c. Yaptığınız çalışmaları arkadaşlarınızla paylaşınız.

KONUŞALIM

10. ETKİNLİK

a. İzlediğiniz filmdeki çocuk kahramanların isimlerini belirleyiniz.

b. Çocuk kahramanların benzer kişilik özelliklerini tabloya yazınız.

1.				
2.				
3.				
Diğer				

c. Çocuk kahramanları birbirinden ayıran fiziksel özellikleri tabloya yazınız.

1.				
2.				
3.				
Diğer				

ç. Çocuk kahramanların benzerlik ve farklılıklarından hareketle bir konuşma hazırlayınız.

Bu Görev Bizim

› "Türk kültüründe misafirliğin yeri ve önemi" hakkında bir araştırma yapınız. Edindiğiniz bilgilerle sınıfta arkadaşlarınıza sunmak üzere bir konuşma planlayınız. Planınıza uygun konuşma metni hazırlayınız. Konuyu daha anlaşılır kılmak için çeşitli görsellerle konuşmanızın içeriğini zenginleştiriniz. Bu tür konuşmaları insanların nasıl yaptığına dair genel ağdan örnekler izleyiniz. Hazırladığınız konuşmayı aile bireylerinizin karşısında prova ediniz.

- Ailenizle arkadaş ve akraba ziyaretleri yapar mısınız? Bu tür ziyaretlerde neler sizi mutlu eder?
- Evinize gelen misafirleri nasıl ağırlıyorsunuz?
- Kimlere "misafirperver" denir? Örneklerle açıklayınız.

- ✓ Metnin başlık ve görselinden hareketle metnin konusu hakkındaki tahminlerinizi söyleyiniz. Tahmininizin doğruluğunu metni dinledikten sonra kontrol ediniz.
- ✓ Öğretmeniniz metni okurken onu dikkatlice dinleyiniz.
- ✓ Metni işitilebilir bir ses tonuyla anlamı yansıtacak şekilde doğru vurgu ve tonlamalarla okuyunuz.

MİSAFİR ODASI

Bendim evin gözbebeği
Canım sıkılmazdı hiç
Çaylar kahveler içilirdi
Eksilmezdi yüzlerde sevinç.

Bir kanepe, en az üç koltuk
Perdelerim kadife kumaştan
Ortada bir halı yumuşak tüylü
Misafirlerim olurdu her yaştan.

Bir büfem vardı köşede
İçinde siyah beyaz fotoğraflar
Aile bireylerinin mahzun bakışları
Dedeler, nineler ve torunlar.

Duvarda bir saat, içinde guguk kuşu
Dantelâlarla süslü orta sehpası
Bir vazo daima üstünde konsolun
Hoş geldiniz derdi, misafir kolonyası.
(...)

Gökhan AKÇİÇEK
(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki kelime grubu ve kelimelerin şiirde geçtiği dizeleri tekrar okuyunuz. Bunların şiirdeki anlamlarını tahmin edip defterinize yazınız.

göz bebeği | kadife | büfe | konsol

b. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

c. Bu kelime grubu ve kelimelerin farklı anlamlarda kullanıldığı cümleler aşağıda verilmiştir. Kelime grubu ve kelimelerin şiirdeki anlamıyla kullanıldığı cümleleri işaretleyiniz.

göz bebeği

- ○ Bilge, çalışkanlığı ve yardımseverliği ile kısa zamanda herkesin göz bebeği olmuştu.
- ○ Görme gerçekleşirken göz bebekleri ışığa bağlı olarak büyüyüp küçülür.

kadife

- ○ Sanatçı kadife sesiyle dinleyenleri büyüledi.
- ○ Yeni aldığı kırmızı kadife elbiseyi herkes çok beğendi.

büfe

- ○ Anneannem büfedeki fincanlara dokunmamıza asla izin vermezdi.
- ○ Köşedeki büfeden her sabah ekmek ve gazete alırdı.

konsol

- ○ Babası doğum gününde Metin'e oyun konsolu hediye etti.
- ○ Çerçevelettiği aile fotoğraflarını konsolun üstüne koymuştu.

2. ETKİNLİK

Okuduğunuz şiirden hareketle aşağıdaki soruları sözlü olarak cevaplayınız.

1. Şiir hangi varlığın dilinden yazılmıştır?
2. Şiirde anlatılan odanın özellikleri nelerdir?
3. Misafir odasının canı neden hiç sıkılmamaktadır?
4. "Bendim evin göz bebeği" dizesiyle şair ne demek istemiştir?
5. Şair hangi duygular içinde bu şiiri yazmıştır? Bunu nereden anlıyorsunuz?

3. ETKİNLİK

a. Aşağıda "misafirlik"le ilgili deyim ve kalıplaşmış sözler ile bunların anlamları verilmiştir. Deyim ve kalıplaşmış sözleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Boşta kalan deyimin anlamını tahmin ederek yazınız.

Deyim ve kalıplaşmış sözler		Anlamları
a	misafir ağırlamak	Bulunduğu yerden her an ayrılacakmış gibi eğreti, üstünkörü oturmak.
b	misafir gibi oturmak	Konuğa gerekli ilgiyi göstermek, ikramda bulunmak.
c	misafir kalmak	_____

b. Anlamını eşleştirdiğiniz ve tahmin ettiğiniz deyim ve kalıplaşmış sözleri gereksiz kelimelere yer vermeden cümle içinde kullanınız.

_____

_____

_____

_____

4. ETKİNLİK

Okuduğunuz şiirden alınan aşağıdaki bilgilerden ve önceki bilgilerinizden yararlanarak milletimizin hangi değerlere sahip olduğu söylenebilir? Yazınız.

Büfelerin üzerinde siyah beyaz fotoğrafların bulundurulması

_____

_____

_____

Dedeler, nineler ve torunlar gibi her yaştan misafirlerin olması

_____

_____

_____

Misafirlere ikramlarda bulunulması

_____

_____

_____

5. ETKİNLİK

a. Okuduğunuz şiirde hangi söz sanatları vardır? Söz sanatlarını ve bunların kullanıldığı dizeleri yazınız.

Söz Sanatı	Kullanıldığı Dize

b. Günlük hayatta en çok karşılaştığınız bir hayvan, bitki ve nesneyi seçiniz. Bunları kişileştirdiğiniz cümleler yazınız.

c. Defterinize masadaki kitap ve kalemi konuşturduğunuz bir diyalog yazınız. Diyalog yazarken aşağıdaki yönergeleri dikkate alınız.

- Kitap ve kalemi yazınızın ana karakteri olarak belirleyiniz.
- Söz sanatlarıyla ilgili öğrendiklerinizi hayal gücünüzle birleştirerek farklı bir yazı yazmaya çalışınız.
- Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanıldığı cümleler kurunuz.
- Kendinize has diyaloglar yazınız.

6. ETKİNLİK

Aşağıda iki ayrı metin verilmiştir. Bunları inceleyiniz. Tabloda verilen özelliklerin bunlardan hangisine ait olduğunu örnekteki gibi işaretleyiniz.

1

Bendim evin gözbebeği
Canım sıkılmazdı hiç
Çaylar kahveler içilirdi
Eksilmezdi yüzlerde sevinç.

2

Eskiden evlerin en özen gösterilen bölümü misafir odasıydı. İnsanlar bu odaları sadece eve misafir geldiği zaman kullanırdı. Toplumumuzda misafirlere çok değer verilir, türlü türlü ikramlarda bulunulur, her zaman güler yüz gösterilirdi. Bu durum misafirleri de çok mutlu ederdi.

	1	2
Dizelerden oluşur.	✓	
Anlam bütünlüğü oluşturan cümleler art arda sıralanır.		
Ana duygusu misafir odasının önemidir.		
Konusu misafir odasının önemidir.		
Dizeler bir araya gelerek dörtlük oluşturmuştur.		
Okunurken içerdiği duyguya uygun vurgu ve tonlama yapılır.		

KONUŞALIM

7. ETKİNLİK

a. Kültürümüzde misafirlere hangi ikramlarda bulunulmaktadır? Örnekler veriniz.

b. "Bu Görev Bizim" bölümünde planlayıp hazırladığınız, prova ettiğiniz "Türk kültüründe misafirperverliğin yeri ve önemi" konulu konuşmayı arkadaşlarınıza sununuz. Konuşmanız sırasında aşağıdaki yönergeleri dikkate alınız.

- Uygun selam ve hitap ifadelerini kullanınız.
- Konuşmanızda uygun zamanda söz alıp vermeye özen gösteriniz.
- Arkadaşlarınızın konuyla ilgili soru sormasına izin veriniz.
- Size sorulan soruları uygun biçimde cevaplayınız.
- Hazırladığınız görsellerle konuşmanızı destekleyiniz.
- Konuşmanızın güçlü ve gelişmeye açık bulduğunuz yönlerini belirleyiniz.
- Gelişmeye açık yönlerinizi desteklemek için ne gibi önlemler alabileceğinizi ifade ediniz.

c. Arkadaşlarınızdan birinin konuşmasını aşağıdaki "Akran Değerlendirme Ölçeği"nde verilen ölçütlere göre değerlendiriniz.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşmasında uygun selam ve hitap ifadeleri kullandı.			
Konuşmasını kültürümüzdeki misafirperverlik anlayışıyla ilgili görsellerle destekledi.			
Konuşmasının sonunda soru cevap bölümüne yer verdi.			
Sorulan soruları nezaketle cevapladı.			
Sunumu boyunca nezaket kurallarına uydu.			

ç. Karekodu okutarak "Hazırlıklı Konuşma Yapalım" adlı etkileşimli içeriği yönergeler doğrultusunda tamamlayınız.

8. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki paragrafı okuyunuz. Bir ismi sayı veya işaret yoluyla belirten kelimelerin altını çiziniz.

Bilgehan ve ailesi her bayram olduğu gibi bu bayram da dedelerine gitmek için yola çıktılar. Üç saat süren yolculuğun ardından köye varmışlardı. Köyün girişinde sağdaki beşinci ev dedesinin eviydi. Bu ev ona göre köyün en güzel eviydi. Dedesi onları kapıda sevinçle karşıladı ve hemen "Şu odaya geçelim de biraz dinlenin." dedi. Biraz sohbet ettikten sonra annesi Bilgehan'a arabadan "Deden için aldığımız o hediyeleri getirir misin?" dedi. Bilgehan hemen arabaya giderek hediyeleri alıp geldi. Dedesi hediyeleri çok beğendi ve hediyeler için teşekkür etti. Biraz sohbet ettikten sonra onlara fındıklı kurabiyelerden ikram etti. Çocuklar hemen ikişer kurabiye yemişlerdi bile. Üç günlük bayram tatili hızla geçmişti ve dönme vakti gelip çatmıştı.

b. Paragrafta sayı anlamı taşıyan kelimeleri ve bunların önündeki isimleri örnekteki gibi yazınız.

üç	saat

c. Paragrafta işaret anlamı taşıyan kelimeleri ve bunların önündeki isimleri örnekteki gibi yazınız.

bu	yolculuk

ç. Yazdığınız kelimelerden sadece soldakileri kullanarak örnekteki gibi cümleleri defterinize yazınız.

Bu bayramda üç teyzemi de ziyaret ettim.

9. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki metinde "kesme işareti" ve "kısa çizgi"nin hangi işlevlerde kullanıldıklarını belirleyiniz.

Bakırcılıkla ilgili araştırma için Erzincan'a vardığımda Mustafa Bey'e ulaştım. Önce bana Hasan Usta'yı anlatmaya başladı. "Şehrimizin en iyi ustalarından biri Hasan Usta'dır. Hasan Usta'nın yaptığı bakır kaplar, o kapların üstündeki işlemeler eşsizdir. O sadece Erzincan'ımız için değil kültürümüz için çok kıymetlidir. Erzincan'da kime sorsanız onu tanır. İlerlemiş yaşına rağmen yanına giden herkesle ilgilenir, anılarını anlatır. Geçmişin taşıyıcısı olan atölyesi Yadigâr'da onu işini yaparken izlemek ayrı bir keyiftir." Şimdi dinlediklerimden hareketle onunla tanışmaya can atıyorum.

b. Belirlediğiniz işlevlerden hareketle bu noktalama işaretlerinin kullanım kurallarını oluşturunuz. Oluşturduğunuz kuralları defterinize yazınız.

c. "Ba-kır-cı-lık kelimesinde kısa çizginin hangi işlevde kullanıldığını aşağıya yazınız.

10. ETKİNLİK

a. Karekodu okutarak "Sevgili Günlük" adlı metni dinleyiniz.

b. Metnin konusu nedir? Metinde hangi olaylar dikkatinizi çekti? Yazınız.

c. Metindeki olayları aşağıdaki kişilerin bakış açısına göre örnekteki gibi yazınız.

Aile üyesinin bakış açısı: Aile üyesi, bu sohbetlerin aileyi daha da yakınlaştırdığını ve yapılan yardımların komşuluk ilişkilerini güçlendirdiğini düşünebilir.

Komşuların bakış açısı:

Yazarın bakış açısı:

ç. Metni yazarın ve ailesinin yardıma gittiği komşularının bakış açısıyla yeniden düzenleyip kısaca anlatınız.

11. ETKİNLİK

a. Metni serim, düğüm ve çözüm bölümleri olacak biçimde üç bölüme ayırınız. Bu bölümlerde hangi konunun ele alındığını yazınız.

Serim

Düğüm

Çözüm

b. Çözüm bölümünde ortaya çıkan sonucun düğüm bölümünde anlatılanlarla ilişkisi nasıldır? Defterinize yazınız.

YAZALIM

12. ETKİNLİK

a. "Sevgili Günlük" metnindeki gibi yakınları yanında olmayan bir komşunuzun hastalanmasına benzer bir durumla karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız ailece neler yaptınız?

b. Aşağıdaki sorular ve yönergeler doğrultusunda metinle ilgili tahminlerde bulunduğunuz bir yazı yazınız.

- Günlük yazan kişinin babası, aile toplantılarında başka hangi önerilerde bulunabilir?
- Komşularının arayıp sormaması hâlinde Davut amca ve Selma teyze ile ilgili başka hangi durumlar yaşanabilir?
- Paylaşma ve yardım etme ile ilgili düşüncelerinizi bu sorularla ilgili cevaplarınızı içerecek biçimde yazınız.
- Yazınızda isimleri niteleyen ve belirten kelimeleri de kullanmaya özen gösteriniz.

c. Öğretmeninizin geri bildirimleriyle güçlü ve gelişmeye açık yönlerinizi belirleyiniz. Bu yönlerinizi sonraki etkinliklerde geliştirmeye çalışınız.

Bu Görev Bizim

› "UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi" ve "zanaat ve sanat"la ilgili araştırma yapınız. Araştırma yapmadan önce hangi bilgi kaynaklarını kullanabileceğinizi ve bunlara nasıl ulaşabileceğinizi listeleyiniz. Yaptığınız listeden size en uygun araştırma kaynağını seçiniz.

ÖĞREN UYGULA İZLE

METİN YAPILARININ ANALİZİ VE BİLGİLERİ ORGANİZE ETME STRATEJİSİ

Bir önceki temada öyküleyici metin yapısını öğrenmiştik. Geleneklerimiz temasında da sevdiğimiz kahramanların yaşam öyküleri, bir uygulamanın işlem basamakları, bir olayın kronolojik akışı gibi içeriklerin anlatıldığı sıralı-kronolojik metin yapısını öğreneceğiz. Bu yapı, genellikle bir varlığın (kişi, bitki, hayvan, nesne vb.) yaşam öyküsünün işlendiği eserlerde bir şeyin nasıl yapıldığını anlatan metin veya belgesellerde, düğün veya bayram gibi merasimlerin aşamalarının anlatıldığı kaynaklarda sıkça karşımıza çıkar. Bu metinlerde doğrudan zaman ifadeleri veya "ilk olarak, önce, sonra, daha sonra, ardından, aynı anda, o esnada, nihayetinde, en son" gibi öncelik sonralık belirten ifadeler sıklıkla kullanılır. Önemli olaylar ve bilgiler genellikle doğrudan zaman ifadeleri veya öncelik-sonralık bildiren ifadelerin bulunduğu cümlelerde yer alır. Bu tür metinlere konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir giriş yapılarak başlanır, ardından olaylar ve bilgiler uygun sıraya konularak verilir. Son aşamada girişteki ifadelerle bağlantı kurularak metin tamamlanır. Aynı yapı paragraf düzeyinde de görülür. Paragraf konuyla ilgili giriş cümlesiyle başlar, ardından olaylar ve bilgiler uygun sıraya konularak verilir, girişle bağlantılı bir cümleyle sonlandırılır. Örnek:

> "Türk düğünlerinin ilk adımı kız isteme merasimidir. Öncelikle erkek tarafı, ailesi ve yakın akrabalarıyla kız evine gider. Bu ziyaret sırasında erkeğin ailesi, kızın ailesinden kızlarını oğullarına istemek için geleneklere uygun bir şekilde dileklerini iletir. Devamında kız tarafı olumlu yanıt verirse kahveler içilir. Ardından aileler arasında tatlı bir sohbet başlar. Böylece evliliğe giden ilk adım bu merasimle atılmış olur."

Paragraf örneğinde olduğu gibi sıralı-kronolojik metin yapısını öğrendiğimizde bu metinlerdeki önemli olayları ve bilgileri daha kolay hatırlar ve belirleyebiliriz. Sıraya konularak sunulan olayları ve bilgileri zaman çizelgesi, akış şeması, merdiven gibi grafik düzenleyicilere yerleştirmeniz, anlamanızı kolaylaştıracak ve daha iyi hatırlamanızı sağlayacaktır. Şimdi öğretmenimiz bize sıralı-kronolojik metin yapısını anlatacak.

Haydi, başlayalım!

Öğretmenimizi İzliyoruz

Öğretmenimiz şimdi bize stratejinin nasıl kullanıldığını gösterecek. Metinde giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin nasıl oluşturulduğunu, düğün merasimiyle ilgili aşamaların nasıl sıralandığını göstermek için sesli düşünecek. Stratejiyi kullanırken nelere dikkat etmemiz gerektiğini bize öğretecek. Öğretmenimizin sunumunu dikkatle izlerken aşağıdaki noktalara odaklanalım.

- *Öğretmenimiz metnin konusunu nasıl belirledi? Bunu yaparken altını çizdiği kelime veya kelime gruplarının ne gibi katkısı oldu?*
- *Giriş bölümündeki ifadelerin hangi yönlerine dikkat etti?*
- *Metindeki önemli bilgilerin ve olayların belirli bir sırayla verildiğini nasıl fark etti? Bunu yaparken yuvarlak içine aldığı kelime veya kelime gruplarının ne gibi katkısı oldu?*
- *Aşamaları anlatan paragraflardan hareketle düğün merasiminin aşamalarını zaman çizelgesine nasıl yerleştirdi?*
- *Sonuç bölümüne geldiğinde buradaki ifadelerin hangi yönlerine dikkat etti?*

HALI DOKUMACILIĞI

Anadolu'da halı dokumacılığı geleneksel yöntemlerin sabırla uygulandığı, kültürel zenginliği ve zanaatkârlığı bir araya getiren önemli bir el sanatıdır. Hem aile bütçesine katkı sağlamak hem de günlük ihtiyaçları karşılamak amacıyla yapılan bu zanaatın belirli aşamaları vardır ve her aşama büyük bir özen gerektirir.

Öncelikle halı dokumada kullanılacak temel malzeme olan yün elde edilir. Bu işlem genellikle haziran ve eylül aylarında koyunların kırpılmasıyla gerçekleştirilir. Kırkılan yünler suyla tokaçlanarak iyice temizlenir ve ardından güneşte kurutulmaya bırakılır. Kuruma işlemi bittikten sonra yünler, tarakla çekilerek iplik yapımına uygun hâle getirilir. Bu aşamada çıkrık ve kirmen gibi geleneksel araçlar kullanılarak yün eğrilir. Eğrilmiş iplikler boyama işlemine hazırlanır.

Boyama aşamasına geçildiğinde önce boyama alanı ve malzemeler hazırlanır. Açık renkten başlayarak koyu renklere doğru boyama yapılır. Bu süreçte kullanılan boyalar, doğadaki çeşitli bitkilerden elde edilen kök boyalardır. Boyama tamamlandıktan sonra iplikler kurutulur ve yumak hâline getirilir.

İplikler hazırlandıktan sonra dokuma işlemine geçilir. Halı tezgâhında kullanılacak model belirlenir ve iplikler özenle yerleştirilir. Son aşamasında halı dokuma süreci ilmek ilmek yapılan düğümlerle tamamlanır. Her düğüm, halının desenini ve motifini oluşturur.

Bütün bu aşamaların ardından, Anadolu'nun estetik değerlerini ve kültürel zenginliğini yansıtan halılar ortaya çıkar. Hem sanatsal hem de işlevsel bir değer taşıyan bu eserler sadece ihtiyaçları karşılamakla kalmaz, aynı zamanda geçmişten günümüze taşınan bir mirasın simgesi hâline gelir.

Halı dokuma geleneği ekonomik ve kültürel açıdan korunması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması gereken önemli bir değerdir.

"Halı Dokumacılığı" Metni Çalışma Kâğıdı

Konu: _____

Konuyu belirten kanıt ifadeler: _____

_____

_____

_____

Metinde konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir giriş yapılmıştır.

Evet ☐ Hayır ☐

Belirlenen kanıt ifadeler: _____

_____

_____

Doğrudan Zaman veya Öncelik–Sonralık Bildiren Kelime/Kelime Grupları

Zaman Çizelgesi:

1. Aşama	2. Aşama	3. Aşama	4. Aşama

Sonuç bölümündeki ifadeler girişte konuyu belirten ifadelerle bağlantılıdır.

Evet ☐ Hayır ☐

Belirlenen kanıt ifadeler:

Biz Uyguluyoruz

Şimdi 4-6 kişilik gruplar oluşturalım ve aşağıdaki metni okuyalım. Metni okuduktan sonra öğretmenimizin rehberliğinde stratejiyi uygulayalım ve metnin devamındaki çalışma kâğıdını dolduralım. Çalışmamızı yaparken aşağıdakilere dikkat edelim.

- *Öğretmenimiz bize kendi uygulamasındaki sıraya uygun olarak ne yapacağımızı söyledikten sonra grup olarak söyleneni uygulayalım.*
- *Grup olarak çalışırken önce birlikte düşünüp tartışalım, ortak bir karara varalım; sonra çalışma kâğıdımızı dolduralım.*
- *Çalışırken ihtiyaç duyarsak öğretmenimizden yardım alalım ve öğretmenimiz biz çalışırken bir eksiklik fark ederse onun uyarılarına uygun olarak çalışmamızı düzenleyelim.*

KEÇE USTASI AHMET YAŞAR KOCATAŞ

Keçecilik, hayvan tüylerinin özel bir teknikle sıkıştırılarak keçeye dönüştürülmesi işlemidir. Geleneksel Türk el sanatları arasında önemli bir yere sahiptir ve tarih boyunca çeşitli kültürlerde kullanılmıştır. Giysiler, çadırlar, süs eşyaları ve zemin kaplamaları keçenin kullanıldığı bazı örneklerdir. Günümüzde keçecilik zanaatının yaşayan önemli temsilcilerinden biri, keçe ustası Ahmet Yaşar Kocataş'tır.

Ahmet Yaşar Kocataş 1950 yılında Afyonkarahisar'da dünyaya gelmiştir. Keçeciliğe olan ilgisi henüz altı yaşında babasının dükkânında çalışmaya başlamasıyla filizlenmiştir. 1961'de ilkokulu tamamladıktan sonra tamamen keçeciliğe yönelmeyi seçmiştir. Çocukluk yılları boyunca babasının yanında bu zanaatı öğrenmiş ve keçeciliğe dair tüm incelikleri kavramıştır.

1970-1972 yılları arasında askerlik hizmetini Ankara ve İzmir'de tamamlamıştır. Bu iki yılın ardından tekrar mesleğinin başına geçmiştir. Babasının sağlığında ondan öğrendikleriyle mesleğinde hızla ilerlemiş ve ustalık seviyesine ulaşmıştır. 1996'da babasının vefatından sonra tek başına keçecilik sanatını icraya devam etmiştir.

Ustalığı süresince yaptığı eserleri yurt içinde ve yurt dışında müze ve sergilerde sergilenmiştir. Ayrıca hakkında birçok belgesel çekilmiş ve Kültür Bakanlığı tarafından envantere alınmıştır. 2015 yılında UNESCO tarafından "Yaşayan İnsan Hazineleri" listesine alınarak onurlandırılmıştır. Bu ünvan, onun mesleğine olan katkılarını ve kültürel mirası yaşatma konusundaki kararlılığını simgelemektedir.

Ahmet Yaşar Kocataş, geleneksel Türk el sanatlarından biri olan keçeciliği büyük bir ustalıkla sürdürmekte ve bu zanaatın gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir rol oynamaya devam etmektedir. Mesleğinin örnek ustalarından biri olan Kocataş, hâlen Afyonkarahisar Keçeciler Çarşısı'nda mesleğini icra etmektedir.

"Keçe Ustası Ahmet Yaşar Kocataş" Metni Çalışma Kâğıdı

Konu: _____

Konuyu belirten kanıt ifadeler: _____

_____

_____

Metinde konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir giriş yapılmıştır.

Evet ☐ Hayır ☐

Belirlenen kanıt ifadeler: _____

_____

_____

Doğrudan Zaman veya Öncelik-Sonralık Bildiren Kelime/Kelime Grupları

_____

_____

_____

Akış Şeması

1950

1956

İlkokulu tamamladıktan sonra

Babasının vefatından sonra

1972

1970

2015

Sonuç bölümündeki ifadeler girişte konuyu belirten ifadelerle bağlantılıdır.

Evet ☐ Hayır ☐

Belirlenen kanıt ifadeler: _____

Yine Uyguluyoruz

Şimdi 2-3 kişilik gruplar oluşturalım ve aşağıdaki metni okuyalım. Metni okuduktan sonra stratejiyi uygulayalım ve metnin devamındaki çalışma kâğıdını dolduralım. Çalışmamızı yaparken aşağıdakilere dikkat edelim.

- *Öğretmenimiz bu kez, gerekmedikçe bize müdahale etmeyecek.*
- *Önceki uygulamalardaki sırayı takip ederek stratejiyi kullanalım.*
- *Stratejiyi uygularken grup arkadaşlarımızla konuşup tartışalım.*

EBRU SANATI

Ebru, su yüzeyinde oluşturulan desenlerin kâğıda aktarılmasıyla yapılan geleneksel Türk sanatlarından biridir. Sabır ve dikkat gerektiren bu sanat, özel teknikleri ve malzemeleriyle benzersiz bir estetik sunar. Bu sanatın başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için ön hazırlık aşamalarının titizlikle yapılması gerekir.

İlk olarak ebru yapılacak ortamın uygun sıcaklıkta olması sağlanır. Odanın sıcaklığı, boyaların kıvamını korumak için oldukça önemlidir. Sonrasında ebrunun temel malzemelerinden biri olan kitreli su hazırlanır. Kitre, suya yoğunluk kazandıran doğal bir maddedir. Bu madde suya eklenerek iyice karıştırılır ve uygun kıvama getirilir. Daha sonra karışım tülbentten geçirilerek temizlenir

ve pürüzsüz bir sıvı elde edilir. Bir sonraki aşamada boyaların hazırlanması gereklidir. Ebru boyaları genellikle doğal toprak boyalardan yapılır. Önce boyalar ezilerek macun kıvamına getirilir. Ardından boyaların su yüzeyinde düzgünce yayılmasını sağlayan öd eklenir. Bu karışımın 10-15 gün dinlendirilmesi boyaların doğru şekilde çalışabilmesi için önemlidir. Dinlendirilen boyalar, gerektiğinde sulandırılarak kullanıma hazır hâle getirilir.

En sonunda ebru yapımına geçilir. Önce kitreli su, tekne adı verilen özel kaba dökülür. Sonra hazırlanan boyalar fırça yardımıyla su yüzeyine serpilir ve çeşitli desenler oluşturulur. Ardından çizilen şekiller çubuk veya tarak gibi araçlarla detaylandırılır. Son olarak oluşturulan desenlerin üzerine özel ebru kâğıdı dikkatlice yerleştirilir ve şekiller kâğıda aktarılır. Kâğıt tekneden kaldırıldıktan sonra düz bir zeminde kurumaya bırakılır.

Bu aşamaların tamamlanmasıyla ebru sanatı son bulur ve eşsiz bir eser ortaya çıkar. Her ebru çalışması, yapıldığı anda oluşan ve tekrarı olmayan özgün bir tasarımdır.

"Ebru Sanatı" Metni Çalışma Kâğıdı

Konu: _____

Konuyu belirten kanıt ifadeler: _____

_____

Metinde konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir giriş yapılmıştır.

Evet ☐ Hayır ☐

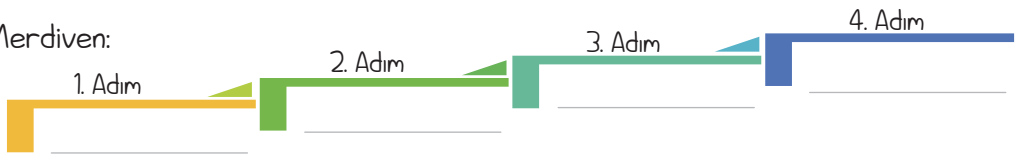
Belirlenen kanıt ifadeler: _____

_____

Doğrudan Zaman veya Öncelik-Sonralık Bildiren Kelime/Kelime Grupları

_____

Merdiven:

Sonuç bölümündeki ifadeler girişte konuyu belirten ifadelerle bağlantılıdır.

Evet ☐ Hayır ☐

Belirlenen kanıt ifadeler: _____

Sıra Sende

Artık sıralı-kronolojik metin yapısını öğrendik. Şimdi kitabımızdaki "Çömlekçilik" metninde stratejiyi kendimiz kullanabiliriz.

Keşif Yolculuğu

- "Zanaat ve sanat" ile ilgili araştırma sonuçlarınızı, bilgiye nasıl ulaştığınızı ve hangi materyallerden yararlandığınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Çevrenizde topraktan yapılmış eşyaları kullanan var mı? Bu eşyalar nelerdir ve hangi amaçla kullanılmaktadır?

- ✓ Ders saati içinde okumaya ayıracağınız süreyi öğretmeninizle belirleyiniz.
- ✓ Belirlediğiniz süreye göre sesli mi yoksa sessiz mi okuyacağınıza karar veriniz.
- ✓ Okumanız bittiğinde seçtiğiniz okuma yönteminin metni anlamanız için yeterli olup olmadığını kontrol ediniz.
- ✓ Eğer seçtiğiniz yöntemle metni anlamakta zorlandıysanız bir sonraki okumada farklı bir yöntem deneyiniz.

ÇÖMLEKÇİLİK

Kil ve Topraktan Doğan Güzellik

İnsanoğlunun en eski mesleklerindendir. Kazılarda çıkarılan eski eserler içerisinde çömlekler çoğunluktadır. Doğanın yıpratıcı etkisine en iyi dayanan yine topraktan yapılan ve ateşte pişirilerek sağlamlaştırılan kaplardır. Yemek kapları, su testileri, kışlık yiyecek saklamak için küpler, su küpleri bilinen çanak çömlek ürünleridir.

Kil ve toprak karışımından yapılmış pişirilebilir her türlü kaba çömlek denmektedir. Bu işi yapan kişiye de çömlekçi denir.

Çömlek, genellikle çark adı verilen ve ayakla döndürülen tezgâh üzerindeki çamurun maharetle şekillendirilmesiyle yapılır. İşlik denilen atölyelerde üretilen çömlekler önce güneşte, daha sonra da gölgede kurutulduktan sonra, saman ve talaşla yakılan fırınlarda 800 dereceden başlayıp 1200 derece sıcaklık arasında özenle pişirilir.

Çömlekçilik bir zamanlar ülkemizdeki en revaçta olan zanatlardan biriydi. Daha çeyrek asır öncesine kadar mutfağında su küpü, turşu küpü, yağ küpü olmayan ev yoktu. Yemekler dahi topraktan yapılmış kaplarda pişerdi.

Çömlek Çarkı Nedir

Bir mile takılmış iki yatay tekerlekten meydana gelir. Alttaki tekerlek çömlekçinin düzenli bacak hareketi ile döndürülür. Aynı mile bağlı olan üst tekerlek de dönmüş olur. Böylece üst tekerleğin üzerindeki çömlek hamuru da döner. Bundan sonra bütün iş çömlekçi ustasının maharetli ellerine kalmıştır.

Çömlek Yapımı

Çömlek nasıl yapılıyor? Sanırım önce bu konuda kısa da olsa bir bilgi vermek gerekir. Pişirilecek olan karışımın çömleğe dönüşme safhasına gelmeden önce geçirdiği bir hazırlık dönemi vardır. Çömlek çamuru, ait olduğu yatağa göre silisli, killi, yumuşak, yağlı, sert veya gevşek olabilir. Çamur cinsi yapılacak kabın türünü de belirler. Çamur teknelerinde içine bazı organik maddeler ilave edilmiş hamur kıvamını bulması için belli bir süre bekletildikten sonra ustalar çıkrık adı verilen tezgâhlarda hamuru şekillendirirler. Hamurun içine katılan organik karışım yandığı zaman çömleklerdeki gözenekli yapıyı oluşturur. Böylece eşya hem hafifler hem de sağlıklı bir hale gelir.

Çömlek hamurunda kullanılan kilin yağı da kum kullanmak suretiyle alınır. İlkel çömlekçilikte hazırlanan hamur elle ya da tokmakla yoğrulurdu. Günümüzde ise bu işlemler için makineler kullanılmaktadır.

Çömlek hamuruna üç şekilde biçim verilir. Birincisi, çömlek hamuru topağının oyularak el veya tokaçla istenilen biçimin verilmesidir. İkincisi ise "kalıplama" tekniğidir. Kalıplama tekniğinin uygulamasına en güzel ve en bilinen örnek kiremittir. Üçüncü teknik "çekme" tekniğidir. Bu teknikte şekil verilecek olan çömlek hamuru dönen bir çarkın üzerine yerleştirilerek el ve çeşitli aletler yardımıyla şekillendirilir.

(...)

Fırınlarda Pişirilen Çömlekler

Şekil verilen hamur kendi halinde güneşsiz ortamda kurumaya bırakılır. Kuruyan çömlekler fırınlara istiflenir, odun, talaş veya çalı çırpı yakılarak pişirilir. İlkel fırınlarda pişirme işlemi yüksek sıcaklıklarda yapılamadığından bu fırınlarda pişen malzemeler yeterince sert ve dayanıklı olamazlar. Bu fırınlarda sıcaklık ayarı da yapılamaz. Bu şekilde fırınlanmış çömlekler gözenekli ve mat olmalarının yanı sıra kolaylıkla çizilebilirler. Bu bağlamda "yumuşak çömlekçilik" en eski çömlekçilik türüdür ve kullanılan malzeme yüksek sıcaklıkta pişirilmeye dayanıksızdır.

Cilalı çömlekler ise hem ateşe dayanıklı hem de su geçirmezler. Bunun için kil, kireç, kurşun, çakmaktaşı, boraks, emaye tozu, reçine gibi maddeler karıştırılır, pişmiş bir çömleğin üzerine sulandırılmış karışım sürülür. Çömlek üzerine bir tabaka oluşturan bu sır kurumaya bırakılır. Tekrar fırınlandığında bu maddeler eriyerek ince cam gibi bir yüzey meydana getirir.

Çömlekçilikte 7000 Yıl

Arkeolojik çalışmalar çömlekçiliğin geçmişinin Anadolu'da M.Ö. 7000 yıllarına kadar uzandığını göstermektedir. Hititler'den beri çarkla çanak-çömlek yapıldığı biliniyor. Örneğin Çatalhöyük kazılarının alt katmanlarında dahi çeşitli çanak ve çömleğe rastlanmaktadır. Süslemeleri basit olmakla birlikte teknikleri dikkat çekici düzeydedir. Bodrum müzesinde sergilenen dünyanın en zengin amfora koleksiyonundaki çeşitlilik de toprak kap işçiliğinin ne kadar eski ve gelişmiş bir uğraş olduğuna kanıttır.

(...)

Toprak Kaplardan Madeni Kaplara

Günümüzde çömlekçilik mesleği Kütahya, İzmir, Gaziantep, Diyarbakır, Erzurum, Nevşehir, illerimiz ve bu illere bağlı ilçelerde dar bir kapsamda dahi olsa devam etmektedir. Bununla birlikte hayatımıza giren çelik, emaye vb. malzemelerden yapılan tencere, saklama kabı gibi eşyalar doğal olarak toprak kaplara olan talebi düşürmüştür. Mesleğin günümüzde ürün verdiği eşya tiplerine örnek olarak çömlekler, çanaklar, dolma kapakları, ibrikler, güveçler, toprak tencere ve kâseler, su testileri, saksılar ve vazolar gösterilebilir. Bu ürünler kullanımlarına göre sırlı ya da sırsız yapılırlar ve üretildikleri yöreye göre farklı isimler alırlar.

Termosun ve buzdolabının yaygınlaşması testilerin de küplerin de pabucunu dama attı.

(...)

Dördüncü kuşağa ulaşamadan ömrünü dolduran çömlekçilik... Bu işi yapan ustalar, üzülmeyin... Yalnız değilsiniz. Sizinle birlikte kaybolan o kadar çok meslek var ki daha...

M. Ali DİYARBAKIRLIOĞLU

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

Öğrendiğiniz metin yapılarının analizi ve bilgileri organize etme stratejisini "Çömlekçilik" metni çalışma kâğıdına uygulayınız.

Çalışma Kâğıdı

Konu: _____

Konuyu belirten kanıt ifadeler: _____

_____

Metinde konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir giriş yapılmıştır.

Evet ☐ Hayır ☐

Belirlenen kanıt ifadeler: _____

_____

Doğrudan Zaman veya Öncelik-Sonralık Bildiren Kelime/Kelime Grupları

_____

Merdiven:

1. Adım _____
2. Adım _____
3. Adım _____
4. Adım _____

Sonuç bölümündeki ifadeler girişte konuyu belirten ifadelerle bağlantılıdır.

Evet ☐ Hayır ☐

Belirlenen kanıt ifadeler: _____

2. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Bu görsellerden hareketle atalarımızın sanat eserlerinde ne tür desenler kullandığını söyleyebilirsiniz?

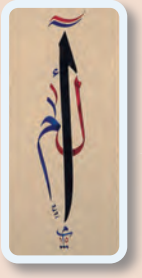
Tezhip

Ebru

Çini

Hat

b. Yukarıda görselleri verilenlerin dışında hangi geleneksel sanatları biliyorsunuz? Söyleyiniz.

3. ETKİNLİK

Okuduğunuz metinden hareketle aşağıdaki soruları sözlü olarak cevaplayınız.

1. Çömlekçiliğin çok eskilere dayandığını metindeki hangi cümlelerden anlıyorsunuz?
2. Çömlekler nasıl dayanıklı hâle getirilmektedir?
3. İlkel fırınlarda pişirilen çömlekler neden yeterince sert ve dayanıklı olamaz?
4. Modern malzemelerden yapılan eşyalar, çömlekçilik mesleğini nasıl etkilemiştir? Açıklayınız.
5. Metne göre çömlekçilik mesleğinin geleceği hakkında ne söylenebilir?

4. ETKİNLİK

a. Metindeki çömlek yapımı ile ilgili bölümü tekrar okuyunuz. Okurken önemli gördüğünüz bilgileri belirleyiniz.

b. Çömlek yapım aşamalarına ait önemli bilgileri ilgili yerlere yazınız.

Hazırlık

Şekil verme teknikleri

Çömleklerin kurutulması ve pişirilmesi

c. Belirlediğiniz önemli bilgilerden hareketle çömlek yapımını işlem sırasına göre kendi cümlelerinizle defterinize özetleyiniz.

5. ETKİNLİK

a. Aşağıda verilen anlatım özelliklerine bağlı soruları okuduğunuz metne göre sözlü olarak cevaplayınız.

Anlaşılırlık: Metin yeteri kadar anlaşılıyor mu?

Tarafsızlık: Yazar çömlekçilikle ilgili kendi kişisel düşüncelerine yer veriyor mu?

b. Yukarıda cevapladığınız sorulardan metinle ilgili hangi sonuçlara ulaştınız? Olumlu ve olumsuz düşüncelerinizi gerekçeleriyle yazınız.

Anlaşılırlık: _____

_____

Tarafsızlık: _____

_____

c. Metni siz yazacak olsaydınız neleri nasıl değiştirirsiniz? Defterinize yazınız.

6. ETKİNLİK

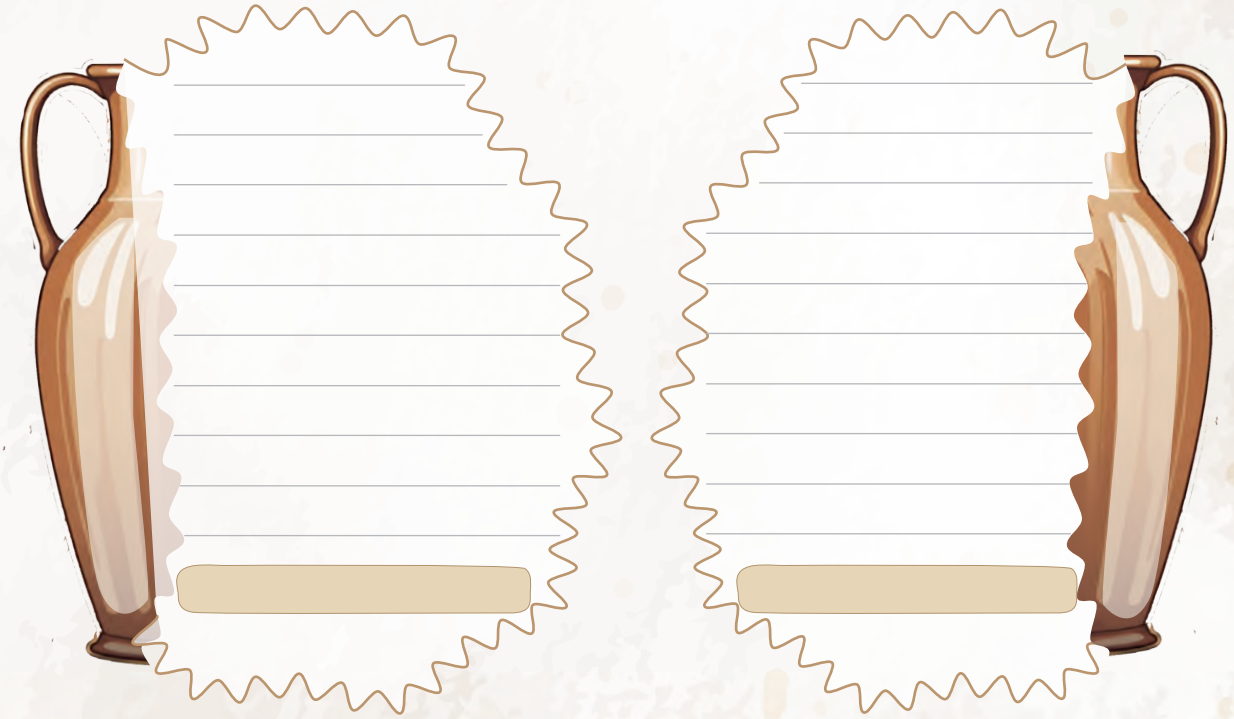
a. Okuduğunuz metinden hareketle aşağıdakilerden hangileri sınıflandırma yapmaya uygundur? Bunlardan birini seçiniz.

Çömlek yapım şekilleri

Kapların yapıldığı malzemeler

Çömlekten yapılan malzemelerin zamana göre değişimi

b. Seçtiğiniz özelliğe göre aşağıdaki tablolara sınıflandırmanızı yapınız. Ardından tablolarınızı adlandırınız.

KONUŞALIM

7. ETKİNLİK

a. Teknolojik gelişmeler üretimle ilgili hangi kolaylıkları sağlamıştır? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

b. Öğretmeninizin geri bildirimleriyle arkadaşınızla ikili grup oluşturunuz. Teknolojik gelişmelerin geleneksel sanatların sonunu getireceği ya da getirmeyeceği görüşlerini aranızda paylaşınız. Sınıfta konuyu tartışarak arkadaşlarınıza sununuz. Yapacağınız etkileşimli konuşmada aşağıdaki yönergeleri dikkate alınız.

- Etkileşimli konuşmanızı yapmadan önce kısa süreli bir zihinsel hazırlık yapınız.
- Konuşmanızı yaparken konuyla ilgili mantıklı gerekçeler sununuz.
- Arkadaşınızın öne sürdüğü görüşleri çürütmeye, varsa tutarsızlıkları ortaya koymaya çalışınız.
- Etkileşimli konuşma sırasında nezaket kurallarına uyunuz.

c. Arkadaşlarınızdan birini aşağıdaki "Akran Değerlendirme Ölçeği"nde verilen ölçütlere göre değerlendiriniz. Kendi konuşmanızı tema sonunda yer alan "Konuşma Becerisi Öz Değerlendirme Ölçeği"nde verilen ölçütlere göre değerlendiriniz.

Ölçütler

	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşmasında teknolojik gelişmelerin geleneksel sanatlara etkisine yer verdi.			
Konuşmasında konuyla ilgili mantıklı gerekçelere yer verdi.			
Arkadaşının öne sürdüğü görüşleri çürütmeye çalıştı.			
Arkadaşının görüşlerindeki tutarsızlıkları ortaya koymaya çalıştı.			
Konuşması ile beden dili uyumluydu.			
Tartışma sırasında nezaket kurallarına uydu.			

8. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki paragrafı okuyunuz. Paragrafta büyük harflerin kullanımını inceleyiniz. Büyük harflerin kullanımıyla ilgili yanlışlık yapılan kelimelerin altını çiziniz.

Sevgili Kardeşim,

Hamza Dayının küçük oğlunu askere yolladık. Onunla beraber köyümüzden üç kişi daha askere gitti. Herkes okulun Batısındaki meydanda toplandı. Yüksekçe Köyünden davul zurna ekibi geldi. Bütün köy tek yürek olmuş, gururla köyün gençlerini uğurlamak için toplanmıştı. Annelerin gözyaşı mutlulukla nasıl birleşmişti. Bir yandan kazanlarda yemekler pişti. Canım Kardeşim, Batı'da bu güzelliklerden mahrum kaldığın için üzgünüm.

Hasretle gözlerinden öper, bir an önce gelmeni dilerim.

Ağabeyin Murat

b. Metinden büyük harflerin kullanımıyla ilgili kurallar oluşturunuz, defterinize bu kuralları uyguladığınız bir paragraf yazınız.

9. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki cümlelerde renklendirilmiş kelimeleri inceleyiniz. Bu kelimeleri kendinden sonra gelen isimlere kattığı anlamlarına göre gruplandırınız. Gruplarınızı oluşturan cümlelerin numaralarını ve kelimelerin isimlere kattığı anlamı yazınız.

1. Bazı geleneksel sanatlar varlığını korumaya devam ediyor.
2. Gencin bu davranışı mahalledeki herkesi memnun etti.
3. Sergiye gitmek için birkaç arkadaş bir araya geldik.
4. Ramazan Bayramı'nda öteki elbisemi giymiştim.
5. Her insanın içinde bir sanatçı vardır.
6. Şu vazo anneannemin yadigârıydı.
7. O yemekler bayram sofralarının vazgeçilmezidir.

1. Grup
Kattığı anlam: _____

2. Grup
Kattığı anlam: _____

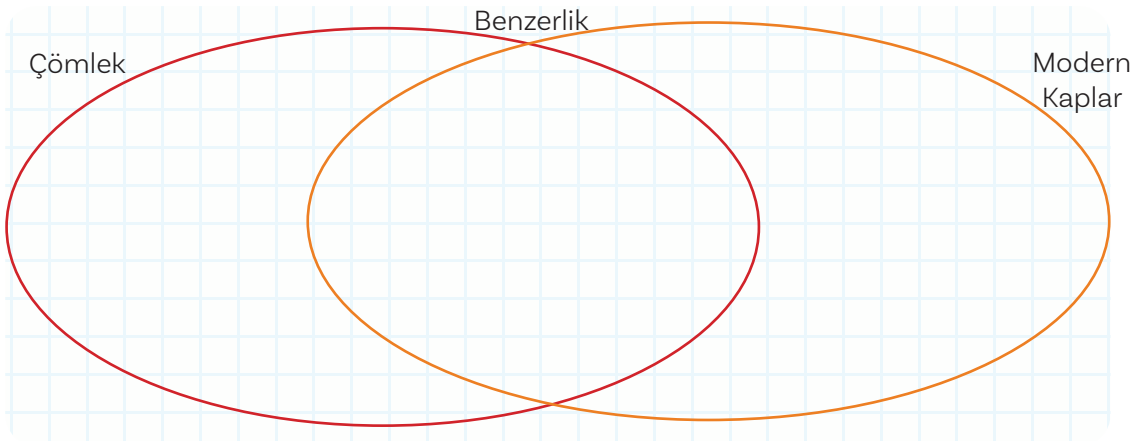
b. Belirlediğiniz her grup için defterinize ikişer örnek cümle yazınız.

10. ETKİNLİK

a. Okuduğunuz metinde yer alan aşağıdaki unsurların karşılaştırılabilir özelliklerini belirleyiniz.

çömlek　　modern kaplar

b. Belirlediğiniz özelliklerden hareketle "çömlek" ve "modern kaplar"ın benzerlik ve farklılıklarını aşağıdaki görselde uygun yerlere yazınız.

11. ETKİNLİK

a. Karekodu okutarak "Türkiye'de Somut Olmayan Kültürel Miras" adlı çoklu ortamı izleyiniz. İzlerken hangi kültürel unsurlardan bahsedildiğini ön bilgilerinizden de yararlanarak defterinize yazınız.

b. İzlediğiniz çoklu ortam dosyasında geçen somut olmayan kültürel miras ürünlerini belirleyiniz. Ardından aşağıdaki başlıkları inceleyiniz. Bu ürünlerin başlıklardan hangisine ait olabileceğine karar veriniz. Buna göre örnekteki gibi sınıflandırmanızı yapınız.

El Sanatları

Toplumsal Etkinlikler (Törenler, Festivaller)

Gösteri Sanatları

Sözlü Anlatımlar

Mutfak Kültürü

Toplumsal Etkinlikler (Törenler, Festivaller)

1. Mevlevi Sema Törenleri
2. _____
3. _____

1. _____
2. _____
3. _____

1. _____
2. _____
3. _____

1. _____
2. _____
3. _____

1. _____
2. _____
3. _____

c. Somut olmayan kültürel miras ürünlerini neden bu şekilde sınıflandırdığınızı arkadaşlarınıza açıklayınız ve sınıflandırmalarınızı da kullanarak somut olmayan kültürel miras ürünlerinin çeşitliliği hakkında bir konuşma yapınız.

12. ETKİNLİK

a. İzlediğiniz metnin içeriğini en iyi yansıtan, üzerinde durulan kelime ve kelime grupları hangileridir? Aşağıya yazınız.

_____

_____

_____

b. Sadece yazdığınız kelimelerden hareketle metnin içeriği tahmin edilebilir mi? Nedenini söyleyiniz.

İZLE UYGULA ÖĞREN

TANITMA PARAGRAFI YAZMA

Tanıtma paragrafları bir kavramın tanımlanması veya kişi ve nesnelerin tanıtılması amacıyla yazılır. Bu paragraflar tek başına kullanılabildikleri gibi bilgilendirici metinlerde de karşımıza çıkabilirler. Eğer bir kavram tanımlanacak ise paragraf onun sözlük tanımıyla başlar. Sonrasında tanıma uygun bir örnekle devam edilir. Ardından tanıma uymayan, tanımlanan kavramla karıştırılabilecek durumların bir örneği verilir. Son olarak paragraf tanımlanan kavramın ayırt edici özelliği vurgulanarak bitirilir.

Eğer bir kişi veya nesne tanıtılacaksa paragrafa tanıtılan kişi veya nesne hakkındaki temel bilgilerle başlanır. Ardından kişi veya nesnenin ayırt edici ve ön plana çıkan özellikleri verilir. Son olarak da tanıtılan kişi veya nesnenin önem ve değerinden bahsedilerek paragraf sonlandırılır.

Kavramın Tanımlandığı Paragraf Örneği

Gelenekler bir toplumda eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen; kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlardır. Bu köklü uygulamalar, geçmişle günümüz arasında bir köprü kurarak toplumsal bağları güçlendirir ve bireylerin ortak bir aidiyet duygusu geliştirmesine katkı sağlar. Örneğin dinî bayramlarda küçüklerin büyüklerinin elini öpmesi ve büyüklerin de onlara hediye vermesi Türk toplumunda bir gelenektir. Buna karşın her bayramın bayram namazının kılınmasıyla başlaması ise bir gelenek değil dinî bir gerekliliktir. Sonuç olarak gelenek, kaynağını çoğunlukla yazılı kurallardan almayan ancak tüm toplumun benimseyip yaşatmaya devam ettiği uygulamalardır.

Kişi veya Nesnenin Tanıtıldığı Paragraf Örneği

Bindallı genellikle Anadolu kadınlarının düğün merasimlerinde giydikleri özel bir kıyafettir. Çoğunlukla koyu kırmızı, lacivert veya mor üzerine sırma ve sim ile kabartma dal, yaprak ve çiçek işlenmiş; uzun kollu, boyu yere kadar uzanan bir giysidir. Genellikle kadife, ipek gibi yumuşak ve gösterişli kumaşlardan yapılır ve el işlemeleriyle süslenir. Bindallılar, geleneksel giyim kültürünün bir parçası olarak günümüzde hâlâ değerini korumakta ve özel günlerde Türk kadınları tarafından tercih edilmektedir. Her bir bindallı, el işçiliği ve detaylarıyla zengin kültürel geçmişimizi yansıtan bir semboldür.

Haydi, başlayalım!

Öğretmenimizi İzliyoruz

Öğretmenimiz şimdi "akraba" kavramını tanımlamaya yönelik bir paragraf yazacak. Paragrafını planlarken, taslağını yazarken, yazdığı paragrafı gözden geçirip düzenlerken ve paylaşmak üzere hazırlarken sesli düşünecek. Tanıtma paragrafını yazarken nelere dikkat etmemiz gerektiğini bize öğretecek. Öğretmenimizi izlerken aşağıdaki noktalara odaklanalım.

- *Öğretmeniniz paragrafı planlarken neler söyledi?*
- *Paragrafın ilk cümlesini yazarken hangi kaynaklardan faydalandı?*
- *Öğretmenimiz verdiği tanımı, tanıma uyan ve uymayan örneklerle nasıl ilişkilendirdi? Bunları yazarken neler söyledi?*
- *Paragrafı sonlandırırken kavramın ayırt edici özelliğini nasıl belirledi? Bunu cümlesinde nasıl ifade etti?*

Biz Uyguluyoruz

4-6 kişilik gruplar oluşturalım ve öğretmenimizin rehberliğinde "yöremize özgü bir kıyafet"i ele alan tanıtma paragrafı yazalım. Çalışmamızı yaparken aşağıdakilere dikkat edelim.

- *Öğretmenimiz bize kendi uygulamasındaki sıraya uygun olarak adım adım ne yapacağımızı söyledikten sonra biz de uygulayalım.*
- *Grup olarak çalışırken önce birlikte düşünüp tartışalım, ortak bir karara varalım; sonra kararımızı ortak çalışma kâğıdımıza aktaralım.*
- *İhtiyaç duyarsak öğretmenimizden yardım alalım.*
- *Öğretmenimiz biz çalışırken bir eksiklik fark ederse onun uyarılarını dikkate alalım.*

Plan	Taslak Metin
Giriş Cümlesi	
Örnekler	
Sonuç Cümlesi	

Yine Uyguluyoruz

Şimdi 2-3 kişilik gruplar oluşturalım ve "millî bayram" kavramını ele alan bir tanıtma paragrafı yazalım. Çalışmamızı yaparken aşağıdakilere dikkat edelim.

- *Önceki uygulamalardaki aşamaları hatırlayarak paragrafımızı yazalım.*
- *Öğretmenimiz gerekmedikçe bize müdahale etmeyecek ama ihtiyaç duyarsak öğretmenimizden yardım isteyelim.*
- *Paragraf yazma sürecinde grup arkadaşlarımızla konuşup tartışalım ama bu kez her birimiz kendi çalışma kâğıdımızı kullanalım.*

Plan	Taslak Metin
Giriş Cümlesi	
Örnekler	
Sonuç Cümlesi	

Sıra Sende

Artık tanıtma paragrafı yazmayı öğrendik. Şimdi 13. etkinliği yönergeler doğrultusunda yapalım.

YAZALIM

13. ETKİNLİK

a. Önceki bilgilerinizden hareketle somut olmayan kültürel miraslarımızdan olan Karagöz veya Hacivat'ı tanıtan bir paragrafı defterinize yazınız.

b. Yazdığınız tanıtma paragrafını öğretmeninizle yazım, noktalama ve içerik yönlerinden gözden geçiriniz. Güçlü ve gelişmeye açık yönlerinizi öğretmeninizin geri bildirimleriyle sonraki yazma etkinliklerinde geliştirmeye çalışınız.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Yazımda Karagöz veya Hacivat'ı tanıttım.			
Konuya uygun paragraf türünü seçerek yazdım.			
Noktalama ve yazım kurallarına dikkat ederek yazdım.			

c. Yazınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

14. ETKİNLİK

Karekodu okutarak "Türk Kahvesi" adlı çoklu ortamı dinleyiniz. Öğrendiğiniz metin yapılarının analizi ve bilgileri organize etme stratejilerini kullanarak bu çoklu ortama ait aşağıdaki çalışma kâğıdını doldurunuz.

Çalışma Kâğıdı

Konu: _____

Konuyu belirten kanıt ifadeler: _____

_____

Metinde konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir giriş yapılmıştır.

Evet ☐ Hayır ☐

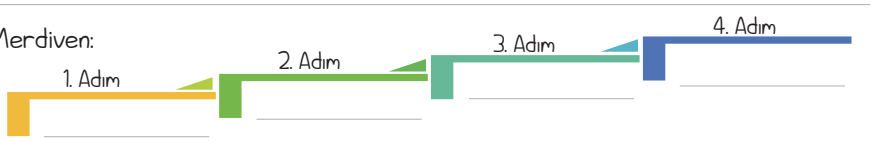
Belirlenen kanıt ifadeler: _____

_____

Doğrudan Zaman veya Öncelik-Sonralık Bildiren Kelime/Kelime Grupları

_____

Merdiven:

Sonuç bölümündeki ifadeler girişte konuyu belirten ifadelerle bağlantılıdır.

Evet ☐ Hayır ☐

Belirlenen kanıt ifadeler: _____

Okuma Keyfi

› Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz.

KIRIK AT

Geçen hafta bayramdı ya,
Bir at verdi büyükbaba
Bayram armağanı bana;
Hem at o, hem araba.
Biniyorum itiyorum,
Tıkır mıkır gidiyorum.
Dün benim at hastalandı,
At mı, araba mı? Neyse!
Evde laf lafa uzandı:
Nalbanta, yok Avadis'e...
Avadis, köy demircisi,
Herkes tanır Avadis'i
Önce nalbanta götürdüm,
Dedi: "Götür demirciye."
Demirciyi gidip gördüm;
Onu çok ustadır diye
Pek överler, işitmiştim.
Dükkânına da gitmiştim.
Sürdü iş bir saat kadar,
Ben de ordan ayrılmadım;
Boş durmadım ama, ne var
Ne yok, hep gördüm, anladım.
Dükkân epey geniş bir yer;
Kömür, demir bütün yerler.

Kocaman, siyah bir ocak,
Siyah, kocaman bir körük.
Demir dolu köşe bucak,
Kimi sağlam, kimi çürük.
Uzun, yassı... Birçok demir.
Ocağın yanı başında
İki ucu sivriltilmiş,
Yere mıhlanmış bir koskoca
Çekiç gördüm: Bu örs imiş
Yanında bir kucak eğe,
Çekiç, kıskaç vesaire.
Usta ilk önce ocağın
Ateşini körükledi;
Sonra kırılan ayağın
Demirlerini ekledi.
Ve benim at öncekinden
Sağlam oldu gerçekten.
Bu küçük bir birçok zahmet,
Birçok çabaya mâl oldu;
Adamcağız tam bir saat
Ateş başında yoruldu...
Demek, biraz iyi işler
Birçok alın teri ister!

Tevfik Fikret

Bu Görev Bizim

- Empati ile ilgili çoklu ortam içerikleri izleyerek bilgi edineceğiniz bir araştırma yapınız.

- Araştırmanızın amacını, neye ihtiyacınız olduğunu ve bilgiye nasıl erişeceğinizi düşünerek izleyeceğiniz içerikleri seçiniz.
- Amacınıza ulaşıncaya kadar seçtikleriniz üzerinde değişim ve düzenlemeler yapınız.

- Temanın "Üretim Zamanı" kısmındaki yazma ve konuşma yönergeleri doğrultusunda selamlaşmadan vedalaşmaya kadar bir misafirin ağırlanma aşamalarını araştırınız.

ÜRETİM ZAMANI

Yazma

a. Selamlaşmadan vedalaşmaya kadar bir misafirin ağırlanma aşamalarını anlattığınız bir sunu hazırlayınız. Sununuzu hazırlarken aşağıdaki yönergeleri dikkate alınız.

- Aile büyüklerinizden misafirin ağırlanma aşamalarıyla ilgili bilgi toplayınız.
- Bir misafirin ağırlanma aşamalarına uygun görseller bulunuz.
- Görsel ve açıklamayı her sayfaya bir aşama gelecek biçimde yerleştiriniz.
- Sununuzu daha etkili kılmak için konuya uygun çoklu ortam(ses, müzik, geçiş efektleri vb.) kullanınız.
- Temanın anahtar kavramları, yeni öğrendiğiniz kelime ve kelime gruplarını, atasözü, deyim vb. söz varlıklarını sununuzda kullanmaya çalışınız.
- Atölye çalışmanızı öğretmeninizin verdiği sürede tamamlamaya özen gösteriniz.

b. Öğretmeninizin geri bildirimleriyle gelişmeye açık yönlerinizi sonraki etkinliklerde geliştirmeye çalışınız.

c. Hazırladığınız sunuyu uygun bir dijital ortamda paylaşınız.

Konuşma

a. Hazırladığınız sunudan da yararlanarak selamlaşmadan vedalaşmaya kadar misafir ağırlamanın aşamalarını bir arkadaşınızla sınıfta canlandırınız.

- Misafirliğin aşamalarına uygun bir canlandırma senaryosu yazınız.
- Bir ya da birkaç arkadaşınızla rol paylaşımı yapınız.
- Sınıfınızdaki imkânlardan yararlanarak kostüm, dekor vb. unsurları kullanınız.
- Canlandırmanızı arkadaşlarınıza sununuz.
- Sesinizi tüm arkadaşlarınızın işiteceği biçimde ayarlayınız.
- Beden dilinizi etkili kullanınız.

b. Arkadaşlarınızdan birini aşağıdaki "Akran Değerlendirme Ölçeği"nde verilen ölçütlere göre değerlendiriniz.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Senaryosu misafirliğin aşamalarına uygundu.			
Senaryodaki rolüne hâkimdi.			
Dekor ve kostüm gibi unsurlar senaryo içeriği ile uyumluydu.			
Ses tonunu herkesin işitebileceği şekilde ayarladı.			
Konuşması beden dili ile uyumluydu.			

KONTROL NOKTASI

OYALAR

Geleneksel Türk el sanatlarının renkli ve zengin örneklerinin belki en küçük, ama en anlamlısının "oya" olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Anadolu kadınının ve genç kızının duygu, düşünce ve hayal dünyasının bütün kıvrımlarını, (...) zekâsını, el ve göz zevkinin yüce noktalara ulaşmasını sadece oyalarda bulmaktayız. Yüzlerce yıllık bir geleneği ısrarla, inatla günümüzde de sürdüren genç kızlarımızın el emeği göz nuru dökerek ortaya çıkardığı oyalar, estetik bir (...) sanat eseri olduğu kadar, aynı zamanda, yapıldıkları yörenin doğasını, iklimini, ürünlerini, bitkilerinin özelliklerini, o yörede kullanılan araç gereci ve hatta aile içinde veya dışındaki sosyal hayatı kanıtlayan eserlerdir. Aynı motifin farklı bölgelerde değişik adlarla tanınması, yöredeki egemen duyguyu, inancı ve düşünceyi de ortaya koyması bakımından ilginçtir. Söz gelimi, Artvin'de "subay sırması" adı verilen oyanın Konya'daki adı "yılan kemiği", Balıkesir'deki adı ise "tren yolu"dur.

Daha çok işleme tekniği, kullanılan araç-gereç ve malzemeler oya türlerinin belirlenmesinde ayrımcı bir rol oynarlar. Bunlar; iğne, tığ, firkete, mekik, boncuk oyaları ile yün, koza, mum ve dokuma oyalarıyla birlikte dikişli, kumaş ve iplik artığı oyalar biçiminde ana gruplar içinde toplanırlar.

(...)

Genç kızın yakın çevresindeki çiçekler, hayvanlar, ev içi araçlar, organlarımız, gökyüzü yapılan oyalara ad olarak verilir. Gül, menekşe, papatya, karanfil, sümbül, çiğdem, küpe çiçeklerinin yanı sıra birçok sebze ve meyve, evcil hayvanlar bu renkli dünyanın zenginliklerini oluşturur. Bütün bunlar stilize ve sembolize edilerek ortaya çıkarılır.

Genel ağdan alınmıştır.

(Kısaltılmıştır.)

1. **Aşağıdaki soruları metinden hareketle cevaplayınız.**

   a) Anadolu kadınının duygu ve düşünce dünyasını oyalarda bulmamızın sebebi nedir?

   b) Kültürel mirasımızın gelecek nesillere aktarılmasında oyaların katkısı nedir?

2. a) Metinden konuyu belirten ipuçları bulunuz. Bu ipuçlarını metinle ilgili ön bilgilerinizle ilişkilendirerek metnin konusunu yazınız.

b) Metinde iletilmek istenen mesajı yazınız.

c) Yörenizdeki bitkilerin hangilerini oyalarda görmektesiniz? Söyleyiniz.

3. a) Okuduğunuz metinden karşılaştırılabilir özellikler belirleyiniz.

b) Belirlediğiniz özelliklerden hareketle karşılaştırma yaparak benzerlik ve farklılıkları aşağıdaki tabloya listeleyiniz.

Benzerlikler	Farklılıklar

c) Karşılaştırma sonuçlarınızı anlatan bir konuşma yapınız.

- Konuşmanıza hitap ifadeleriyle başlayınız.
- Sesinizi herkesin duyabileceği şekilde ayarlayınız.
- Beden dilinizi etkili bir şekilde kullanınız.
- Konuşmanızı uygun sonlandırma ifadeleri ile bitiriniz.

4. a) Metnin anahtar kelimelerini yazınız.

b) Belirlediğiniz anahtar kelimelerin metnin içeriğiyle ilişkisini yazınız.

Karekodu okutarak "Karagöz" adlı metni dikkatlice dinleyiniz.

5. Aşağıdaki soruların cevaplarını dinlediğiniz metinden hareketle defterinize yazınız.

a) Gölge oyunundaki figürlerin yapımında neler kullanılır?

b) Hayalî'nin çok yönlü bir sanatçı olması hakkında ne düşünüyorsunuz?

c) "Sonuçta hayal perdesinde gerçeğe dair çok şey bulursunuz." cümlesi ile anlatılmak istenen nedir?

6. a) Metinde geçen bilgileri önemli ve önemsiz olarak sınıflandırıp aşağıdaki alanlara yazınız.

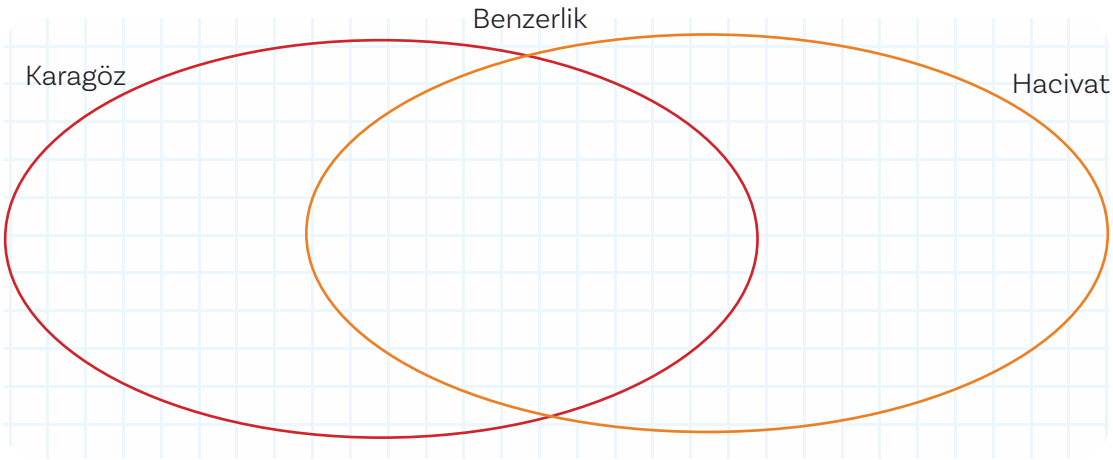
Önemli Bilgiler	Önemsiz Bilgiler

b) Düşünce akışına uygun olarak metni kendi cümlelerinizle özetleyiniz.

7. a) Dinlediğiniz metinden hareketle Karagöz ve Hacivat'ın özelliklerini aşağıdaki tabloya yazınız.

Özellik	Karagöz	Hacivat
Eğitim Durumu		
Davranış		
Mizah Anlayışı		
Tepkileri		

b) Belirlediğiniz özelliklerden hareketle Karagöz ve Hacivat'ın benzerlik ve farklılıklarını aşağıdaki görselde uygun yerlere yazınız.

c) Yaptığınız karşılaştırmadan ulaştığınız sonuçları bir paragraf hâlinde yazınız. Yazınızda Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmaya özen gösteriniz.

ç) Yazınızı öğretmeninizle değerlendiriniz.

Daha fazla soru için karekodu okutunuz.

DİNLEME/İZLEME BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Dikkat dağıtıcı davranışlardan kaçındım.			
Anlamını bilmediğim kelime ve kelime gruplarını not aldım.			
Anlamını bilmediğim kelime ve kelime gruplarının anlamlarıyla ilgili tahminde bulundum.			
Dinleme/izleme sırasında anahtar kelimeleri belirledim.			

Geliştirmek istediğim becerilerim:

1. _____
2. _____
3. _____

OKUMA BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Sesimi mekâna ve dinleyiciye göre ayarladım.			
Okuduklarımla ilgili önceki bilgilerimi hatırladım.			
Akıcı bir şekilde okudum.			
Vurgu ve tonlamaya dikkat ettim.			
Metindeki anlamını bilmediğim kelime ve kelime gruplarının anlamlarıyla ilgili tahminde bulundum.			

Geliştirmek istediğim becerilerim:

1. _____
2. _____
3. _____

KONUŞMA BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşmamda teknolojik gelişmelerin geleneksel sanatlara etkisine yer verdim.			
Konuşmamda konuyla ilgili mantıklı gerekçelere yer verdim.			
Arkadaşımın öne sürdüğü görüşleri çürütmeye çalıştım.			
Arkadaşımın görüşlerindeki tutarsızlıkları ortaya koymaya çalıştım.			
Konuşmam ile beden dilim uyumluydu.			
Tartışma sırasında nezaket kurallarına uydum.			

Geliştirmek istediğim becerilerim:

1. _____
2. _____
3. _____

YAZMA BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Temada öğrendiğim kelime ve kelime gruplarını yazımın bağlamına uygun şekilde kullandım.			
Nasrettin Hoca ve Dede Korkut'un benzer ve farklı yönlerine yazımda yer verdim.			
Karşılaştırmayla ulaştığım sonuca yazımda yer verdim.			
Yazım ve noktalama kurallarına uyarak yazdım.			
Yazıma uygun bir başlık belirledim.			

Geliştirmek istediğim becerilerim:

1. _____
2. _____
3. _____

5. TEMA

İLETİŞİM VE SOSYAL İLİŞKİLER

Ev

Tatlı Günler

Gülü İncitme Gönül

Komşumuz Nergis Teyze

"Çiçek Dayanışması" (Dinleme)

Herkes Önemli (Okuma Keyfi)

Temadaki metinler; yazım, noktalama ve dönemin söyleyiş özellikleri açısından eserin orijinaline bağlı kalınarak alınmıştır.

Tema

Özet E-İçerik

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Aile Bütünlüğü
- Çıkarım Yapma
- Çözümleme
- Derin Anlam
- Dezavantajlı Gruplar
- Dostluk
- Dürüstlük
- Empati
- Güven
- İçerik Oluşturma
- İletişim
- Karar Verme
- Karşılaştırma
- Mahremiyet
- Merhamet
- Özet
- Problem Çözme
- Saygı
- Sevgi
- Sınıflandırma
- Sorumluluk
- Sosyal Çevre
- Yorumlama

Başlangıç Noktası

- Metnin yardımcı düşüncelerini nasıl bulursunuz?
- Metnin sınırlı bölümünde geçen bir düşünce veya olaydan hareketle doğrudan verilmeyen nedeni, koşulu, amacı vb. nasıl belirlersiniz?

Keşif Yolculuğu

- Ev, insanlar için ne anlam ifade eder?
- Nasıl bir evde yaşamak istersiniz?

- ✓ Öğretmeninizi izlerken dikkatinizi dağıtacak hareketlerden kaçınınız.
- ✓ Metni işitilebilir bir ses tonuyla anlamı yansıtacak şekilde vurgu ve tonlamalara dikkat ederek okuyunuz.
- ✓ Arkadaşınız metni okurken anlamadığınız kelime, kelime grubu ve cümlelerin altını çiziniz. Anlamadığınız bölümleri uygun zamanda öğretmeninize sorunuz.

EV

Çocukken izlediğim bütün mutlu filmlerde ortak bir detay vardı: mutfaktaki kurabiye kutusu... O filmlerde çocuklar sokakta oynar, koşarak eve gelir, öylece mutfağa dalıp kutudan bir kurabiye alıp kaçarlar, anneleri arkalarından gülerek bakardı. Kadın mutfakta arkadaşıyla sohbet eder, masanın üzerinde o kurabiye kutusu dururdu. Kadın akşam yemeğini hazırlarken baba mutfağa girer, önce karısını öper, sonra ağzına bir bütün kurabiye atardı. Bana göre o kurabiyeler mutluluğun sembolüydü. Gelecekteki mutlu evimin en önemli detayıydı.

Aslında hepimizin hayalinde bir ev vardı. İçinde kahkahaların yükseldiği, masanın üzerinde kurabiyelerin ya da canlı çiçeklerin durduğu, bazılarımızda şömine, bazılarımızda soba, bazılarımızda kalorifer peteği önünde kahvelerin yudumlandığı, pencere önünde begonyaların, sardunyaların olduğu, mum ışığında sevgi dolu yemeklerin yendiği, ışıklı, ferah, tarçın kokulu bir ev... Hepimizin hayali buna benzer şeylerdi.

Peki, ne oldu da "dört duvara" dönüştü bu evler? Sığındığımız, sarıldığımız evler ne oldu da kaçtığımız, içine girmek istemediğimiz mekanlara dönüştü? Kim yaptı bunu?

Söylemek ağır ama cevabı şu: Biz...

Hayalindeki begonyolar, sardunyalar yoksa eğer evinde, sen dikmediğin için. Latif müzik sesleri yükselmiyorsa eğer bir odadan, sen açmadığın için. Kurabiye kokmuyorsa eğer mutfak, sen yapmadığın için.

"Ev" içi doldurulması gereken bir kelime. Biz onu sadece mekân olarak algıladık. İçini sonradan hepimize yük olacak eşyalarla doldurduk. Kıymet verdiğimiz şey, insan değil eşya oldu. Değerli bir vazonun kırılması mesele haline gelirken, insanın kırılmasını sıradan görür olduk. Eşya, duygunun, ruhun önüne geçti. Televizyon dizileri bize büyük, heybetli evleri gösterdi. Uzun yemek masasının bir ucunda bir kişinin, diğer ucunda bir kişinin oturduğu, şaşaalı sofralara özendik. Sandık ki güzellik orada, zenginlik masadaki portakal suyunda, mutluluk uzun ve görkemli yemek masasında...

Acilen eşyanın hâkimiyetinden kurtulup insana dokunmak lazım. Evimi seviyorum. Emlak ilanlarında gördüğüm "ultra lüks, işçiliği sağlam, modern ev" olduğu için değil, o eve sahip olduğum, bana ait olduğu için değil; "benim yuvam" olduğu için seviyorum. Her pazar kurabiye yapıp koyuyorum kurabiye kutumuza, kalp şeklinde kurabiyeler yapıyorum. Mutlu muyum? Çok şükür. Bunda kurabiyelerin payı var mı? Bilmem. Yine de o kutu dolu olunca, içinde bana bakan kalp şeklinde kurabiyeleri görünce, o koku mutfağa yayılınca, çocuklar koşup birer tane alıp kaçınca ben de o kadınlar gibi gülümsüyorum.

Şermin YAŞAR

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruların cevaplarını okuduğunuz metinden hareketle defterinize yazınız.

1. Yazara göre mutluluğun simgesi nedir? Neden?
2. Metinde herkesin hayalindeki ev ortamı nasıl betimlenmiştir?
3. "Eşya duygunun, ruhun önüne geçti." ifadesinden ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.
4. Size göre mutlu bir ev ortamı nasıl olur?
5. Yazarın evle ilgili düşüncelerini doğru buluyor musunuz? Neden?

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki yönergeler doğrultusunda bir anınızı anlattığınız hazırlıksız konuşma yapınız.

- Okuduğunuz metinde yazarın çocukluk anılarında kurabiye kutusunun ayrı bir yeri vardır. Büyüyünce bile unutamayacağınız anılarınızı düşününüz.
- Anlatacaklarınızı zihninizde 1-2 dakika içerisinde planlayınız.
- Konuşmanızda anınızın detaylarına ve sizin için neden önemli olduğuna değininiz.
- Konu dışına çıkmamaya özen gösteriniz.
- Konuşmanızı uygun sonlandırma ifadeleriyle bitiriniz

3. ETKİNLİK

a. Yazarın çocukken televizyonda izledikleri ile büyüdüğünde izlediklerini ilgili yerlere yazınız.

Yazarın Çocukluğunda İzledikleri	Yazarın Büyüdüğünde İzledikleri

b. İki durum arasında zaman içinde nasıl bir değişim olmuştur? Söyleyiniz.

c. Bu değişimin nedenleriyle igili tahminlerinizi gerekçeleriyle açıklayınız.

4. ETKİNLİK

a. Okuduğunuz metinden sizi ana fikre ulaştıracak kanıtlar toplayınız.

b. Topladığınız kanıtları ev kavramıyla ilgili önceden bildiklerinizle ilişkilendirerek ana fikri belirleyip defterinize yazınız.

c. Ulaştığınız ana fikrin gerekçesini söyleyiniz.

5. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Utku, okuldan eve döndüğünde heyecanla annesine seslenir: "Anne, bugün öğretmenim resmimi çok beğendi!" Annesi ise mutfakta yemek hazırlamakla meşguldür ve Utku'ya dönmeden "Tamam, canım." diye yanıt verir. Utku babasına bunu anlatmak ister fakat babası da bilgisayarda çalışmaktadır. "Baba! Bak, bu resmi ben yaptım." der. Babası gözlerini ekrandan ayırmadan "Güzel olmuş." deyince Utku kimsenin onu dinlemediğini hissedip odasına çekilir.

b. Metinde yer alan problemi belirleyiniz. Problemi kendi bakış açınızla sözlü olarak ifade ediniz.

c. Problem için çözüm önerilerinizi ilgili alanlara yazınız.

1 _____

_____

2 _____

_____

3 _____

_____

ç. Yazdığınız çözüm önerilerinden en uygun olanı belirleyerek söyleyiniz.

d. Karekodu okutarak "Yaşamın Yankısı" adlı etkileşimli içeriği yönergeler doğrultusunda tamamlayınız.

6. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki paragrafta cümlelere benzerlik anlamı katan kelimeleri belirleyerek bu kelimelerin altını çiziniz.

Sabah uyandığımda her yer pamuk gibi bembeyaz, yumuşacık karlarla kaplıydı. Karın beyazlığı tıpkı güneş gibi etrafı aydınlatıyordu. Karlarla kaplı ağaç dalları sayesinde doğa sanki beyaz şemsiyelerle donatılmıştı. Sokakta oynayan çocukların sesi, tıpkı cıvıldayan kuşlar gibiydi. Görüntü aynen bir kartpostaldı.

b. Aşağıda verilen kelimelerin her biriyle ilgili benzerlik anlamı veren kelimelerden de yararlanarak defterinize birer cümle yazınız.

salon ev baca çatı

7. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki cümlelerde yer alan bilgileri metne göre önemli veya önemsiz olma yönünden değerlendiriniz. Uygun kutucuğu işaretleyiniz.

Önemli Önemsiz

Eşyanın hâkimiyetinden kurtulup insana dokunmak lazım.

Önemli Önemsiz

Aslında hepimizin hayatında bir ev vardı.

Önemli Önemsiz

Ev, içi doldurulması gereken bir kelime. Biz onu sadece mekân olarak algıladık.

Önemli Önemsiz

Televizyon dizileri bize büyük ve heybetli evleri gösterdi.

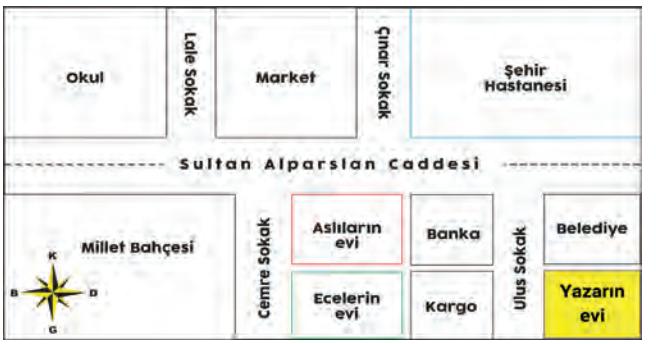
Önemli Önemsiz

Kadın mutfakta arkadaşlarıyla sohbet eder.

b. Önemli olarak işaretlediğiniz bilgiler arasındaki ilişkiyi söyleyiniz.

8. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki krokiyi inceleyiniz. Ön bilgilerinizden hareketle bu krokiyle ilgili neler söyleyebilirsiniz?

b. Krokiyle ilgili verilen bilgilerden doğru olanların başına (D), yanlış olanların başına (Y) yazınız.

_____ Okul ile market arasında Lale Sokak bulunmaktadır.

_____ Millet Bahçesi krokinin doğusunda yer almaktadır.

_____ Aslı ve Ecelerin evleri Millet Bahçesi'nin doğusunda bulunmaktadır.

_____ Krokideki evlerden Şehir Hastanesine gitmek için caddeyi geçmek gerekmektedir.

_____ Yazarın Millet Bahçesi'ne gitmesi Aslı'nın gitmesinden daha kısa sürer.

_____ Millet Bahçesi belediyeden iki sokak ötededir.

_____ Market ve okul krokinin kuzeyindedir.

_____ Yazarın evi krokinin en doğusunda yer almaktadır.

9. ETKİNLİK Aşağıdaki paragrafı noktalama ve yazım kurallarına göre düzenleyerek defterinize yeniden yazınız.

Huzur veren su sesine çocuk seslerinin de eşlik ettiği Köy Meydanı'nda kurulurdu samimi dostluklar. bugün de çamiçi köyünde asker uğurlaması ile bu dostluklar pekişecekti. Yürekleri vatan aşkıyla çarpan Ahmet Mehmet ve Serhat; Âkif'in safahat adlı eserinde işaret ettiği gibi vatani görevlerini yapmak için 23 04 2024 'te askere gideceklerdi. Köy meydanında davullar çalıyor analar yiğit evlatlarının ellerine kına yakıyordu. Ay yıldızlı şanlı bayrağımızın gölgesinde omuz omuza çekilen halaylarla birlik ve beraberlik duygusu pekişiyordu. Saat 09 15'te kalkacak trene yetişmek için gençler el sallayarak köylerine veda ettiler.

YAZALIM

10. ETKİNLİK

a. Pahalı oyuncak, kıyafet, ayakkabı vb. şeylere sahip olmak sizi mutlu etmeye yeter mi? Neden?

b. Aşağıdaki örnek olayı okuyunuz.

Gamze'nin en yakın arkadaşı Zeynep'in doğum günü vardır. Gamze, doğum gününde giymek için popüler bir markanın tişörtünü almak ister. Ancak annesi bu ürünün çok pahalı oduğunu ve bütçelerini aştığını söyler. Ona arkadaşlarla kurulan saygı ve sevgi bağının önemini anlatmaya çalışır. Gamze aile bütçesini zorlamak istemese de o tişörtle doğum gününe gitme fikrini aklından silemez.

c. Aşağıdaki yönergeler doğrultusunda bir yazı planı yapınız.

- Paragraftaki sorunun ana hatlarını belirleyiniz.
- Sorunu tanımlayıp kendi bakış açınızla özetleyiniz.
- Sorunun çözümüne yönelik öneriler oluşturunuz. Bu önerilerden en uygununu seçiniz.
- Hedef kitlenizi ve yazma aracınızı belirleyiniz.

Yazı Planım

ç. Planınızdan hareketle problemi, çözümü ve çözümle ilgili değerlendirmelerinizi ifade ettiğiniz metin taslağınızı aşağıya yazınız. Yazarken içeriğe ve sürece yönelik seçimlerinizi kontrol edip gerektiğinde düzenleyebilir ve değiştirebilirsiniz.

d. Yazma sürecinizi tema sonundaki "Yazma Becerisi Öz Değerlendirme Ölçeği"ni kullanarak değerlendiriniz.

11. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki karekod bağlantısında empati konulu bilgilendirici bir metin vardır. Dinleme amacınızı belirleyerek uygun bir dinleme stratejisi ve yöntemi seçiniz.

b. Karekodu okutarak "Empati Dünyayı Renklendiren Güç" adlı metni dinleyiniz. Dinlerken önemli noktaları not ediniz.

c. Dinleme bittikten sonra seçtiğiniz strateji ve yöntemin işe yarayıp yaramadığını değerlendiriniz. Gerekirse metni tekrar dinleyip farklı bir strateji ve yöntem seçebilirsiniz. Son olarak öğrendiklerinizi ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla tartışınız.

ç. Dinlediğiniz metinde ileri sürülen düşünceleri Aylin'in bakış açısıyla inceleyiniz. Aylin'in söylemek istediklerini kendi cümlelerinizle defterinize yazınız. Aylin'in düşüncelerini yorumlayarak aşağıdaki cümleyi tamamlayınız.

Aylin bunları söylerken aslında

12. ETKİNLİK

a. Dinlediğiniz metinden alınan aşağıdaki cümleyi inceleyiniz. Cümledeki altı çizili kelime hangi ismin yerine kullanılmıştır? Söyleyiniz.

"İnsanların duygularını anlamak ve onlara destek olmak, dünyayı daha iyi bir yer hâline getirir."

b. Aşağıda verilen cümlelerde bir ismin yerine tercih edilen kelimelerin altını çiziniz.

> Bugün sizinle üzerinde düşünmeye değer bir konuyu paylaşmak istiyorum: empati.
> Örneğin okulda bir arkadaşınız üzgün olduğunda ona sarılıp "Sorun ne? Sana nasıl yardımcı olabilirim?" demek onun için çok önemlidir.

c. Aşağıdaki cümlede altı çizili isimlerin yerine tercih edilen bir kelime belirleyiniz. Bu kelimeyle cümleyi yeniden yazınız.

Aslı ile Ceren yeni tanışmalarına rağmen sıkı dost oldular.

KONUŞALIM

13. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki paragrafı okuyunuz.

"Deniz, yaz tatilinden sonra okula döndüğünde sınıfına yeni gelen Kerem'i fark etti. Kerem çok sessizdi ve kimseyle konuşmuyordu. Öğretmen, Kerem'in başka bir şehirden taşındığını ve henüz kimseyi tanımadığını söyledi. Deniz, Kerem'in yalnız olduğunu hissetti ve onunla arkadaş olmak istedi. Birkaç kez onunla iletişim kurmayı denedi ama Kerem'in çekingen tavrı nedeniyle başarılı olamadı."

b. Paragraftaki sorunun çözümüne yönelik aşağıdaki yönergeler doğrultusunda bir konuşma yapınız.

- Sorunu tanımlayıp kendi cümlelerinizle özetleyiniz.
- Deneyimlerinizi de kullanarak sorunun çözümüne yönelik önerilere konuşmanızda yer veriniz.
- Önerilerinizden en uygun olanı değerlendirip konuşmanızı sonlandırınız.
- Konuşma sürecinde uygun selam ve hitap ifadelerini kullanınız.
- Size sorulan soruları uygun biçimde cevaplayınız.

İZLE ÖĞREN UYGULA

ÇIKARIM YAPMA STRATEJİSİ

Çıkarım yapma, bir metni dinledikten/izledikten veya okuduktan sonra metindeki ipuçlarını ve ön bilgilerimizi kullanarak metinde doğrudan ifade edilmeyen bilgileri belirlemektir. Çıkarımlarda mutlaka metinden bir dayanak bulmamız ve bununla metin dışı bilgileri ilişkilendirmemiz gerekmektedir. Bu ilişkilendirme için mantıklı ve kabul edilebilir bir gerekçe sunmaya da dikkat etmeliyiz.

Metinlerde anlatılmak istenenler bazen doğrudan ifade edilmez ve onları keşfetmemiz istenir. Bir karakterin özelliklerini tespit etme, ana fikir ve yardımcı fikir bulma gibi metinde doğrudan ifade edilmeyen unsurları belirlemek buna örnek olabilir. Şimdi aşağıdaki örneği öğretmenimizle beraber inceleyelim sonra da çıkarım yapma stratejisini uygulayarak öğrenelim.

Haydi, başlayalım!

Öğretmenimizi İzliyoruz

Öğretmenimiz şimdi metni okuyacak ve metinde açıkça ifade edilmeyen bilgileri, ipuçlarından ve ön bilgilerinden hareketle belirleyecek. Çıkarım yapma stratejisini kullanırken nelere dikkat etmemiz gerektiğini bize öğretecek. Öğretmenimizi dikkatle izlerken aşağıdaki noktalara odaklanalım.

- *Öğretmenimiz metindeki hangi ipuçlarından hareketle çıkarım yaptı? Buna ilişkin neler söyledi?*
- *Öğretmenimiz belirlediği ipuçlarıyla kendi deneyimlerini nasıl ilişkilendirdi?*
- *Öğretmenimiz çıkarım yapma stratejisi ile metinde doğrudan yer almayan hangi bilgilere ulaştı?*

SİMYACI

(...) Bir tüccar Mutluluğun Gizi'ni öğrenmesi için oğlunu insanların en bilgesinin yanına yollamış. Delikanlı bir çölde kırk gün yürüdükten sonra, sonunda bir tepenin üzerinde bulunan güzel bir şatoya varmış. Söz konusu bilge burada yaşıyormuş.

Bir ermişle karşılaşmayı bekleyen bizim kahraman, girdiği salonda hummalı bir manzarayla karşılaşmış. Tüccarlar girip çıkıyor, insanlar bir köşede sohbet ediyor, bir orkestra tatlı ezgiler çalıyormuş; dünyanın dört bir yanından gelmiş lezzetli yiyeceklerle dolu bir masa da varmış. Bilge sırayla bu insanlarla konuşuyormuş. Bizim delikanlı kendi sırasının gelmesi için iki saat beklemek zorunda kalmış.

Delikanlının ziyaret nedenini açıklamasını dikkatle dinlemiş bilge, ama Mutluluğun Gizi'ni açıklayacak zamanı olmadığını söylemiş ona. Gidip sarayda dolaşmasını, kendisini iki saat sonra görmeye gelmesini salık vermiş.

'Ama sizden bir ricada bulunacağım,' diye eklemiş bilge, delikanlının eline bir kaşık verip sonra bu kaşığa iki damla sıvı yağ koymuş. 'Sarayı dolaşırken bu kaşığı elinizde tutacak ve yağı dökmeyeceksiniz.'

Delikanlı sarayın merdivenlerini inip çıkmaya başlamış, gözünü kaşıktan ayırmıyormuş. İki saat sonra bilgenin huzuruna çıkmış.

'Güzel', demiş bilge, 'peki yemek salonumdaki Acem halılarını gördünüz mü? Bahçıvan başının yaratmak için on yıl çalıştığı bahçeyi gördünüz mü? Kütüphanemdeki güzel parşömenleri fark ettiniz mi?"

Utanan delikanlı hiçbir şey göremediğini itiraf etmek zorunda kalmış. Çünkü bilgenin kendisine verdiği iki damla yağı dökmemeye çabaladığından, başka bir şeye dikkat edememiş.

'Öyleyse git, Evrenimin harikalarını tanı,' demiş ona bilge. 'Oturduğu evi tanımadan bir insana güvenemezsin.'

İçi rahatlayan delikanlı kaşığı alıp sarayı gezmeye çıkmış. Bu kez, duvarlara asılmış, tavanları süsleyen sanat yapıtlarına dikkat ediyormuş. Bahçeleri, çevredeki dağları, çiçeklerin güzelliğini, bulundukları yerlere yakışan sanat yapıtlarının zarafetini görmüş. Bilgenin yanına dönünce, gördüklerini bütün ayrıntılarıyla anlatmış.

'Peki sana emanet ettiğim iki damla yağ nerede?' diye sormuş bilge.

Kaşığa bakan delikanlı, iki damla yağın dökülmüş olduğunu görmüş.

'Peki,' demiş bunun üzerine bilgeler bilgesi, 'sana verebileceğim tek bir öğüt var: Mutluluğun Gizi dünyanın bütün harikalarını görmektir, ama kaşıktaki iki damla yağı unutmadan.' (...)

Paulo COELHO
(Paulo Kolho)
Çevirmen: Özdemir İNCE
(Kısaltılmıştır.)

Metindeki İpuçlarını ve Ön Bilgilerinizi Kullanarak Cevaplayacağınız Sorular

1. Metnin ana fikri nedir?
2. Metnin yardımcı fikirleri nelerdir?
3. Tüccarın oğlunun karakter özellikleri nelerdir?
4. Bilge kişinin karakter özellikleri nelerdir?
5. Tüccarın oğlu kaşıktaki sıvı yağı niçin dökmüş olabilir?
6. Tüccarın oğlu kaşığındaki sıvı yağın döküldüğünü gördüğü zaman neler hissetmiş olabilir?

Biz Uyguluyoruz

Şimdi 4-6 kişilik gruplar oluşturalım ve okuduğunuz metinde anlatılanlardan hareketle çıkarım yapalım. Çalışmamızı yaparken aşağıdakilere dikkat edelim.

- *Öğretmenimiz bize kendi uygulamasındaki sıraya uygun olarak ne yapacağımızı söyledikten sonra grup olarak söyleneni uygulayalım.*
- *Grup olarak çalışırken önce birlikte düşünüp tartışalım, ortak bir karara varalım; sonra çıkarımımızı çalışma kâğıdımıza aktaralım.*
- *Çalışırken ihtiyaç duyarsak öğretmenimizden yardım alalım.*
- *Öğretmenimiz biz çalışırken bir eksiklik fark ederse onun uyarılarına uygun olarak çalışmamızı düzenleyelim.*

KENDİNE DEĞER VERMEK

Kendinize değer vermek, kendinizi sevmek ve kendinize iyi bakmak demektir. Bu, kendinizi olduğunuz gibi kabul etmeniz ve her zaman en iyisini yapmaya çalışmanız anlamına gelir. Herkesin güçlü ve zayıf yönleri vardır. Önemli olan, kendi güçlü yanlarınızı keşfetmeniz ve zayıf yanlarınızla barışık olmanızdır. Kendinize değer verdiğinizde, başkalarının olumsuz sözlerinden daha az etkilenir ve kendi yolunuzda kararlı bir şekilde ilerlersiniz.

Kendinize değer vermenin bir diğer önemli kısmı, kendi ihtiyaçlarınıza ve isteklerinize önem vermenizdir. Kendinize zaman ayırmak, dinlenmek ve sevdiğiniz şeyleri yapmak kendinize değer vermenin bir parçasıdır. Örneğin çok yorulduğunuzda ara vermek, resim çizmek veya müzik dinlemek gibi sevdiğiniz şeylerle ilgilenmeniz, sizi mutlu eder ve enerjinizi geri kazanmanıza yardımcı olur. Kendi ihtiyaçlarınızı gözetmeniz, sizi daha mutlu ve dengeli biri yapar.

Son olarak kendinize değer vermeniz, kendinizi sürekli olarak geliştirmenizi ve yeni şeyler öğrenmenizi de içerir. Dil öğrenmek, spor yapmak veya yeni hobiler edinmek, kendinize olan saygınızı artırır. Kendinize daha çok güvenmenizi sağlar ve hayatta daha başarılı olmanızı destekler. Kendinize değer verdiğinizde hem kendiniz hem de çevrenizdekiler için daha olumlu ve güçlü bir örnek olursunuz. Unutmayın, siz çok değerlisiniz ve kendinize iyi baktığınızda her şey daha güzel olur!

Metindeki İpuçlarını ve Ön Bilgilerinizi Kullanarak Cevaplayacağınız Sorular

1. Metnin ana fikri nedir?
2. Metnin yardımcı fikirleri nelerdir?
3. Kendinize değer vermeniz, hayatınızı nasıl daha güzel hâle getirir?
4. Başkalarının size karşı olumsuz sözlerinden daha az etkilenmek için neler yapabilirsiniz?

Yine Uyguluyoruz

Şimdi 2-3 kişilik gruplar oluşturalım ve okuduğunuz metinde anlatılanlardan hareketle çıkarım yapalım. Çalışmamızı yaparken aşağıdakilere dikkat edelim.

- *Öğretmenimiz bu sefer, gerekmedikçe bize müdahalede bulunmayacak.*
- *Önceki uygulamalardaki sırayı takip ederek stratejiyi kullanalım.*
- *Stratejiyi uygularken grup arkadaşlarımızla konuşup tartışalım, metinden hareketle yaptığımız çıkarımları çalışma kâğıdımıza aktaralım.*

İYİLİK AVCILARI

Çikolata, çitin kenarında durmadan dolanıyordu. Burnunu çiftlerin kenarına sürekli dayıyor, sanki bir şeyler arıyordu. Birkaç kez havladı, bahçeye doğru koştu. Asel, bahçede dedesinin erik ağacına kurduğu salıncakta neşeyle sallanıyordu. (...)

Çikolata sanki ona bir şey söylemek istiyordu, havlamaya devam etti. Bir yandan da çitlerin oraya doğru gitmeye başladı. Asel, Çikolata'nın arkasından gitti. Asel çitlerin yanına gittiğinde çimenlerin üstünde minicik bir serçe yavrusunu gördü, daha ufacıktı, gözleri bile açılmamıştı neredeyse. Çok korkmuş olmalıydı. Çimenlerin üstünde öylece duruyordu. Asel hem çok şaşırmıştı hem de çok üzülmüştü. Nereden gelmişti? Annesi yok muydu? Yuvası neredeydi?

Minik serçeyi hemen çimenlerin üstünden aldı. Tüyleri yumuşacıktı. Etrafına bakındı, buraya çok uzaktan gelmiş olamazdı. O sırada etraftan gelen sesleri dinlemeye başladı. Çikolata da kuyruğunu birkaç kez salladı.

Asel, başını yukarı kaldırdığında hanımeli ve sümbül çiçeklerine ev sahipliği yapan çardaktaki su borusunun içindeki kuş yuvasını gördü. Evet, buradan düşmüş olmalıydı. Etrafa bakındı. Biraz ilerde bir merdiven vardı. Koşup merdiveni almaya çalıştı fakat merdiven biraz büyüktü. O sırada dedesi bahçede ağaçları buduyordu. Asel'i görünce ona seslendi:

-Asel! Asel! Merdiveni ben alırım kızım.

(...)

Asel ve dedesi minik serçeyi yuvasına bıraktılar. Yuvada üç tane daha minik serçe vardı. Hep bir ağızdan ötüyordu. Kardeşleri yanlarına geldiği için sanki daha çok ötüyordu serçecikler. Asel, mutlulukla merdivenleri indi, Çikolata'nın başını sevgiyle okşadı. Minik serçe kardeşlerinin yanındaydı ve çok mutluydu.

(...)

Gamze Uçak

Ercan Uçak

(Kısaltılmıştır.)

Metindeki İpuçlarını ve Ön Bilgilerinizi Kullanarak Cevaplayacağınız Sorular

1. Bu metinde verilmek istenen mesaj nedir?
2. Asel nasıl bir insandır?
3. Metnin sonunda Asel başını neden okşamıştır?

Sıra Sende

Artık çıkarım yapma stratejisini kullanmayı öğrendik. Şimdi "Tatlı Günler" metninde stratejiyi kendimiz kullanabiliriz.

Keşif Yolculuğu

- Yaşadığınız yerde yaz ve kış mevsimleri nasıl geçiyor? Söyleyiniz.
- Köy hayatı ve şehir hayatı arasındaki farklar nelerdir? Söyleyiniz.

- ✓ Metnin başlık ve görsellerinden hareketle metnin içeriğini tahmin ediniz. Tahminlerinizi 1. etkinliğin "a" bölümüne yazınız.
- ✓ Okumaya başlamadan önce metnin konusunu ve uzunluğunu gözden geçiriniz. Okuma amacını düşününüz ve kendinize "Bu metni neden okuyorum?" diye sorunuz. Okurken önemli yerlerin (şahıs kadrosu, yer, zaman, olaylar vb.) altını çiziniz. Çıkarım yapma stratejisini kullanarak doğrudan ifade edilmeyen bilgilere ulaşmaya çalışınız. Anlamadığınız yerler olursa dönüp bunları tekrar okuyunuz.

TATLI GÜNLER

Ben, Doğu Anadolu'nun bir dağ köyünde doğdum. Köyümüz başı karlı ve dumanlı bir dağın eteklerindedir. Kışlarımız hep karlı geçer, kısa süren yazımıza da doyum olmaz. Bizler yazı sabırsızlıkla bekleriz çünkü hepimiz yaza, o tatlı sıcağa, hasretiz. Hele biz çocuklar! (...)

Kırlara ve oyunlara doyamaz, akşamları sofra başında yorgunluktan uyuyakalır, genellik kucakta yatağa taşındığımızın farkına bile varmayız. Toprak ve hayvancılık işlerinde ailelerimize yardımcı olduğumuz zamanların dışında doyamadığımız yaz günlerimiz hep böyle geçer.

Babam inşaat işçisidir. Yazları ilçeye giderek çalışır, kışın iş olmadığı için evde oturur, genellikleyazın kazandığı para ile geçiniriz. O iri yarı, bıyıklı, yiğit bir adamdır. Herkesin yardımına koşan, çok ama çok iyi bir insandır. Köyümüzde onu sevmeyen bir tek kişi bile yoktur. İlçden eve gelirken bize şekerler,helvalar, köyümüzde olmayan yiyecekler getirir. Onun gelmesini sabırsızlıkla beklerim. Tabii yalnız getirdiği yiyecekler için değil, onu çok sevip özlediğimden...

Anam da çok iyi kalpli şefkatli, güler yüzlü ve tatlı sözlüdür. Yalnız bize karşı değil, herkese karşı böyledir. Bir komşumuzu hasta görmesin. Hemen eve koşar, alelacele duvardaki çividen indirdiği tavayı ocağın üzerine yerleştirir, bol yağlı bir çorba hazırlar. Bunu bakır tasa doldurarak sıcak sıcak hasta komşumuza yollar.

Anamın elinden her iş gelir. (...) Anam ineklerimizi sağar; peynirimizi, yağımızı ve yoğurdumuzu yapar. Tavuklarımızı kuluçkaya yatırır.

Babamın kerpiçten yaptığı, üç göz odalı bir evde otururuz. İki ineğimiz ve on beş yirmi tavuğumuz var. Tavuklarımız evimizin bitişiğindeki ahırın etrafında dolaşır, yem ararlar. Bahçemizin

ortasında şirin kuyumuz, neşeli çıkrık sesleriyle çevresine hayat saçar.

Baharda civcivler bahçemize başka bir hava getirir. Öteye beriye koşuşan sarı, beyaz ve kara civcivleri kardeşim Hatice ile pay ederiz:

– Şu beyaz ile şu kınalı benim!

– Hayııııy! Benim!

Üç yaşındaki kardeşim, henüz bazı harfleri söyleyemez. Bu yüzden bazen ne söylediğini anlayamayız. Böyle durumlarda anlaşmamıza onun her söylediğini hemen anlayan annem yardımcı olur.

Sahi söylemeyi unuttum, benim adım Mehmet. (...) On bir yaşındayım. Dördüncü sınıfa gidiyorum. Okumayı çok severim. (...) Babam, akşamları kar yağarken "Haydi bakalım Mehmet! Oku kaldığımız yerden!" deyince bir gece evvel bıraktığımız yerden kitaba devam ederiz. Dışarıda rüzgâr uğuldayarak ve küçük evimizi sarsarak eserken köpek ulumaları duyulur, ocağın üstündeki çaydanlık fokurdarken ben okurum. Onlar da bütün dikkatleriyle beni dinlerler. Bazen babam kitaplardaki kötü kişilere kızar, söylenir.

Anam da acıklı yerlerde ağlar ama bize belli etmek istemez. Başörtüsünün ucuyla gizlice

gözyaşlarını siler. Ördüğü kazaktan başını kaldırmaz. Babam kitabı uzandığı sedirde dinler. Kitabımız güzel bir şekilde bitince rahat bir nefes alırlar.

Sanki olay kendi başlarından geçmiş gibi sevinirler. Anam çok güzel bazlama açar. Babam doyamaz onun yaptığı bazlamalara. Neşe içinde karnımızı doyururken yoksulları da aç bırakmaması için yüce Allah'a dua ederiz hep birlikte.

(...)

Ahmet Yılmaz BOYUNAĞA
(Kısaltılmıştır.)

Okuma bittikten sonra metni anlamanızı kolaylaştıran ya da zorlaştıran uygulamalarınızı belirleyerek strateji ve yöntemin işe yarayıp yaramadığını değerlendiriniz. Gerekirse farklı bir strateji ve yöntem deneyiniz. Son olarak metinle ilgili öğrendiklerinizi ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. ETKİNLİK

a. Metnin başlık ve görsellerinden hareketle metnin konusu hakkındaki tahminlerinizi defterinize yazınız.

b. Tahminlerinizin doğruluğunu değerlendiriniz.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelime ve kelime gruplarının anlamlarını bağlamlarından hareketle tahmin ediniz. Bu tahminlerinizi defterinize yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu "TDK Güncel Türkçe Sözlük"ten kontrol ediniz.

Kışlarımız hep karlı geçer, kısa süren yazımıza da doyum olmaz.

Bahçemizin ortasında şirin kuyumuz, neşeli çıkrık sesleriyle çevresine hayat saçar.

Tavuklarımızı kuluçkaya yatırır.

3. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Çocuklar için köyde yaz günleri nasıl geçmektedir?
2. Mehmet'in anne ve babasının ortak kişilik özellikleri nelerdir?
3. Mehmet kitap okurken anne ve babası nasıl tepkiler veriyor?
4. Mehmet'in okuma sevgisi ve ailesinin bu duruma verdiği destek hakkında ne düşünüyorsunuz? Aileniz sizi hangi durumlarda destekliyor? Örneklerle açıklayınız.
5. Sizin de gerçekleşmesini sabırsızlıkla beklediğiniz neler var? Neden?

4. ETKİNLİK

a. Metinde anlatılanları yansıtması açısından aşağıdaki cümleleri önemli ve önemsiz olarak sınıflandırınız.

1. Doğu Anadolu'nun bir dağ köyünde doğmuştur.
2. Kışları hep karlı geçer.
3. Çocuklar tarım ve hayvancılık konusunda ailelerine yardım etmektedir.
4. Babası yardımsever, iyi bir insandır.
5. Babasının getirdiği yiyeceklere değil, onun gelmesine sevinmektedir.
6. Ailesi kerpiçten yapılmış üç göz odalı bir evde oturmaktadır.
7. Tavukları evin bitişiğindeki ahırın etrafında dolaşmaktadır.
8. On bir yaşında ve dördüncü sınıf öğrencisidir.
9. Okumayı çok sevmektedir.
10. Kitap okurken ocağın üstünde çaydanlık fokurdamaktadır.
11. Annesi acıklı yerlerde ağlar ama belli etmek istemez.
12. Bütün aile yemeklerini bitirince yoksullar için dua etmektedir.

b. Önemli olarak belirlediğiniz bilgilerden hareketle metinde anlatılanları olay akışına uygun bir şekilde defterinize kendi cümlelerinizle yazınız.

5. ETKİNLİK

"Neşe içinde karnımızı doyururken yoksulları da aç bırakmaması için yüce Allah'a dua ederiz hep birlikte." cümlesinden çıkarılan aşağıdaki yargıları, kavramlarla örnekteki gibi eşleştiriniz. Boşta kalan cümleyle ilişkili kavramı siz yazınız.

( ) inanç (1) merhamet ( ) mutluluk ( )

(1) Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü, acıma.

(2) Allah'a inanma, iman.

(3) Anlık bir duruma bağlı olarak duyulan sevinç veya alınan zevk.

(4) Bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine bağlanması.

6. ETKİNLİK

a. Aşağıda verilen paragraftaki söz sanatlarını belirleyiniz. Bu söz sanatlarının geçtiği cümleleri ve söz sanatlarını aşağıya yazınız.

Asel, kısa bir yürüyüşün ardından ağacın altındaki banka oturup kitabını okumaya başladı. Birden yanında beliren Bilge Kağan, "Merhaba Asel, yine kitaplarınla mı sohbet ediyorsun?" dedi. Asel gülerek "Evet, onlar karanlık gecelerde parlayan ay gibidirler, her zaman yolumu aydınlatırlar." dedi. Bilge Kağan elindeki ayranı Asel'e uzatarak "Ama gerçek dostlarla yapılan sohbetin yerini hiçbir şey tutamaz." dedi. Bir yandan ayranlarını içerken bir yandan da ağaçtaki serçeleri izlemeye başladılar. Bilge Kağan "Serçeler bugün çok neşeli görünüyor." dedi. Asel de bu iki iyi dosta bakarak "Haklısın." dedi.

Söz Sanatının Bulunduğu Cümle	Söz Sanatı

b. Aşağıdakilerden hangileri söz sanatlarının metnin anlamına olan katkılarındandır? İşaretleyiniz.

( ) Metni akılda daha kalıcı ve etkileyici hâle getirmiştir.

( ) Anlatımı sadeleştirmiştir.

( ) Metnin daha keyifli ve akıcı bir şekilde okunmasını sağlamıştır.

( ) Metnin belirli bölümlerine vurgu yaparak ifade gücünü artırmıştır.

c. Karekodu okutarak "Bilgi Yarışı" adlı etkileşimli içeriği yönergeler doğrultusunda tamamlayınız.

7. ETKİNLİK

a. Dördüncü temada yer alan "Nasreddin Hoca" metnini tekrar okuyunuz. "Nasreddin Hoca" metni ile "Tatlı Günler" metninin karşılaştırılabilir unsurlarından (olaylar, kahramanlar, kahramanların davranış ve karakter özellikleri) birini belirleyiniz.

b. Belirlediğiniz unsurun metindeki benzerlik ve farklılıklarını söyleyiniz.

KONUŞALIM

8. ETKİNLİK

a. Mehmet, babasının yaz mevsiminde çalışmasını nasıl anlatmaktadır?

b. Babasının yazları çalışmasını ve yanlarında olmamasını Mehmet'in annesi ya da kardeşi anlatmış olsaydı sizce nasıl anlatırdı? Düşününüz.

c. Anne ya da kardeşten birinin bakış açısıyla duygu ve düşüncelerinize de yer verdiğiniz bir konuşma yapınız.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Mehmet'in konuyu nasıl anlattığını inceledim.			
Seçtiğim kişinin bakış açısıyla konuşmamı yaptım.			
Duygu ve düşüncelerime konuşmamda yer verdim.			
Konu dışına çıkmadan konuşmamı tamamladım.			

9. ETKİNLİK

a. Karekodu okutarak "Mırnav Dostlar" adlı metni dikkatle dinleyiniz.

b. Dinlediğiniz metnin içeriğini en iyi yansıtan kelimeleri belirleyiniz.

c. Belirlediğiniz kelimelerin metnin içeriğiyle ilişkisini açıklayınız.

ç. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

"Mırnav Dostları" lakabını çocuklara kim, niçin takmıştır?

"Yaşadığımız zamanda süper güç, merhamet ve iyilik yapmaktır evlatlarım." sözüyle Muhtar amca ne demek istemiştir?

d. Dinlediğiniz metinden alınan aşağıdaki cümlede altı çizili kelime grubu "özetleme işlevi" görmektedir. Siz de verilen cümlelerdeki özetleme işlevi gören kelime ya da kelime gruplarının altını örnekteki gibi çiziniz.

Uzun lafın kısası kedicik çok zayıf ve hastaydı.

İnsan sosyal bir varlıktır yani sürekli iletişim hâlindedir.

Çocukların komşuluk ve akrabalık ilişkilerinin sağlıklı olduğu bir ortamda büyümesi gerekir. Özetle çocuklarınızın insanlarla ilişkilerine önem veriniz.

Çevremizdeki yardıma muhtaç kişilere, hayvanlara, bitkilere, kısacası bütün canlılara karşı duyarlı olmalıyız.

Ailede sorumlulukları yerine getirmek, iletişime dikkat etmek, aile bireylerine sevgi ve saygıyla yaklaşmak, onlarla dayanışma içinde olmak çok önemlidir. Sonuç olarak bunlar aile bütünlüğünü sağlayan temel unsurlardır.

e. Altını çizdiğiniz ifadeleri birer cümlede kullanınız. Cümlelerinizi defterinize yazınız.

f. Karekodu okutarak "Sözün Kısası" adlı etkileşimli içeriği yönergeler doğrultusunda tamamlayınız.

10. ETKİNLİK

Dinlediğiniz "Mırnav Dostları" adlı metinde çocuklar hangi probleme yönelik çözüm önerisi getirmişlerdir? Siz olsaydınız bu probleme nasıl çözüm üretirdiniz? Çözüm önerilerinizi tahtaya yazınız. Bunların içinden en uygulanabilir olanı belirleyiniz.

YAZALIM

11. ETKİNLİK

a. Dinlediğiniz "Mırnav Dostları" metnini olay, konu, durum bakımından inceleyiniz. Ardından metindeki önemli ve önemsiz olayları defterinize listeleyiniz.

b. Metni defterinize özetleyiniz. Özetinizi yazarken aşağıdaki yönergelere dikkat ediniz.

- Metindeki önemli olayları oluş sırasına göre anlatınız.
- Kendi cümlelerinizle metni özetleyiniz.
- Özetleme işlevli söz varlığını/dil yapılarını kullanınız.
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmaya özen gösteriniz.

c. Yazdığınız özeti öğretmeninizle değerlendiriniz.

Keşif Yolculuğu

- İnsanlar arası ilişkilerde kullandığımız dil neden önemlidir? Açıklayınız.
- "Gönül bir sırça saraydır, kırılırsa yapılmaz." atasözünden ne anlıyorsunuz? Söyleyiniz.

- Şiiri önce sessiz okuyunuz.
- Anlamadığınız ifadeleri uygun zamanda öğretmeninize sormak üzere defterinize not ediniz.
- Öğretmeniniz şiiri okurken onu dikkat dağıtıcı hareketlerden kaçınarak dinleyiniz.
- Metni tür özelliklerini de dikkate alarak işitilebilir bir ses tonuyla, anlamı yansıtacak şekilde doğru vurgu ve tonlamalarla okuyunuz.

GÜLÜ İNCİTME GÖNÜL

Çiçeklerle hoş geçin,
Balı incitme gönül.
Bir küçük meyve için
Dalı incitme gönül.

Konuşmak bize mahsus,
Olsa da bir güzel süs,
'Ya hayır de, yahut sus.'
Dili incitme gönül.

Sevmekten geri kalma,
Yapan ol, yıkan olma,
Sevene diken olma,
Gülü incitme gönül.

Başın olsa da yüksek,
Gözün enginde gerek,
Kibirle yürüyerek
Yolu incitme gönül.

(...)

Bestami YAZGAN
(Kısaltılmıştır.)

Bir arkadaşınızın okuma sürecini tema sonundaki "Okuma Becerisi Akran Değerlendirme Ölçeği"ni kullanarak değerlendiriniz.

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki kelimelerin şiirde hangi anlamda kullanıldığını tahmin ederek işaretleyiniz. Tahmininizi öğretmeninizle doğrulayınız.

geçinmek

- ◯ Yaşamak için gerekeni sağlamak.
- ◯ Uzlaşmak, anlaşmak.
- ◯ Kendi gereksinimlerini başkalarından sağlamak.

mahsus

- ◯ Bilerek, isteyerek, kasten.
- ◯ Birine, bir şeye ait olan; öze, has.
- ◯ Biri veya bir şey için ayrılmış.

hayır

- ◯ "Yok, öyle değil, olmaz" anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz.
- ◯ İyilik, karşılık beklenmeden yapılan yardım.
- ◯ İyi, hayırlı, yararlı olan.

engin

- ◯ Ucu bucağı görünmeyecek kadar geniş, çok geniş.
- ◯ Yüksekte olmayan, alçak yer.
- ◯ Değer ve fiyatı düşük olan.

2. ETKİNLİK

a. "Gönül" kelimesi şiirin anahtar kelimelerinden biri olabilir mi? Neden? Söyleyiniz.

b. "Gönül" kelimesinin aşağıdaki atasözlerinde hangi anlamda kullanıldığını ★ ve ▲ şekillerini kullanarak belirtiniz.

Gönül

★ Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. duyguların kaynağı; içeri, yürek, dil, kalp.

▲ Bir şeye karşı içten gelen yönelme duygusu, arzu, istek.

- ☐ Gözden ırak olan gönülden de ırak olur.
- ☐ Gönülsüz yenen aş ya karın ağrıtır ya baş.
- ☐ Çobanın gönlü olursa tekeden yağ çıkarır.
- ☐ Göz görmeyince gönül katlanır.

c. Aşağıdaki deyimleri verilen anlamına uygun olarak birer cümlede kullanınız.

gönül kırmak: Birini çok üzecek bir davranışta bulunmak, gücendirmek.
Cümlem: _____

gönlünde kalmak: Çok istediği hâlde ulaşamamak, elde edememek.
Cümlem: _____

gönlünden geçirmek: Bir şeyin olmasını veya bir şey yapmayı istemek.
Cümlem: _____

gönül almak: Kırılan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek.
Cümlem: _____

ç. Bu deyimlerden hangileri insan ilişkilerinde olumlu ve olumsuz davranışları ifade etmektedir? Söyleyiniz.

d. Arkadaşınızın gönlünü aldığınız bir olayı kısaca anlatınız.

3. ETKİNLİK

a. Aşağıdakilerden hangileri okuduğunuz metnin özelliklerindendir? İşaretleyiniz.

- ◯ Giriş, gelişme ve sonuç bölümleri vardır.
- ◯ Dört dizelik bölümlerden oluşmuştur.
- ◯ Anlamsal bütünlüğe sahip paragraflardan oluşmuştur.
- ◯ Düzyazı biçiminde yazılmıştır.
- ◯ Dizelerle yazılmıştır.

b. Belirlediğiniz özelliklerden yola çıkarak metnin türünü yazınız.

_____

c. Aşağıdaki dörtlüğü düzyazı şeklinde yeniden yazınız.

Sevmekten geri kalma,
Yapan ol, yıkan olma,
Sevene diken olma,
Gülü incitme gönül.

ç. Yazdığınız düzyazıyla dörtlük arasındaki farkları belirleyiniz. Hangi anlatım türünü daha çok beğendiğinizi nedenleriyle yazınız.

4. ETKİNLİK

a. Şairin şiirde vermek istediği öğütler aşağıda listelenmiştir. Hangi öğüt şiirin hangi bölümünde verilmiştir? Örnekteki gibi eşleştiriniz. Boşta kalan dizelerin vermek istediği öğüdü de siz yazınız.

a Çiçeklerle hoş geçin,
Balı incitme gönül.

b Bir küçük meyve için
Dalı incitme gönül.

c Konuşmak bize mahsus,
Olsa da bir güzel süs,
'Ya hayır de, yahut sus.'
Dili incitme gönül.

ç Sevmekten geri kalma,
Yapan ol, yıkan olma,
Sevene diken olma,
Gülü incitme gönül.

d Başın olsa da yüksek,
Gözün enginde gerek,
Kibirle yürüyerek
Yolu incitme gönül.

a İnsanların birbirleriyle ilişkilerinde nazik olmaları gerekir. Karşılıklı ilişkiler nazik ve anlayışlı olunursa sürdürülebilir.

( ) Ne kadar makam ve mevki sahibi olsak da böbürlenme, büyüklenme gibi hoş olmayan davranışlardan kaçınıp insanlara karşı alçak gönüllü olmalıyız.

( ) İnsanları sevmeli, onlarla kurduğumuz iletişimlerde incitici davranış ve sözler yerine yapıcı ifadeler kullanmalıyız. Bizleri seven insanları kırarak onları kendimizden uzaklaştırmamalıyız.

( ) İnsanlar sözlerine dikkat etmelidir. İnsanları sözlerimizle incitmek yerine nazik ve yapıcı bir iletişim dili tercih etmeliyiz.

( )

b. Şiirde verilmek istenen mesaj nedir? Yazınız.

KONUŞALIM

5. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Görseldeki çocukların hangisi ya da hangilerinin "Gülü İncitme Gönül" şiirinde verilen öğütlere uygun davrandığı söylenebilir? Neden?

b. Sizce görseldeki sorun nedir? Bu sorunu kendi cümlelerinizle özetleyiniz.

c. Görseldeki çocukların arkadaşı olsaydınız sorunu çözmek için arkadaşlarınıza neler söylerdiniz? Aşağıdaki yönergeleri dikkate alarak sorunu çözmeye yönelik bir konuşma yapınız.

- Konuşmanızı yaparken duygularınızı iletmek için beden dilinizi kullanınız.
- Konuşmanızı yapılandırırken deneyimlerinizden de yararlanınız.
- Sesinizi tüm arkadaşlarınızın işitebileceği şekilde ayarlayınız.
- Soruna yönelik alternatif çözümler üretmeye çalışınız.
- Bu çözümlerden en uygun olanını detaylıca anlatınız.
- Çözüm önerinizin sorunun çözümüne katkıda bulunup bulunmayacağını ifade ediniz.

ç. Aşağıdaki ölçütler doğrultusunda bir arkadaşınızın yaptığı konuşmayı değerlendiriniz.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Duygularını ifade ederken beden dilinden yararlandı.			
Ses tonunu herkesin duyabileceği şekilde ayarladı.			
Sorunun çözümüne yönelik daha önce yaşadığı olaylardan örnekler verdi.			
Sorunun çözümüyle ilgili görüşünü mantıklı gerekçelerle açıkladı.			

6. ETKİNLİK

a. Karekodu okutarak "Beden Dilimiz" adlı metni dikkatlice dinleyiniz.

b. Metni dinlerken "çıkarım yapma stratejisi"ni kullanınız. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Metnin ana fikri nedir?

2. Metinde beden dilinin daha bebekken öğrenildiği belirtiliyor. Beden dilinin sosyal hayattaki iletişimimize etkileri neler olabilir?

c. Dinlediğiniz metinle ilgili cümlelerden doğru olanların başına (D), yanlış olanların başına (Y) yazınız.

_____ Beden dili, yalnızca bilinçli olarak kullandığımız bir iletişim biçimidir.

_____ İnsanlar, bebeklikten itibaren çevrelerindeki beden dilini öğrenmeye başlar.

_____ Beden dili iletişimde kelimelerden daha az önemlidir.

_____ Konuşma sırasında beden dili, ses tonundan daha az bilgi verir.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki olayı arkadaşlarınızın karşısında sözlü olarak canlandırdığınızı düşününüz. Canlandırmanızı daha etkili kılmak için beden dilinizi kullanmanız gerekmektedir. Buna göre aşağıda verilen görsellerden hangisi bu canlandırmada yer almaz? İşaretleyiniz.

"Emre, kapıdan girdiğinde çok kızgındı. Böyle bir şey nasıl olabilirdi? Şaşkınlığı her hâline yansımıştı. Sonra sakince düşünmeye karar verdi. Uzun uzun düşündü. Sonra "Buldum!" diyerek sevinçten havalara uçtu. Sorun her neyse kafasında bir çözüm bulmuştu kendince. "Bu çözüm kesinlikle işe yarar." diye düşünmüş olacak ki göz kırparak "Tamam" dedi. Sanki az önce sinirli bir şekilde içeri giren kendisi değildi. Şimdi yüzü gülüyor, neşeli görünüyordu. Hemen telefona sarılarak birilerini aradı ve konuşmaya başladı."

YAZALIM

8. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki uygulama adımlarını takip ediniz.

- Arkadaşınızla 2 kişilik bir grup oluşturunuz.
- Her biriniz aşağıda yer alan cümlelerden birini seçiniz.
- Seçtiğiniz cümleye yönelik düşüncelerinizi yazınız.
- Ardından arkadaşınızla kitabınızı değiştiriniz.
- Şimdi de arkadaşınızın düşüncesine cevap yazınız.
- Yazarken önceki bilgilerinizden yararlanınız.
- Yazım ve noktalama işaretlerine dikkat ederek yazınız.
- Temanın anahtar kelimelerini, yeni öğrendiğiniz kelime ve kelime gruplarını cümlelerinizde kullanınız.

Köyde yaşayan çocukların arkadaşlık ilişkileri daha gelişmiştir. Çünkü...

Kentte yaşayan çocukların arkadaşlık ilişkileri daha gelişmiştir. Çünkü...

b. Aşağıdaki ölçütler doğrultusunda güçlü ve gelişmeye açık yönlerinizi belirleyiniz. Sonraki konuşma etkinliklerinde geliştirmeye çalışınız.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Bir önceki cümleye uygun olarak cümlemi yazdım.			
Önceki bilgilerimden yararlandım.			
Yazım ve noktalama işaretlerine dikkat ettim.			
Temada öğrendiğim yeni kelime ve kelime gruplarını kullandım.			

9. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde sayıların yazımını inceleyiniz. Sayıların yazımı ile ilgili kuralları öğretmeninizle belirleyerek örnekteki gibi yazınız.

Sokak hayvanlarına mama almak için 15.500 lira toplandı.

✓ *Dört veya daha çok basamaklı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve aralarına nokta konur.*

Annemin yaptığı pastadan ikişer dilim yedik.

✓ _____

On iki kişinin katılımıyla işlerimizi kolaylıkla hallettik.

✓ _____

İletişimde birinci önceliğim sevgi dilidir.

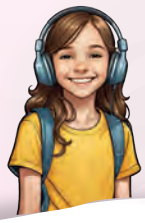
✓ _____

Materyalimi Seçiyorum

- Türk kültüründe komşulukla ilgili bir araştırma yapınız.
- Araştırmanızın amacını, neye ihtiyacınız olduğunu ve bilgiye nasıl erişeceğinizi düşünerek bir yol haritası belirleyiniz.
- Araştırmanızda genel ağ, sözlük, sosyal ağlar ve kaynak kitapları kullanınız. Konuyla ilgili dinleme/izlemeye uygun materyaller belirleyiniz. Amacınıza ulaşıncaya kadar araştırmaya devam ediniz.
- Belirlediğiniz materyal ve kaynakları amaç, ilgi ve ihtiyaçlarınıza uygunluğu açısından değerlendiriniz. Gerekli durumda yeni kaynak ve materyallere ulaşabilirsiniz.

Keşif Yolculuğu

- "Türk kültüründe komşuluk" hakkında yaptığınız araştırma sonucunda edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız. Araştırmanıza yeniden başlayacak olsaydınız kaynak seçimlerinize yönelik neleri değiştirmek ya da korumak isterdiniz? Söyleyiniz.
- Yaşadığınız yerdeki komşuluk ilişkileri nasıldır? Anlatınız.

- ✓ Dinleme dosyasına ulaşmak için karekodu okutunuz.
- ✓ Metni dikkat dağıtıcı hareketlerden kaçınarak nezaketle dinleyiniz.
- ✓ Dinleme esnasında size söylenen zamanda metni durdurunuz ve birinci etkinliğin "a" bölümünü yapınız.
- ✓ Gerekli gördüğünüz takdirde metnin bir bölümünü veya tamamını tekrar dinleyiniz.
- ✓ Dinleme sürecinizi tema sonundaki "Dinleme/İzleme Becerisi Öz Değerlendirme Ölçeği"ni kullanarak değerlendiriniz.

KOMŞUMUZ NERGİS TEYZE "ÇİÇEK DAYANIŞMASI"

1. ETKİNLİK

a. Dinlediğiniz metnin devamında neler yaşanmış olabilir? Tahminlerinizi ve tahminlerinizin gerekçelerini yazınız.

b. Metnin devamında tahminleriniz doğru çıktı mı? Tahminlerinizle ilgili gerekçeleriniz uygun muydu?

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Ardıç Sokağı sakinleri mahallelerine yeni taşınanları nasıl karşılamaktadır?
2. Yazar "Bir top hepimizi eğlendirir, ceplerimizdeki yemişler herkese yeterdi." cümlesiyle ne demek istemiştir?
3. Bahri amcanın küçücük bahçesinde yetiştirdiği ürünleri herkesle paylaşması hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. İhsan ağabey mahallede çocuklar arasında nasıl bir rol üstlenmiştir?
5. Nergis teyze mahalleden taşınırken çocuklar ne hissetmiş, ne yaşamışlardır?
6. Siz olsaydınız ayrılacağınız bir arkadaşınıza sizi hatırlaması için nasıl bir hediye verirdiniz? Neden?

3. ETKİNLİK

Dinlediğiniz metindeki kişilerin özelliklerini tespit ederek yazınız. Gerekirse dinleme metnini tekrar dinleyiniz.

Nergis teyze	Yardımsever, düzenli ve titiz.
Bahri amca	
İhsan ağabey	
Anne	

4. ETKİNLİK

a. Dinlediğiniz metinde sizi ana düşünceye ulaştıracak hangi bilgiler bulunmaktadır? Yazarın aslında ne anlatmak istediğini, bu metni yazma amacının ne olabileceğini düşününüz.

b. Edindiğiniz bilgilerden hareketle dinlediğiniz metnin ana düşüncesini yazınız.

5. ETKİNLİK

a. Dinlediğiniz metindeki İhsan ağabeyin küsen çocukları barıştırması doğru bir davranış mıdır? Değerlendiriniz.

Değerlendirmenizi yaparken aşağıdaki açıklamayı dikkate alınız.

- İnsanların tutum ve davranışlarının doğru mu yoksa yanlış mı olduğuna karar verirken kişisel görüşlerimizi değil toplumun kabul edip onayladığı kurallardan uygun olan birini esas almalıyız. Örneğin kanunlar, okul kuralları, evrensel kabuller, gelenek ve görenekler, toplumsal ahlak kuralları ve dinî kurallar toplumun kabul ettiği, benimsediği kurallardan bazılarıdır.
- Evrensel kabullere göre çocuklar arkadaşlarıyla sorun yaşadıklarında yetişkinler zorunlu olmadıkça müdahale etmemeli, sorunlarını kendileri çözmelidir. Dolayısıyla İhsan ağabeyin yaptığı şey doğru değildir.
- Türk gelenek ve göreneklerine göre yaşça küçük olanlar kendi aralarında problem yaşadığında büyükler onlara yol göstermeli, sorunlarını çözmelerine yardım etmelidir. Buna göre de İhsan ağabeyin davranışı doğrudur.

b. Siz de örneklerde verilenler dışında duruma uygun olan bir toplumsal kuralı esas alarak İhsan ağabeyin davranışı hakkındaki değerlendirmenizi yazınız. Değerlendirmenizin sonucunu ve gerekçenizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

6. ETKİNLİK

a. Daha önce dinlediğiniz Sevgili Günlük adlı hikâyeyi tekrar dinleyiniz. Sevgili Günlük ile Komşumuz Nergis Teyze "Çiçek Dayanışması" dinleme metninin karşılaştırılabilir unsurlarından (olaylar, kahramanlar, kahramanların davranış ve karakter özellikleri) birini belirleyiniz.

b. Belirlediğiniz unsurun metinlerdeki benzerlik ve farklılıklarını söyleyiniz.

Benzerlikler	Farklılıklar

7. ETKİNLİK

a. Komşumuz Nergis Teyze "Çiçek Dayanışması" metninin serim, düğüm ve çözüm bölümlerini belirleyiniz. Bu bölümlerde ne anlatıldığını aşağıya yazınız. Gerek görürseniz metni tekrar dinleyiniz.

Serim

Düğüm

Çözüm

b. Bölümlerin birbirine nasıl bağlandığını ve aralarındaki geçişlerin uygun olup olmadığını değerlendiriniz. Bölümler arasında düşünce ve olay akışının tutarlı olup olmadığını kontrol ederek bu bölümlerin nasıl bir bütün oluşturduğunu arkadaşlarınızla tartışınız.

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki paragrafı okuyunuz. Furkan'ın paragrafta ifade edilen davranışları dijital ortamda bilgi güvenliğiyle ilgili hangi sorunlara yol açabilir? Yazınız.

Furkan, dijital ortamda hesaplarının gizlilik ayarlarına dikkat etmeden pek çok kişisel bilgisini paylaşır. Telefon numarası, e-posta adresi ve okul bilgileri gibi kişisel bilgilerinin yanı sıra günlük hayatına dair birçok detay da herkese açıktır.

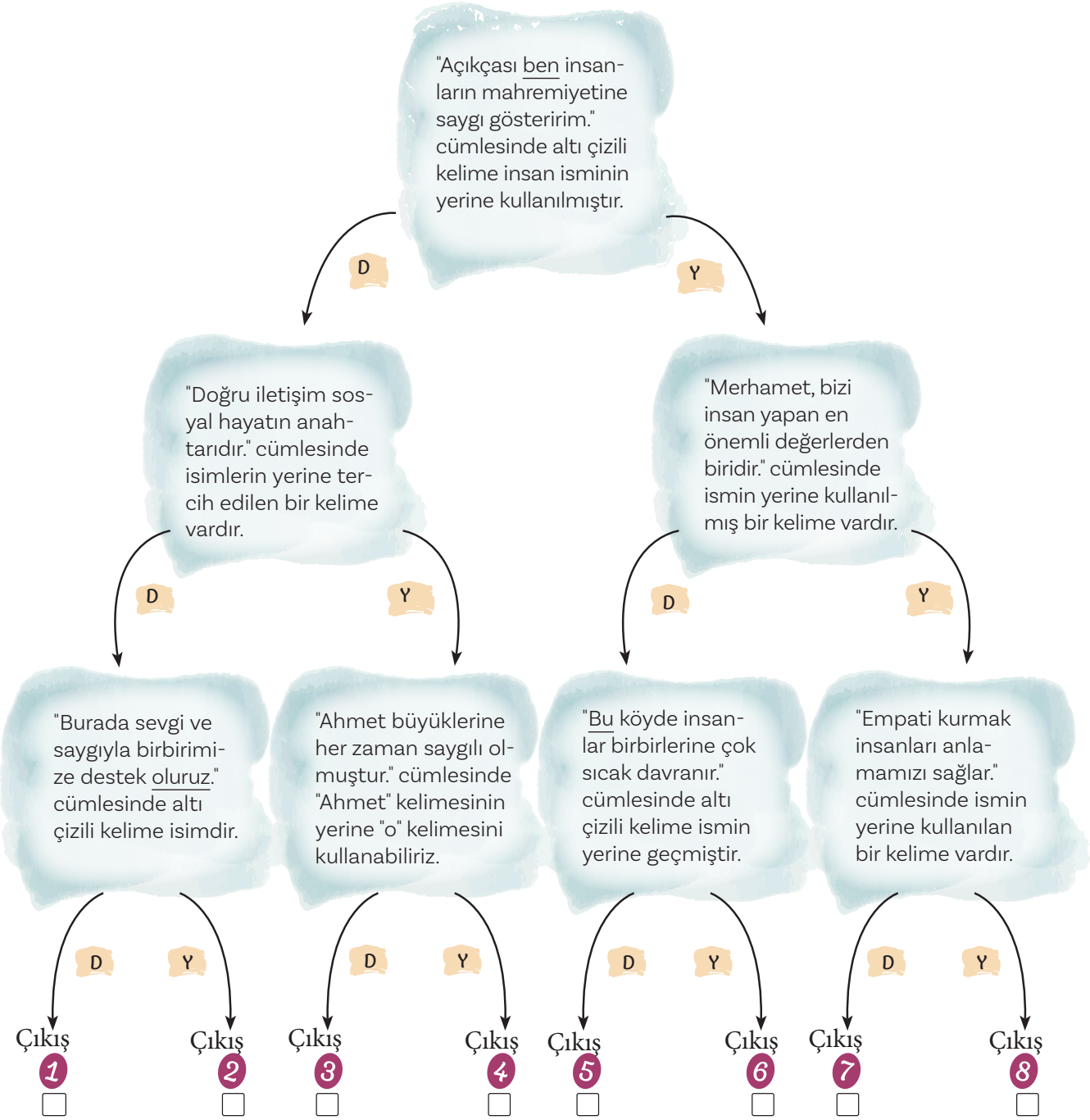
9. ETKİNLİK

a. Doğru ve etkili bir iletişim kurmak için dinleyici ve konuşmacı neye dikkat etmelidir? Aşağıdaki kutulara yazınız. Sınıflandırmanızın ardından kutuları adlandırınız.

b. Okul kantininde alışveriş yapan bir arkadaşınız ve kantin görevlisinin etkili ve doğru iletişim kurabilmesi için onlara hangi önerilerde bulunursunuz? Yukarıdaki sıraladığınız maddelerden yararlanarak buna yönelik bir konuşma yapınız.

10. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki tanılayıcı dallanmış ağacı inceleyiniz. Buradaki bilgilerin doğru ya da yanlış olduğuna karar vererek yönlendirici okları takip ediniz. Ardından ulaştığınız çıkışı işaretleyiniz.

b. "Ben, sen, o, biz, siz, onlar" kelimelerini bir ismin yerine geçecek biçimde kullandığınız cümleler söyleyiniz.

c. Karekodu okutarak "Market" adlı etkileşimli içeriği yönergeler doğrultusunda tamamlayınız.

KONUŞALIM

11. ETKİNLİK

a. Birinci görseli inceleyiniz. Bu görseldeki iletişim problemini belirleyiniz. Arkadaşlarınızla birlikte bu probleme yönelik çözümler üretiniz ve uygun çözüme karar veriniz. Neden uygun çözüm olduğunu gerekçeleriyle açıklayınız.

b. İkinci görseldeki genç, ailesinin yanına gelerek "Bu akşam televizyonu kapatmaya ne dersiniz?" diyerek onlarla konuşmaya başlamıştır. Genç bu ifadesiyle anne ve babasına ne anlatmak istemiştir? Anne ve babası ona ne cevap vermiş olabilir? Söyleyiniz. Konuyla ilgili duygu ve düşüncelerinizi anlatan bir konuşma yapınız.

c. Konuşmanızı aşağıdaki "Öz Değerlendirme Ölçeği"nde verilen ölçütlere göre değerlendiriniz.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Görsellerden hareketle problemi belirledim.			
Problemin ne olduğunu arkadaşlarıma ifade ettim.			
Probleme yönelik çözümü arkadaşlarımla belirledim.			
Görsellerden hareketle ailenin iletişimle ilgili durumunu değerlendirdim.			
Gencin sorusunun amacını belirledim.			
Gencin sorusuna uygun tepkiyi belirleyerek ifade ettim.			

ç. Öz değerlendirme sonucunda belirlediğiniz güçlü ve gelişmeye açık yönlerinizi sonraki konuşma etkinliklerinde geliştirmeye çalışınız.

YAZALIM

12. ETKİNLİK

a. Bir gün içinde ailenizle geçirdiğiniz ve kendinize ayırdığınız zamanlarda neler yaptığınızı listeleyiniz.

b. Yazdığınız listeyi kendi içinde sınıflandırınız. Sınıflandırmanızı aşağıdaki tablolara yazarak tablolarınızı adlandırınız.

c. Oluşturduğunuz tablolardan hareketle "aile içi iletişimin önemi" konulu bir paragraf yazınız.

ç. Öğretmeninizin yönlendirmesiyle güçlü ve gelişmeye açık yönlerinizi belirleyiniz. Sonraki yazma etkinliklerinde bu yönlerinizi geliştirmeye çalışınız.

KONUŞALIM

13. ETKİNLİK

a. "Türk kültüründe komşuluk" ile ilgili yaptığınız araştırmadan edindiğiniz bilgileri kullanarak aşağıdaki yönergeler doğrultusunda konuşma yapınız.

- Konuşmayı başlatma, sürdürme ve sonlandırmaya yönelik uygun selam, hitap ve bitirme ifadelerini kullanınız.
- Konuşmanızda uygun zamanda söz alıp vermeye özen gösteriniz.
- Konuşmanızda yabancı dillerden alınan ve dilimizde henüz yaygınlaşmamış kelimelerin yerine Türkçelerini kullanmaya özen gösteriniz.
- Konuşmanızın sonunda anlaşılmayan kısımları açıklığa kavuşturmak üzere bir soru cevap bölümüne yer veriniz.

b. Arkadaşlarınızdan birinin konuşmasını aşağıdaki "Akran Değerlendirme Ölçeği"nde verilen ölçütlere göre değerlendiriniz.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Uygun selam, hitap ve bitirme ifadelerini kullandı.			
Sesini herkesin duyabileceği şekilde ayarladı.			
Kelime ve kelime gruplarına uygun bağlamlarda yer verdi.			
Dinleyicilerle göz teması kurdu.			
Konuşurken gereksiz sesler (şey, ıı, eee vb.) çıkarmadı.			
Konuşmasında anı, gözlem ve deneyimlerinden yararlandı.			
Kendisine yöneltilen soruları nezaketle cevapladı.			

c. Tema sonunda yer alan "Konuşma Becerisi Öz Değerlendirme Ölçeği"ni kullanarak konuşma sürecinizdeki güçlü ve gelişmeye açık yönlerinizi tespit ediniz. Sonraki etkinliklerde bu yönlerinizi geliştirmeye çalışınız.

ç. Konuşma sürecinize yönelik deneyiminizi (konuşmanın amaca, konuya, hedef kitleye uygunluğu; duygu ve düşünceleri aktarmada yeterliliği vb.) gözden geçiriniz. Konuşmanızda hangi aşamalarda zorluk çektiniz? Söyleyiniz.

Bu Görev Bizim

- Doğa sporlarını araştırınız. Araştırmanızın sonucunda edindiğiniz bilgileri defterinize yazınız.
- Bir sonraki metnin konuşma etkinliğinde kullanmak üzere "Sağlıklı Hayatların Sırrı" konulu bir konuşma için ses, video, grafik, resim, tablo vb. çoklu ortam ögeleri hazırlayıp sınıfa getiriniz.

Okuma Keyfi

› Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz.

HERKES ÖNEMLİ

Çok uzun yıllar önceydi. Bir kasabadaki öğretmenler, doktorlar, fırıncılar, işçiler, çiftçiler, polisler, şoförler, kısacası bütün çalışanlar bir tepede toplandılar. Hepsinin derdi ortaktı. Hep aynı şeyi söylüyorlardı: "Kimse bizim değerimizi bilmiyor." diyorlardı. O gün aralarında bir anlaşma yaptılar ve artık çalışmamaya karar verdiler.

Çok geçmeden bir öğretmen hastalanıp doktora gitti. Doktor ona: "Senin adına üzgünüm ama sana yardımcı olamam, anlaşmayı unuttun herhâlde." dedi. O gece doktorun evine hırsız girdi. Doktor polisi aradı. Polis, doktora: "Üzgünüm dostum, kendi başının çaresine bakmalısın çünkü ben de çalışmıyorum." dedi. Tabi polis de sabahleyin ekmek almak için fırına gidince aynı cevabi aldı. Çiftçi buğday ekmedi, şoför çiftçiyi taşımadı, motor ustası, şoförün arabasını tamir etmedi. Aşçı da motor ustasına yemek yapmadı. Öğretmen ise kimsenin çocuğunu okutmadı. Günler böyle geçti.

Zamanla kasabada hayat çekilmez oldu. İnsanlar dayanışmanın ne büyük bir ihtiyaç olduğunun farkına vardılar. Bu toplumdaki bütün bireylerin ayrı bir yeri ve önemi olduğunu anladılar. Bu durumu düzeltmek isteyen kasabalılar tekrar aynı tepede toplandılar. Orada bulunan herkes birbirinden özür diledi. Sonra kasabalılar hep beraber o yüksek tepeye şu sözü yazdılar: "Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için."

Alper Tunga KUMTEPE

ÜRETİM ZAMANI

Yazma

a. Uluslararası kültürel bir projede Türkiye ve Azerbaycan ortaktır. İki ülkeden öğrenciler projenin dijital topluluğunda tanışmış ve görüşmeye başlamışlardır. Azerbaycanlı öğrencinin gönderdiği aşağıdaki iletiyi inceleyiniz. Yönergeler doğrultusunda iletiye yanıt veren bir yazı yazınız.

- Selam ve hitap ifadesi kullandıktan sonra kendinizi tanıtınız.
- Yemekten önce, yemek sırasında ve sonrasında nelerin yapılması gerektiğine dair bilgiler veriniz.
- Yanıtınızı nezaket kuralları çerçevesinde yazınız.
- Yanıtınızı uygun sonlandırma cümleleriyle bitiriniz.
- Atölye çalışmanızı öğretmeninizin verdiği sürede tamamlamaya özen gösteriniz.

Kimden aybala_az@e-postaci.net.tr
Kime alpayer552_@e-postaci.net.tr
Konu Cevap: Yemek Adabı

> Salam,

> Mən Aybala. Azərbaycan'dan sizə müraciət edirəm. Mən çox şadam ki, biz eyni layihədə tərəfdaş ölkələrik. Çünki biz Türkiyəni çox sevirik. Mədəniyyətlərimiz birbirinə çox yaxındır. Xüsusilə yemək etiketimizin nə qədər oxşar olduğunu bilmək istəyirəm. Masa ədəbiniz necədir? Hansı qaydalarınız var? Bu barədə mənə bir az məlumat verə bilərsiniz mi?

> Cavabınız üçün əvvəlcədən təşəkkür edirəm. Sonra görüşərik.

Kimden alpayer552_@e-postaci.net.tr
Kime aybala_az@e-postaci.net.tr
Konu Cevap: Yemek Adabı

b. Yazdığınız e-postayı aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz. Güçlü ve gelişmeye açık yönlerinizi belirleyiniz. Sonraki yazma etkinliklerinde güçlü yönlerinizi sürdürmeye, gelişmeye açık yönlerinizi de geliştirmeye çalışınız.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Yanıtıma selam ve hitap ifadesiyle başlangıç yaptım.			
Sofra adabımıza göre dikkat edilmesi gereken davranışlarla ilgili bilgi verdim.			
Yanıtımı sofra adabı konusunun dışına çıkmadan oluşturdum.			
Yanıtımı nezaket kuralları çerçevesinde yazdım.			
Yanıtımı uygun sonlandırma cümleleriyle tamamladım.			
Atölye çalışmamı öğretmenimin verdiği süre içinde tamamladım.			

c. Yanıtınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

Konuşma

a. Aşağıdaki örnek olayı okuyunuz. Kendinizi Begüm'ün yerine koyarak aşağıdaki yönergeler doğrultusunda olaydaki problemin çözümüne yönelik bir konuşma yapınız.

Begüm, cana yakın ve yardımsever bir öğrencidir. Sınav sonuçları açıklandığında arkadaşı Mete'nin yüzü düşer. Mete, genellikle derslerinde başarılıdır ancak sınavda istediği notu alamamıştır. Mete'nin üzüntüsünü fark eden Begüm onu teselli etmeye çalışır fakat ne dese Mete'ye kâr etmez.

- Olaydaki problemi tespit ediniz.
- Olayı kendi bakış açınızla özetleyiniz.
- Problemin çözümüne yönelik konuşmanızı yapınız.
- Konuşmanız sırasında temanın anahtar kelimelerini, yeni öğrendiğiniz kelime ve kelime gruplarını kullanmaya özen gösteriniz.
- Sesinizi tüm arkadaşlarınızın işiteceği biçimde ayarlayınız.
- Beden dilinizi etkili kullanınız.
- Konuşmanızı video, ses kaydı, yazı dökümü vb. biçimde dijital ortamlarda paylaşınız.
- Dijital ortamlarda işlem yaparken bilgi güvenliği konusunda dikkatli olunuz.

b. Arkadaşlarınızdan birinin konuşmasını aşağıdaki "Akran Değerlendirme Ölçeği"nde verilen ölçütlere göre değerlendiriniz.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Belirlediği soruna konuşmasında yer verdi.			
Konuşmasında problemi giderebilecek mantıklı çözümlere yer verdi.			
Ses tonunu herkesin işitebileceği şekilde ayarladı.			
Temadan öğrendiği yeni kelime ve kelime gruplarını kullandı.			

KONTROL NOKTASI

SİZ OLSAYDINIZ...

Bazen kendimizi diğer insanların yerine koyabilir, onların düşüncelerini ve duygularını anlayabiliriz. Mutlu olmalarının, sinirlenmelerinin, kıskançlık etmelerinin ya da bir resmi tutkuyla çizmelerinin nedenini onların bakış açılarından görebiliriz. Yani onlarla empati kurabiliriz!

Birileriyle empati kurmamız onlara her durumda hak vermemiz ya da tamamen onlara katılmamız anlamına gelmez. Onları anlamamız demektir. Ancak bunu başarabilmemiz bilişsel ve duygusal gelişimimize bağlıdır. Gelin nasıl empati kurabildiğimizi daha yakından inceleyelim.

Empati kurabilmemiz için öncelikle her insanın kendi düşüncesi ve duygusu olduğunu ve bunların her zaman bizimkilerle aynı olamayabileceğini bilmemiz gerekir. Yani kendimizi ve karşımızdakileri ayrı bireyler olarak değerlendirebilmeliyiz. Çünkü karakterlerimiz ve yaşadıklarımız birbirinden farklıdır.

Eğer empati becerimiz yüksekse başkalarının duygularını daha kolay fark edebilir ve hatta neden böyle hissettiklerini de anlayabiliriz.

(...)

Bebeklerin yüz ve el hareketlerimizi taklit etmeye çalıştıklarını görmüşsünüzdür. Örneğin dilimizi çıkarırsak onlar da çıkarmaya çalışır. Üstelik biraz daha büyüdüklerinde iletişim kurdukları kişinin stresli bir durumda olduğunu anlayıp onu çeşitli mimikler ve seslerle rahatlatabilirler. Yani taklit etmeyi öğrenmek empati kurmanın öncüsüdür.

(...)

Peki empati kurmak ne işimize yarar? Gün içinde sürekli diğer insanlarla etkileşim içinde oluruz. Bazen keyifle sohbet eder bazen kendimizi bir tartışmanın içinde buluruz. Her iki durumda da olaylara onların bakış açılarından bakabilirsek neşelendikleri ya da sinirlendikleri şeyleri, korkularını ve tutkularını daha iyi anlayıp uygun tepkiler verebiliriz. Böylece ilişkilerimiz kuvvetlenir.

(...)

Nihan YAPICI
(Kısaltılmıştır.)

1. Aşağıdaki soruları metinden hareketle yazılı olarak cevaplayınız.

a) Empati kurmak için öncelikle hangi farkındalığa sahip olmamız gerekir?

b) Bebeklerin taklit etme davranışı empatiyle nasıl ilişkilendirilebilir?

c) Sizce hangi durumlarda empati kurmak zor olabilir? Açıklayınız.

2. **Okuduğunuz metinden sizi ana fikre ulaştıracak ifadeleri belirleyiniz. Belirlediğiniz ifadelerden hareketle metnin ana fikrini yazınız.**

3. a) Metinde anlatılmak istenen düşünceleri inceleyiniz.
   b) Metinde anlatılanları kendi bakış açınızla yorumlayarak çıkardığınız sonucu yazınız.

4. a) Metnin içeriğini yansıtan anahtar kelimeleri belirleyiniz.
   b) Anahtar kelimelerin metinle olan ilişkisini yazınız.

5. a) Empati kuramamanın ne gibi olumsuz sonuçları olabilir?
   b) Aşağıdaki örnek olayı dikkatlice okuyunuz.

Örnek Olay

Nesrin ve Zeynep isimli iki arkadaş, bir proje üzerinde birlikte çalışmaktadırlar. Ancak son zamanlarda aralarında bir anlaşmazlık ve iletişim sorunu ortaya çıkmıştır. Nesrin, Zeynep'in fikirlerini dinlemediğini ve projede onun fikirlerine yer vermediğini düşünmektedir. Öte yandan Zeynep'in düşüncesi ise Nesrin'in projeye katkıda bulunmadığı ve önerilerini dikkate almadığı yönündedir.

   c) Nesrin ve Zeynep arasında yaşanan sorun nedir? İki tarafın da bu durumu nasıl algıladığını düşününüz. Onların yerinde olsaydınız ne hissederdiniz?

   ç) Örnek olaydaki problemi empati kurarak nasıl çözersiniz? Çözüm önerilerinizi anlatan bir konuşma yapınız. Konuşmanızı yaparken aşağıdaki yönergeleri dikkate alınız.

- Sorunun çözümüne yönelik alternatif çözümler üretmeye çalışınız. Bu alternatiflerden en uygun olanını detaylıca anlatınız.
- Konuşmanızda Türkçeyi doğru ve düzgün kullanmaya özen gösteriniz.

   d) Konuşmanızı öğretmeninizle değerlendiriniz.

Karekodu okutarak "Eskikaraağaç'ta Adem Amca ve Yaren Leylek Bereketi" adlı içeriği dikkatle izleyiniz.

6. İzlediğiniz içerikten hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a) Adem amcayla Yaren Leylek'in tanışması ne zaman olmuştur?

b) Leyleğin köy halkı üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

c) İnsanların canlılarla iletişimi niçin önemlidir?

7. a) Aşağıdaki görseli inceleyiniz.

b) İzlediklerinizden ve ön bilgilerinizden de hareketle görselle iletilen mesajı söyleyiniz.

8. Aşağıdaki yönergeler doğrultusunda etkinliği tamamlayınız.

a) İzlediğiniz haberdeki önemli ve önemsiz bilgileri belirleyiniz.

b) Belirlediğiniz bilgilerden hareketle izlediklerinizi kronolojik akışa uygun olarak kendi cümlelerinizle özetleyiniz.

- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmaya özen gösteriniz.
- Yazınızda açıkçası, yani, özetle, kısacası, özet olarak, uzun lafın kısası, sonuç olarak vb. kelime ve kelime gruplarını kullanınız.
- Noktalama ve yazım kurallarına dikkat ederek yazınız.

c) Yazınızı öğretmeninizle değerlendiriniz.

Daha fazla soru için karekodu okutunuz.

DİNLEME/İZLEME BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Dikkat dağıtıcı davranışlardan kaçındım.			
Anlamını bilmediğim kelime ve kelime gruplarını not aldım.			
Anlamını bilmediğim kelime ve kelime gruplarının anlamlarıyla ilgili tahminde bulundum.			
Anlamını bilmediğim kelime ve kelime gruplarının anlamlarıyla ilgili tahminlerimi güvenilir bir kaynaktan kontrol ettim.			

Geliştirmek istediğim becerilerim:

1. _____
2. _____
3. _____

OKUMA BECERİSİ AKRAN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Metni okurken sesimi ortama ve dinleyicilere göre ayarladım.			
Metni, arkadaşlarımın duyabileceği bir sesle okuyup anlamı yansıtmaya dikkat ettim.			
Metni okurken vurgu ve tonlamaya dikkat ettim.			
Metinde geçen anlamını bilmediğim kelime ve kelime gruplarının anlamlarıyla ilgili mantıklı tahminlerde bulundum.			

Geliştirmek istediğim becerilerim:

1. _____
2. _____
3. _____

KONUŞMA BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Uygun selam, hitap ve bitirme ifadelerini kullandım.			
Sesimi herkesin duyabileceği şekilde ayarladım.			
Kelime ve kelime gruplarına uygun bağlamlarda yer verdim.			
Dinleyicilerle göz teması kurdum.			
Konuşurken gereksiz sesler (şey, ıı, eee vb.) çıkarmadım.			
Konuşmamda anı, gözlem ve deneyimlerimden yararlandım.			
Bana yöneltilen soruları nezaketle cevapladım.			

Geliştirmek istediğim becerilerim:

1. _____
2. _____
3. _____

YAZMA BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Paragraftaki sorunu tanımlayıp kendi cümlelerimle özetledim.			
Yazı planımı oluşturdum.			
Yazımda, belirlediğim sorunun çözümüne yönelik önerilerime yer verdim.			
Sorunun çözümüne yönelik değerlendirmelerime yer verdim.			
Temadan öğrendiğim yeni kelime ve kelime gruplarını yazımın içeriğine uygun bir şekilde kullandım.			
Yazım ve noktalama kurallarına uyarak yazdım.			

Geliştirmek istediğim becerilerim:

1. _____
2. _____
3. _____

6. TEMA

SAĞLIKLI YAŞIYORUM

Haydi Doğa Yürüyüşüne!

Ne Olacak Bu Yemek Sorunu?

Benim Zamanım-Okçuluk (İzleme)

Obezite

Atlı Cirit (Okuma Keyfi)

Temadaki metinler; yazım, noktalama ve dönemin söyleyiş özellikleri açısından eserin orijinaline bağlı kalınarak alınmıştır.

Tema

Özet E-İçerik

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Bedensel Sağlık
- Bilgilendirici Metin
- Çoklu Ortam Ögesi
- Çözümleme
- Değerlendirme
- Düzenli Uyku
- Eleştirme
- Esenlik
- Halk Sağlığı
- Hijyen Kuralları
- İlk Yardım
- Metin Yapısı
- Mutluluk
- Obezite
- Sağlıklı Beslenme
- Spor
- Sözlü Sunum
- Su Tüketimi
- Yorumlama

Başlangıç Noktası

- Çoklu ortam ögelerinde hangi unsurlar yer almaktadır?
- Bir sunumun hazırlık ve sunma süreçleri nasıldır?

Keşif Yolculuğu

- Sağlıklı bir yaşam sürdürmek için sizce neler yapmalıyız? Söyleyiniz.
- Doğada yapılacak sporlarla ilgili araştırmanızdan edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

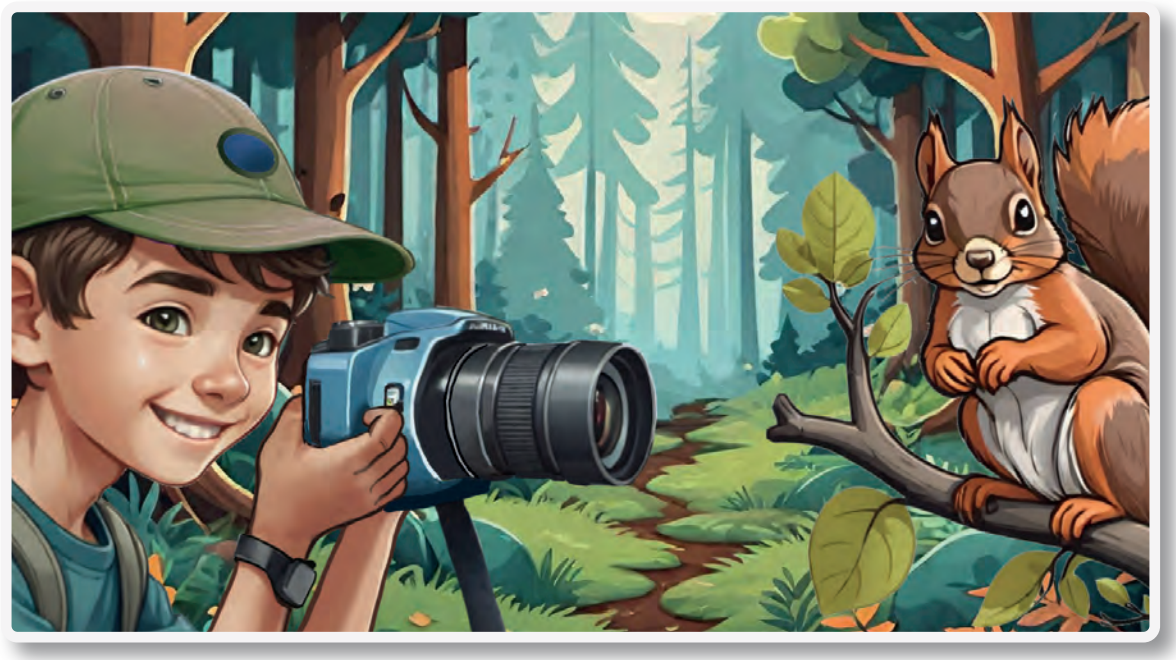
- ✓ Öğretmeniniz metni okurken onu sessizce dinleyiniz.
- ✓ 1. etkinlikte verilen kelimelerin anlamını tahmin ediniz.
- ✓ Metni okurken metnin tür özellikleri ve içeriğini dikkate alınız. Okuma hızı, duraklama, vurgu, tonlama ve telaffuzu anlamı yansıtacak biçimde düzenleyiniz.
- ✓ İşitilebilir bir ses tonuyla okuyunuz.

HAYDİ DOĞA YÜRÜYÜŞÜNE!

Yürümek başlı başına bir spor. Peki hem spor yapıp hem de doğadaki böcekleri, kuşları, ağaçları, çiçekleri ve pek çok canlıyı gözlemlemek daha eğlenceli olabilir mi, ne dersiniz? İşte, doğa yürüyüşü ya da hiking (hayking) adı verilen bu spor, uzun yürüyüşlerde sporla doğa gözlemini birleştirir. Doğa yürüyüşü nerelerde yapılır, bu yürüyüş için ne giyilir, nasıl hazırlanılır, yürüyüş sırasında nelere dikkat edilir hepsi bu yazımızda. İlginizi çektiyse haydi başlayın okumaya...

Doğa yürüyüşü yapmak için kentten biraz uzaklaşmak gerekir. Vadi, orman, dağ yamaçları gibi yerlerde ya da önceden belirlenmiş rotalarda yürünebilir. Bu sporu yaparken hem fiziksel bir etkinlik yapılır hem de aile ya da arkadaşlarla doğada güzel zaman geçirilir. Ancak elbette diğer sporlarda olduğu gibi doğa yürüyüşü öncesinde de dikkatli bir planlama ve bazı hazırlıklar yapmak gerekir. Gelin, şimdi bu hazırlıkların neler olabileceğine bakalım...

Doğa yürüyüşünü aşırı yağmur, rüzgâr, sis, tipi ya da yoğun kar yağışı gibi hava koşullarının olduğu zamanlar dışında her mevsimde yapmak mümkün. Yürüyüş boyunca giyilecek giysiler de dolayısıyla havaya uygun ve rahat seçilmeli. Yürüyüş rotasını önceden belirlemekse giysileri ve alınması gereken eşyaları doğru seçmeyi kolaylaştırır. Uzun bir yürüyüş için en önemlisi doğru ayakkabı seçimi. Bilekleri kapatan, ayaklara hava aldıran, su geçirmez ve kalın tabanlı ayakkabılar yürüyüş boyunca ayakları hem korur hem de rahat ettirir. Ayakkabı içine uzun çoraplar giymekse böcek ısırıklarına karşı alınan önlemlerdendir. Ayrıca yanınızda mevsime göre geniş kenarlı bir şapka, güneş kremi, güneş gözlüğü, yağmurluk, eldiven ve yedek giysiler bulundurmak hava koşullarına karşı sizi korur. Tabii ki bunları koymak için bir sırt çantası gerekli. Yürüyüş boyunca yetecek miktarda içme suyu, besin değeri yüksek, kolay taşınabilir ve az yer kaplayan kuruyemiş, kuru meyve ve sandviç gibi yiyecekler de unutulmamalı!

Yol boyunca geçirilecek güzel zamanların yanında bilek burkulması, düşme, küçük sıyrıklar, böcek ısırması ve alerji gibi bazı olumsuzluklar yaşanabilir. Bunun için bir ilk yardım çantasının yanınızda bulunması çok önemli!

Yürüyüş yaparken doğada gözlemlenebilecek ne kadar çok şey olduğunu fark ettiğinizde belki de şaşıracaksınız. Yanınızda fotoğraf makinesi, dürbün, büyüteç, gözlem defteri, bölgedeki bitki ve hayvanlarla ilgili bir kitapçık da olursa gördüklerinizin fotoğrafını çekebilir, onları inceleyebilir ya da onlarla ilgili bazı notlar alabilirsiniz.

Yürüyüşte daha rahat ve kontrollü bir biçimde ilerlemeye yardımcı olan yürüyüş batonu kullanılabilir. Tek ya da çift olarak batonları ellerinize alıp birer baston gibi yere koyarak yürümek hem dengenizi korumanıza yardım eder hem de taşlı ya da çamurlu yerlerde kaymanızı engeller.

(...)

Eğer doğa yürüyüşü konusunda çok deneyimli değilseniz ya da yürüyüş yolunu iyi bilmiyorsanız tek başınıza yürüyüşe çıkmak doğru değildir. Deneyimli bir rehberin eşliğinde grup olarak yürümek ve rotadan uzaklaşmamak güvenli bir yürüyüş yapmanızı sağlar.

(...)

Zeynep Betül KABATAŞ
(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

Okuduğunuz metindeki bazı kelimeler aşağıda verilmiştir. Bu kelimelerin anlamlarını metindeki bağlamından hareketle tahmin edip ilgili yerlere yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

vadi: _____

alerji: _____

dürbün: _____

yamaç: _____

rota: _____

baton: _____

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Doğa yürüyüşü yapmanın temel amacı nedir?
2. Doğa yürüyüşü için neden kentten uzaklaşmak gerekir?
3. Yürüyüşler için dikkatli bir planlama ve hazırlık yapmak neden gereklidir?
4. Doğa yürüyüşü sırasında yaşanabilecek olumsuzluklar nelerdir ve böyle durumlara karşı ne tür tedbirler alınabilir?
5. Yürüyüş sırasında rotadan sapmamak neden önemlidir?
6. Tek başına yürüyüş yapmanın ne gibi tehlikeleri olabilir?

3. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki metni okuyunuz. Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini belirleyiniz.

SAĞLIK VE SPOR ROTASI

Doğa yürüyüşü, doğal güzelliklerle dolu bir rotada yapılan keyifli bir aktivitedir. Bu tür etkinlikler genellikle sabahın erken saatlerinde başlar. Katılımcılar, rehberleri eşliğinde belirlenen rotanın başlangıç noktasında bir araya gelirler. Rotanın zorluk derecesi ve uzunluğuna göre yürüyüş öncesinde katılımcılara rotanın detayları ve güvenlik önlemleri hakkında bilgi verilir. Ardından grup yola çıkar ve doğanın içinde unutulmaz bir macera başlar.

Yürüyüş sırasında katılımcılar etraflarındaki doğal güzellikleri keşfederler. Yemyeşil ormanlar, serin akan nehirler ve eşsiz manzaralar, yürüyüş rotasının vazgeçilmez unsurlarıdır. Grup, birlikte zorlu patikalarda yürürken birbirlerine destek olurlar. Rotanın zorlu kısımlarında, rehberlerin liderliğinde engelleri aşarlar. Yolda karşılaştıkları bitki ve hayvan türleri hakkında bilgi alır ve doğanın sessizliğinde huzurlu anlar yaşarlar.

Yürüyüş sırasında doğa koruma bilinci tüm katılımcıların hassasiyet gösterdiği bir konudur. Bu bilinç, doğaya ve canlılara zarar vermemeyi gerektirir. Çöp atmamak, ateş yakmamak, bitkilere zarar vermemek, hayvanları ve diğer insanları rahatsız etmemek, doğa koruma bilincine sahip olan her katılımcının çevreye karşı en önemli sorumluluğudur.

Rotanın sonuna ulaşıldığında grup üyeleri birlikte başarılarını kutlarlar ve unutulmaz bir günün ardından buluşma noktasına dönerler.

b. Metnin bölümlerindeki önemli gördüğünüz bilgileri ve önemli görme nedenlerinizi ilgili yerlere yazınız.

	Önemli Gördüğüm Bilgi	Önemli Görme Nedenim
Giriş		
Gelişme		
Sonuç		

c. "Haydi Doğa Yürüyüşüne!" ve "Sağlık ve Spor Rotası" adlı metinler konu ve yapı olarak benzerlikler gösteriyor mu? Örneklerle açıklayınız.

4. ETKİNLİK

a. "Sağlık ve Spor Rotası" adlı metinden alınan aşağıdaki cümlelerde hangi düşünceyi geliştirme yollarına başvurulduğunu belirleyiniz. Boşta kalan düşünceyi geliştirme yoluyla ilgili siz de metinden bir cümle yazınız.

tanımlama | karşılaştırma | örnekleme | benzetme

Doğa yürüyüşü, şehirde yapılan yürüyüşlerden farklı olarak katılımcılara doğal güzellikleri keşfetme ve temiz hava alma imkânı sunar. _____

Doğa yürüyüşü, doğal güzelliklerle dolu bir rotada yapılan keyifli bir aktivitedir. _____

Bu bilinç, doğaya ve canlılara zarar vermemeyi gerektirir. Çöp atmamak, ateş yakmamak, bitkilere zarar vermemek, hayvanları ve diğer insanları rahatsız etmemek, doğa koruma bilincine sahip olan her katılımcının çevreye karşı en önemli sorumluluğudur. _____

_____

_____

b. Karekodu okutarak "Düşünce Balonu" adlı etkileşimli içeriği yönergeler doğrultusunda tamamlayınız.

5. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki paragrafı okuyunuz.

Doğayla baş başa kalmak bana ne kadar iyi gelir bir bilseniz! Size de olur mu bilmiyorum? Bir ağacın altına uzanıp temiz havayı ciğerlerime çekmek benim için vazgeçilmez. Nihayet bu hafta sonu işim yok ve büyük bir hevesle kamp yapmaya karar verdim. Kamp alanına varınca bütün hayallerim suya düştü. Çadırı kuracak temiz bir yer bulmak ne mümkün? Nereye baksam çöp... Oflaya poflaya dolaşmaya başladım. O esnada baktım ki birkaç genç ellerinde poşetlerle çöp topluyor. "Haydi Semih, sızlanmanın zamanı değil." dedim kendi kendime. "Önce çadır kuracak alanı kendin oluştur, sonra doğanın tadını çıkar!"

b. Metindeki olumlu ve olumsuz davranışları tespit ediniz.

c. Yaptığınız tespitten çıkardığınız sonuçları anlatan bir konuşma yapınız.

6. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki rol kartlarından birini seçiniz.

Rol Kartı

11 yaşında bir çocuksunuz. Okulunuz tatile girince epey vaktiniz oldu fakat siz bu vaktinizin neredeyse tamamını tabletinizde oyun oynayarak geçiriyorsunuz. Hatta bazen gün boyu evden çıkmadığınız dahi oluyor. Bir haftadır sizde misafir olan dedenizi ancak yemek vaktinde görecek kadar tabletle vakit geçirmeyi seviyorsunuz. Yine bir gün koltuğunuzda tabletinizle vakit geçirirken dedenizin size şu cümleyi söylemesiyle konuşmanız başlıyor:

– Serdar bir haftadır seni gözlemliyorum, hiç dışarı çıkmıyorsun.

Rol Kartı

Serdar'ın dedesisiniz. Serdar'ı çok özlediğiniz için okulların tatile girmesini fırsat bilerek onlara gittiniz fakat Serdar tabletiyle o kadar meşgul ki değil sizinle vakit geçirmek dışarı bile çıkmıyor. Onun bu hâline çok üzülüyor ve sağlığı için endişeleniyorsunuz. Yine bir gün Serdar koltuğunda iki büklüm oturmuş, tabletiyle vakit geçirirken Serdar'a şöyle demenizle konuşmanız başlıyor:

– Serdar bir haftadır seni gözlemliyorum, dışarı hiç çıkmıyorsun.

b. Seçtiğiniz rol kartlarından hareketle konuşmayı arkadaşınızla devam ettiriniz.

c. Karşılıklı konuşmanız esnasında konuşma kurallarına uyunuz. Cevap vermek için uygun zamanı bekleyiniz.

7. ETKİNLİK

a. Okuduğunuz "Haydi Doğa Yürüyüşüne!" adlı metinden bir ismi niteleyen ya da belirten kelimelerin bulunduğu üç cümle yazınız. Bu kelimelerin altını çiziniz.

1 _____

2 _____

3 _____

b. Belirlediğiniz kelimeleri siz de bir ismi niteleyecek biçimde cümle içinde kullanınız.

1 _____

2 _____

3 _____

8. ETKİNLİK

a. Sağlıklı kalmak için neler yapıyorsunuz? Örnekler veriniz.

b. Karekodu okutarak "Sağlıklı Hayatların Sırrı" adlı çizgi filmi izleyiniz.

c. İzlediğiniz çizgi filmin içeriğini en iyi yansıtan kelimeleri belirleyerek yazınız.

ç. Belirlediğiniz kelimelerin metnin içeriğiyle ilişkisini açıklayınız.

d. İzlediğiniz çizgi filmin konusunu ve ana fikrini yazınız.

9. ETKİNLİK

Aşağıdaki paragrafı okuyunuz.

Her şey "Kaz Dağlarını Bizimle Gezmek İster misiniz?" yazısını görmemle başladı. Bu hafta sonu ne yapsam diye düşünürken genel ağda bu doğa yürüyüşü reklamını gördüm. Hemen iletişime geçerek listeye ismimi yazdırdım. Bilgisayar başında oturmaktan tutulan bacaklarım açılır derken başıma gelmeyen kalmadı. Cumartesi sabahı toplanma alanına gittiğimde baktım ki benden başka kimsede şort ve sandalet yok. "Bu sıcakta neden böyle giyindiler acaba?" diye sordum kendi kendime. Cevabı da yürüyüş esnasında kötü bir tecrübeyle öğrendim. Ormanda herkes rahat ederken benim sandaletlerim sürekli kaydı, neredeyse düşecektim. Ardından bacağımda bir kaşıntı hissettim sonra kaşıntı giderek yayıldı ve bacağım kıpkırmızı oldu. Üstüne bir de ben kaşıdıkça şişmeye başladı. Yolun yarısında hastaneye gitmek zorunda kaldım. Neyse ki ciddi bir şey değilmiş. İşte o günden sonra doğa yürüyüşüne uygun ekipmanla katılmanın önemini anlamış oldum.

a. Kahramanın davranışlarından hangilerinin olumlu, hangilerinin olumsuz olduğunu belirleyiniz.

b. Kahraman olumsuz bir durum yaşamamak için neler yapabilirdi?

YAZALIM

10. ETKİNLİK

a. Aşağıda verilenleri okuyunuz. Bilgilendirme amacınıza uygun olarak bir hedef kitle ve konu belirleyiniz. Ardından yazacağınız metnin türüne karar veriniz.

Hedef Kitle

1. Çocuklar
2. Genç yetişkinler
3. Doktorlar
4. Veliler

Konu

1. Aşılar ve bağışıklık
2. Uyku düzeni
3. Stres yönetimi
4. Ruh sağlığı

Metin Türleri

1. Afiş
2. Haber yazısı
3. Broşür
4. Sosyal medya mesajı

b. Seçimlerinizden hareketle defterinize bir metin oluşturunuz. Metninizi oluşturur-ken türün özelliklerine uygun bölümlere yer vermeye dikkat ediniz.

c. Yazınızı kontrol ediniz. Gerektiğinde öğretmeninizden yardım alarak, metni dü-zenleyip değiştirebilirsiniz.

ç. Arkadaşlarınızdan birinin yazısını aşağıdaki "Yazma Becerisi Akran Değerlendirme Ölçeği"nde verilen ölçütlere göre değerlendiriniz.

Ölçütler

	Evet	Kısmen	Hayır
Yazısının amacı hedef kitleye uygundu.			
Konu dışına çıkmadan yazısını tamamladı.			
Yazısındaki metin yapısı yazma amacıyla ilişkiliydi.			
Seçtiği metin türünün özelliklerini yazısına yansıttı.			
Metninde yazım ve noktalama kurallarına dikkat etti.			

Tema sonunda yer alan "Yazma Becerisi Öz Değerlendirme Ölçeği"ni kullanarak yazma sürecinizdeki güçlü ve gelişmeye açık yönlerinizi tespit ediniz. Sonraki etkinliklerde bu yönlerinizi geliştirmeye çalışınız.

KONUŞALIM

11. ETKİNLİK

a. "Bu Görev Bizim" bölümünde verilen görevle ilgili hazırladığınız çoklu ortam ögeleriyle sağlıklı yaşamı anlattığınız bir konuşma yapınız. Konuşmanızı yaparken aşağıdaki yönergelere dikkat ediniz.

- Konuşma amacınıza uygun çoklu ortam ögelerini kullanınız.
- Belirlediğiniz çoklu ortam ögelerini tek başına anlam oluşturma, anlamı destekleme ya da eş anlam oluşturma amacıyla kullanınız.
  - ***Tek başına anlam oluşturma:*** *Kimi durumlarda çoklu ortamdaki ögelerden biri (örneğin görsel), diğer ögelerin hiçbirinin sahip olmadığı anlamı verir. Böylece görsel, tek başına anlam oluşturmuş olur.*
  - ***Anlamı destekleme:*** *Bazen çoklu ortamdaki ögelerden birinin (örneğin görsel) anlamı, başka bir ögenin (örneğin bir paragraf) sahip olduğu anlamın bir bölümüyle aynıdır. Bu durumda görsel, paragrafın anlamını desteklemiş olur.*
  - ***Eş anlam oluşturma:*** *Bazı durumlarda çoklu ortamdaki ögelerden biri (örneğin görsel), başka bir öge (örneğin bir kelime) ile aynı anlama gelir. Böyle durumlarda görsel, eş anlam oluşturma görevindedir.*
- Çoklu ortam ögelerinin birbiriyle uyumunu konuşma bütünlüğü içinde sağlayınız.
- Konuşmanızda düşünceyi geliştirme yollarını da kullanınız.

b. Arkadaşlarınızdan birinin konuşmasını aşağıdaki "Akran Değerlendirme Ölçeği"nde verilen ölçütlere göre değerlendiriniz.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşma amacına uygun çoklu ortam ögelerini (fotoğraf, video vb.) kullandı.			
Belirlediği çoklu ortam ögelerinin birbiriyle etkileşimini dikkate alarak bunları konuşma içeriğinde kullandı.			
Karşısındakilerle göz teması kurdu.			
Temada yeni öğrendiği kelime ve kelime gruplarını kullandı.			
Ses tonunu herkesin duyabileceği şekilde ayarladı.			
Konuşmasında düşünceyi geliştirme yollarını (benzetme, karşılaştırma vb.) kullandı.			

YAZALIM

12. ETKİNLİK

a. "Futbolda Duyarlılık" adlı metni okuyunuz.

FUTBOLDA DUYARLILIK

Arda ve mahalle arkadaşları futbol oynamayı çok severdi. Bir gün futbol maçı yapmaya karar verdiler. Mahalledeki arkadaşlarıyla iki takım kurdular. Herkes çok heyecanlıydı çünkü bu maçın sonunda kazanan takım mahalle şampiyonu ilan edilecekti. Maçın ilk dakikalarında Arda'nın takımı ilk golü filelere göndermişti bile. Mücadele devam ederken karşı takımın en iyi oyuncusu Ege yere düştü ve bileğini incitti. Arda hemen Ege'nin yanına koştu ve ona yardım etti. Takım arkadaşları, Arda'ya "O bizim takımda değil, ona neden yardım ediyorsun?" diye sordu. Arda ise "Takım arkadaşımız olmayabilir ancak o da arkadaşımız. Sporda sadece kazanmak değil, saygı ve nezaket de önemlidir." dedi. Ege, Arda'nın duyarlı yaklaşımı karşısında duygulandı ve oyuna devam etti. Sonunda Arda'nın takımı kazandı ama herkes en çok Arda'nın duyarlı davranışını konuşuyordu. O günden sonra mahalledeki tüm çocuklar gerçek şampiyonların sadece maçın sonucunda değil; kalplerde de kazananlar olduğunu öğrendiler.

b. Spor müsabakalarında önemli olduğunu düşündüğünüz bir değer belirleyiniz. Bu değer; adalet, saygı, nezaket gibi değerlerden biri olabilir. Belirlediğiniz değeri aşağıya yazınız (Örneğin "Spor yaparken her zaman nezaketli olmalıyız.").

c. Metindeki olayları hatırlayınız. Bu olayların belirlediğiniz değere uygun olup olmadığını nedenleriyle defterinize yazınız (Örneğin "Arda, Ege ve diğer çocukların davranışları belirlediğiniz değere uyuyor mu?").

Bu Görev Bizim

- Yeterli ve dengeli beslenmenin insan sağlığı üzerindeki etkileri ile ilgili sunu hazırlayınız.
- Konuyla ilgili araştırma yapınız.
- Amacınıza uygun olduğunu düşündüğünüz çoklu ortam ögelerini (fotoğraf, resim, tablo, grafik, harita, ses kaydı, müzik, video vb.) belirleyiniz.
- Araştırmalarınızdan hareketle konu ile ilgili bir metin yazınız.
- Belirlediğiniz çoklu ortam ögeleri ile yazdığınız metni bir araya getirerek bir sunu oluşturunuz.

İZLE UYGULA ÖĞREN

Görselleştirme Stratejisi

Bir kitabı okurken veya birinin anlattıklarını dinlerken bazen gözümüzün önünde bir resmin canlandığı olur. Bazen de biz okuduklarımızı veya dinlediklerimizi daha anlaşılır hâle getirmek için anlatılanlarla ilgili bir şeyler çizer, okuduklarımızı veya dinlediklerimizi daha sade ve somut olarak görmeye çalışırız. Bu dersimizde tam da bu amaçla kullanılan bir strateji olan görselleştirme stratejisini öğreneceğiz.

Görselleştirme stratejisi, metinlerde anlatılanlarla ilgili zihnimizde canlanan sahnelerin resmedilmesi veya okunan ve dinlenen bilgilerin somutlaştırılmasını gerektiren her türlü okuma, dinleme çalışmasında kullanılabilmektedir. Böylece metni daha iyi anlayabilir ve hatırlayabiliriz. Görselleştirmelerimiz metinlerde anlatılanların özelliğine göre bir kavramı, durumu veya olay akışını yansıtacak şekilde olabilir. Eğer okuduğumuz veya dinlediğimiz metinde bir olay anlatılıyorsa metnin serim, düğüm ve çözüm bölümlerini yansıtacak nitelikte birkaç görsel çizilmelidir. Eğer düşünce yazısı okunuyor ise kavramlar ve durumlar arasındaki ilişkileri (öncelik sonralık, birbirini kapsama, birbirini etkileme vb.) yansıtacak bir görsel çizilmelidir. Bu konuda öğretmenimiz bize yol gösterecek.

Haydi, başlayalım!

Öğretmenimizi İzliyoruz

Öğretmenimiz şimdi stratejinin nasıl kullanıldığını gösterecek. Metindeki önemli bilgi, kavram ve durumlarla bunlar arasındaki ilişkileri görselleştirirken sesli düşünecek. Stratejiyi kullanırken nelere dikkat etmemiz gerektiğini bize öğretecek. Öğretmenimizin sunumunu dikkatle izlerken aşağıdaki noktalara odaklanalım.

- *Öğretmenimiz metindeki hangi bilgi, kavram ve durumları görselleştirdi?*
- *Seçtiği bilgi, kavram ya da durumlar arasındaki ilişkileri görsele nasıl yansıttı?*
- *Görselin metnin bütün içeriğini yansıtmasını nasıl sağladı?*

SU SPORLARI

Rafting yaparken bir şişme botun içinde, güçlü akan akarsuya karşı yol almaya çalışılır. Bu spor da kürek gibi bir ekip sporu olsa da bir sarsıntıyla bot devrilecek olursa herkes kendi başının çaresine bakar. Raftinge başlamadan önce bot devrilince paniğe kapılmadan bota tekrar nasıl çıkılacağını, bir nehirde nasıl yüzüleceğini, küreğin nasıl kullanılacağını iyice öğrenmek gerekir. (...)

Rafting nehirlerde yapılan bir spordur. Güçlü akan nehirler tercih edildiği için kask ve can yeleği takmak gerekir. Nehir suyu soğuk olduğu için su geçirmeyen elbise giymek de iyi olabilir. (...)

Bilim ve Teknik

(Kısaltılmıştır.)

Biz Uyguluyoruz

Şimdi 4-6 kişilik gruplar oluşturalım ve bu kez bir öyküleyici metin okuyalım. Okuma sırasında öğretmenimizin rehberliğinde stratejiyi uygulayalım ve metnin serim, düğüm, çözüm bölümlerini gösteren en az 3 görsel çizerek anlatılanları görselleştirelim. Çalışmamızı yaparken aşağıdakilere dikkat edelim.

- *Öğretmenimiz bize kendi uygulamasındaki sıraya uygun olarak ne yapacağımızı söyledikten sonra grup olarak söyleneni uygulayalım.*
- *Grup olarak çalışırken önce birlikte düşünüp tartışalım, ortak bir karara varalım; sonra görselimizi çalışma kâğıdımıza çizelim.*
- *Çalışırken ihtiyaç duyarsak öğretmenimizden yardım alalım.*
- *Öğretmenimiz biz çalışırken bir eksiklik fark ederse onun uyarılarına uygun olarak çalışmamızı düzenleyelim.*

DOKTORA GİTMEK İSTEMİYORUM!

Annemin telefonu uzun uzun çaldı. Acaba bu kadar ısrarlı bir şekilde kim arıyordu? Neyse ki annem mutfaktan yetişip telefonu açtı. Bir süre dinledikten sonra "Tamam, saat 13.00 bize uygun. Çarşamba günü o saatte hastanede oluruz." diyerek telefonu kapattı.

Keşke annem telefona yetişemeseydi. "Kaç gün var acaba çarşambaya?" diye düşünürken bu sefer de kapı çaldı. Ne yoğun bir gün. Kafamın içinde birçok düşüncenin zili çalıyordu. Telefonun sesi, kapının zili derken tüm ziller birbirine karıştı.

Babam içeri girer girmez yüzümden bir şeylerin ters gittiğini anladı. "Ne oldu sana Ali? Yüzün bembeyaz olmuş, bir şeyden mi korktun?" diye merakla sordu. "Hiiiiç, hiçbir şey yok." deyip durumu geçiştirdim. Öncelikle diş hekimi randevusundan nasıl kurtulacağımı planlamalıydım. Tüm akşam tek kelime bile etmeden öylece oturdum. Yemekte annem merakla sordu: "Bizim evde konuşkan bir kuş vardı. Hiç mola vermeden konuşurdu. Ona ne oldu acaba?" Annem tüm sevimliliğiyle beni konuşturmaya çalıştı. Ama cevap bile veremedim. O gece neredeyse hiç konuşmadan yatağıma gittim. Tüm gücüyle ağrıyan dişime rağmen planımı tamamlamıştım.

Çarşamba günü geldi çattı. Evde saklanabileceğim en güvenli yer olan gardrobun içine saklandım. Beklemeye başladım. Randevu saatimiz yaklaştığında annem beni aramaya başladı. "Ali! Ali!" diye bağırıyordu. Benden hiç ses yok tabii. "Diş hekimi ile randevumuza geç kalıyoruz canım. Lütfen çık artık." diye seslendi.

Birden aklıma kaç gündür çektiğim diş ağrısı ve şişen yanağım geldi. En sevdiğim meyveleri ısıramamak da benim için ayrıca üzüntü verici. Kara kara düşünmeye başladım. "Acımayacak değil mi?!" diye korkarak anneme seslendim. "Canının yanmaması için diş hekiminin gerekli tüm tedbirleri alacağından eminim. Hem gidince sen kendin de ona sorabilirsin." dedi. "Tamam." deyip saklandığım yerden çıktım. Biraz endişeyle de olsa diş hekimine doğru annemle yola çıktık.

Hastaneye gittiğimizde diş hekimim korktuğumu hemen anladı. Bana yapacağı tüm işlemleri anlattı. Dişimi tedavi etmeden önce uyuşturacağını, bu sayede hiç acı duymayacağımı söyledi. Korkumun bilmemekten kaynaklandığını anladım. Diş hekiminin dişimi nasıl tedavi edeceğini öğrendikten sonra korkum geçmişti. Tedavi bittikten sonra mutlu bir şekilde doktorumla vedalaşıp annemle oradan ayrıldık. Dişimdeki ağrı uçup gitmişti!

Banu YAŞAR

Sağlık Çocuk

GÖRSELİMİZ

SERİM	DÜĞÜM	ÇÖZÜM

Yine Uyguluyoruz

Şimdi 2-3 kişilik gruplar oluşturalım ve öğretmenimizin uygulamasındaki gibi bilgi vermeye yönelik bir metin okuyalım. Metinde anlatılanları görselleştirelim. Çalışmamızı yaparken aşağıdakilere dikkat edelim.

- *Öğretmenimiz bu sefer, gerekmedikçe bize müdahalede bulunmayacak.*
- *Önceki uygulamalardaki sırayı takip ederek stratejiyi kullanalım.*
- *Stratejiyi uygularken grup arkadaşlarımızla konuşup tartışalım; metindeki önemli bilgi, kavram ve durumlar ile bunlar arasındaki ilişkileri çizeceğimiz görsele yansıtalım.*

SAĞLIK ELLERDE BAŞLAR

Günlük hayatta elimizi çeşitli yüzeylere ve nesnelere temas ederiz, bu da mikropların elimize bulaşmasına yol açar. Elin hijyenik bir şekilde yıkanması, bu mikropların vücudumuza girmesini ve hastalıklara neden olmasını engeller. Bunun yanı sıra hijyenik el yıkama, bağışıklık sistemi zayıf olan kişileri korumak için de oldukça kritiktir. Ellerin düzenli ve doğru şekilde yıkanması, bu kişilerin sağlığını korumaya yardımcı olur. Toplum sağlığı açısından el yıkama alışkanlıklarının yaygınlaşması, salgın hastalıkların kontrol altına alınmasında ve genel sağlık düzeyinin yükseltilmesinde önemli bir rol oynar.

Elimizi hijyenik bir şekilde yıkamak, kişisel sağlığımızı korumak için hayati öneme sahiptir. Bu sebeple el yıkamanın adımlarını doğru takip etmek gerekir. İlk adım olarak ellerinizi akan su altında ıslatın ve yeterli miktarda sabun kullanın. Sabun köpürdükten sonra ellerinizin her yerini -avuç içi, elin üstü, parmak araları, tırnak altları ve bilekler dâhil- en az 20 saniye boyunca iyice ovalayın. Ellerinizi temiz su altında duruladıktan sonra temiz bir havlu veya tek kullanımlık kâğıt havlu ile kurulayın.

GÖRSELİM

Sıra Sende

Artık görselleştirme stratejisini kullanmayı öğrendik. Şimdi kitabımızdaki "Ne Olacak Bu Yemek Sorunu?" metninde anlatılanları defterimize görselleştirelim.

Keşif Yolculuğu

- Yeterli ve dengeli beslendiğinizi düşünüyor musunuz? Niçin?
- Tadına hiç bakmadığınız hâlde sevmediğiniz yiyecekler var mı? Varsa adlarını söyleyiniz.

- ✓ Öğretmeniniz metni okurken onu dikkatlice dinleyiniz.
- ✓ Metni tür özelliklerini dikkate alarak işitilebilir bir ses tonuyla, anlamı yansıtacak şekilde, doğru vurgu ve tonlamalarla okuyunuz.
- ✓ Okuma hızınızın konuşma hızınıza yakın olmasına özen gösteriniz.

NE OLACAK BU YEMEK SORUNU?

Off, yine yemek zamanı!

Annem mutfaktan bana sesleniyor. Haydi oğlum, yesene oğlum, yemezsen büyüyemezsin oğlum, çok zayıfsın artık neredeyse iskeletin görünüyor oğlum.

İyi tamam da, annem masaya ekmek getirmek için mutfağa gittiğinde bir baktım, sofrada hiçbir şey yok. Yani hiçbir şey yok dediysem benim sevdiğim hiçbir şey yok. Makarna bile yok mesela...

(...)

İyi de benim sevdiğim yemeklerden yokmuş ki bugün; yoğurt çorbası varmış, ıspanak varmış. Keşke bir makarna olsaydı dedim içimden, makarnadan hiç bıkmam, her gün yerim valla...

Benim ıspanağı beğenmediğimi hemen anlayan annem anlatmaya başladı: Ispanak çok faydalıymış, içinde vitaminler varmış, bolca demir varmış, her gün makarna yenir miymiş, hep aynı şeyleri yemek istiyormuşum, böyle sağlıklı beslenemezmişim, ama böyle olmazmış ki... Haa, bu arada adımı söylemeyi unuttum değil mi? Benim adım Tolga, yemek yemeyi sevmeyenlere kocaman bir merhaba.

(...)

Annemin söylediklerinden anladığınız gibi yemek yemeyi pek sevmiyorum. Aslında annemi üzmek istemiyorum. Benim iyiliğim için böyle konuştuğunu, sağlıklı büyümemi istediğini biliyorum. Ama elimde değil ne yapayım?

(...)

Sofrada sevmediğim yemekler olduğu zaman içimden. "Off ya, nereden çıkmış bu yemek?" diyorum. Ne kadar oflasam da bazen açlıktan bazen annemin zorlamasından sevmediğim şeyleri yemek zorunda kalıyorum. Eminim sizin başınıza da benzer şeyler gelmiştir. Yani siz de sevmeden, hatta hiç istemeden bazı şeyleri yemek zorunda kalmışsınızdır, öyle değil mi? Yoksa bu bir tek bana mı oluyor? Hayır, yani merak ettim de ondan soruyorum.

(...)

Okulda da sürekli sağlıklı beslenme, büyüme, gelişme gibi konuları işleyip duruyoruz. Dersler iyi güzel de, bence bir haksızlık var. Bu haksızlık ne mi? Bakıyorum sevdiğim ne varsa ya zararlı yiyecekler kısmında ya da az tüketmemiz gereken yiyecekler arasında. Sevmediğim ne varsa sağlıklı yiyecekler arasında. Of, Allah'ım of!

(...)

Bir gün yine okulda sağlıklı beslenme konusunu işliyorduk. Dayanamayıp söz aldım. "Ama öğretmenim, ben bu saydığınız yiyecekleri hiç sevmiyorum, benim sevdiklerime de siz zararlı diyorsunuz. Ne yapayım şimdi ben, onları da mı yemeyeyim?" dedim. Tabii beni dinleyen bazı arkadaşlarım hemen destek verdi. Sınıfta bir kargaşadır başladı.

Öğretmenimiz "Olur mu hiç öyle şey?" dedi hemen. "Biliyorsunuz ki yemezsek yaşamımızı sürdüremeyiz. Canlıların en önemli ihtiyaçlarından biridir beslenme ihtiyacı... Eğer yemek yemezsek gelişimimizi sağlayıp sürdüremeyiz, güç kazanamayız. Soğuğa, sıcağa, hastalıklara karşı dirençli olamayız. Vücudumuz hayatımızı devam ettirmemiz için gerekli olan enerjiyi sağlayamaz ve benzini biten bir arabanın yolda kalması gibi çalışmasını durdurur. Vücudumuzun doğru ve düzenli çalışabilmesi için protein, vitamin, karbonhidrat ve minerallere ihtiyacı vardır. Bunları da sebzelerden, et, balık, süt ürünlerinden ve meyvelerden sağlarız. Dengeli beslenme her bir besin grubundan yeteri kadar yemektir. Nasıl sadece şeker yiyerek doğru beslenemiyorsak sadece et yiyerek de doğru beslenemeyiz. Hem sizlerin sevdiği şeyler de faydalı aslında ama doğru miktarda yediğinizde. "

"Biliyorum öğretmenim, ama annem yemeğe çağırdığında Bugün yemekte ne var? diye soruyorum, o da bana 'Patlıcan var, çorba var, türlü var.' filan diyor. Ben de annemi üzmek istemediğim için bir iki kaşık yedikten sonra doyduğumu söyleyip sofradan kalkıyorum. Ne yapayım? İçimden yemek gelmiyor onları... Hatta içimden 'Nereden çıkmış ki bu yemek, kimin aklına gelmiş bunu pişirmek?' diye sorup duruyorum."

"İlginç! Peki, gerçekten biliyor musun nerede, ne zaman, nasıl yapıldıklarını?"

"Efendim?"

"Yani 'Nereden çıkmış, kimin aklına gelmiş?' diye soruyormuşsun ya kendine, işte onu diyorum biliyor musun diye.

"Anladım öğretmenim ama bilmiyorum."

"Doğrusu ben de merak ettim bu sorunun cevabını. Bu ünitemizin konularından biri sağlıklı beslenme. Performans ödevleriniz için bu konuyu araştırırsanız cevabı da öğrenebiliriz ne dersiniz?"

"Olur."

"Önce sevdiğiniz ve sevmediğiniz yemekleri düşünün. Bir liste yapıp nereden, nasıl, ne zaman çıktığını araştırın. Etrafınızdakilere sorun, konuyla ilgili kitaplar okuyun. İnternetten araştırın mesela. Seçtiğiniz yiyeceklerle ilgili anılarınız, büyüklerinizin anlattığı bir efsane, duyduğunuz bir fıkra ya da okuduğunuz bir masal varsa onları da ekleyebilirsiniz.

Sevmediğiniz yemekleri de en azından bir kere yiyip neler düşündüğünüzü yazın. Yani neden sevmediğinizi, tadının size nasıl geldiğini, yemeğin hikâyesini öğrendikten sonra fikrinizin değişip değişmediğini yazabilirsiniz. En sonuna da bu çalışma sonucunda neler öğrendiğinizi belirten bir liste hazırlayın. Hep beraber okuyup görelim, anlaşıldı mı?

Size üç hafta süre veriyorum. Üç hafta sonra hem herkesin sevdiği ve sevmediği yemekleri öğrenip nasıl beslendiğini anlayacağız hem de bu yemeklerin nereden çıktığını öğreneceğiz, tamam mı?"

(...)

İşte, benim gibi yemek yemeyi sevmeyen bir çocuğun başına gelenler bunlar. Ben yemekten kaçarken yemeklerin içine düştüm, Türkçe kitabımızdan öğrendiğim gibi yağmurdan kaçarken doluya tutuldum yani...

İş derse gelince hemen işe koyuldum. Sevdiğim ve sevmediğim yemekleri listeledim. Sonra da listemdeki yiyecekleri sırasıyla araştırmaya başladım. Bir yandan da merak etmeye başladım. "Acaba sınıftaki kaç arkadaşımla aynı şeyleri seviyoruz?" Bence çoğumuzun listesi birbirine benzeyecek!

(...)

NE Mİ OLDU BU YEMEK SORUNU?

Annem bu çalışmayı okuduğunda çok memnun oldu. Bazı yerlerinde çok güldü, bazı yerlerinde "Senin iyiliğin için öyle söylüyorum." dedi.

Sonuçta, sevmediğim yiyecekleri tattığım ve artık hiçbir yemeğe ön yargılı davranmadığım için çok mutlu. Hatta bu gün gidip öğretmenime teşekkür edecekmiş. Fakat "Daha bir sürü sevmediğin yemek var, onları da bir araştır bakalım." diyor.

Evet var ama bu kadar kısa zamana ancak bunları sığdırabildim. Büyüyüp bilim adamı olunca ben de yiyeceklerin yarar ve zararlarıyla ilgili çalışmalar yapacağım.

Tolunay SANDIKÇIOĞLU

(Kısaltılmıştır.)

Okuma sürecinizi tema sonundaki "Okuma Becerisi Öz Değerlendirme Ölçeği"ni kullanarak değerlendiriniz.

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruların cevaplarını metinden hareketle defterinize yazınız.

1. Tolga'nın beslenme alışkanlığı nasıldır?
2. Ispanağı beğenmeyen Tolga'ya annesi neler söylemiştir?
3. Proje görevi Tolga'nın yemek hakkındaki fikirlerini nasıl etkilemiştir?
4. Tolga'nın sevmediği yemekleri yememek için annesine "Doydum." demesi onun kişiliği ve annesiyle olan ilişkisi hakkında ne tür ipuçları vermektedir?
5. Tolga'nın sevdiği yemekler olmayınca "Sofrada hiçbir şey yok." demesini nasıl değerlendiriyorsunuz?
6. Tolga'nın yemek alışkanlıklarıyla kendinizinkini karşılaştırdığınızda neler söylersiniz?

2. ETKİNLİK

a. Okuduğunuz metni inceleyip Tolga ve annesinin beslenme konusundaki bakış açılarını inceleyiniz.

Annesinin Bakış Açısı

1. **Sağlık odaklılık:** Sağlıklı beslenmenin önemini vurgular. O, besinlerin vitaminler, mineraller ve diğer besleyici ögeler açısından zengin olmasını önemser.
2. **Koruyuculuk:** Tolga'nın sağlıklı büyümesi ve gelişmesi için gerekli besinleri tüketmesini ister. Bu, onun koruyucu ve destekleyici bir tutum sergilediğini gösterir.
3. **Eğitici rol:** Tolga'ya sağlıklı beslenme konusunda bilgi vermeye çalışır. Onun sağlıklı beslenme alışkanlığı kazanmasını amaçlar.

Tolga'nın Bakış Açısı

1. **Lezzet odaklılık:** Daha çok sevdiği yiyecekleri yemeyi tercih eder. Onun için yemeklerin lezzeti ve yemekten zevk almak daha önemlidir.
2. **Direnç gösterme:** Annesinin sürekli sağlıklı yemekler konusundaki ısrarından rahatsızlık duyar ve buna karşı direnç gösterir.
3. **Eğlence ve rutin karşıtlığı:** Sürekli aynı tür sağlıklı yemeklerin yapılmasından sıkılır ve çeşitlilik arar. O, makarna gibi sevdiği yemekleri daha sık yemek ister.

b. İncelediğiniz bakış açılarından birini seçerek konuyu o bakış açısıyla ifade ediniz.

YAZALIM

3. ETKİNLİK

a. Tolga'nın sevdiği ve sevmediği yemekler nelerdir? Sizce Tolga neden bazı yemekleri severken bazılarını sevmemektedir?

b. Tolga'nın yemek seçme davranışı ile ilgili olumlu ya da olumsuz görüşünüzü yazınız.

c. Siz olsaydınız Tolga'nın yemek seçme alışkanlığından vazgeçmesi için ona hangi önerilerde bulunurdunuz? Gerekçeleriyle yazınız.

4. ETKİNLİK

a. Okuduğunuz metinden karşılaştırma işlevli söz varlıklarının (ama, fakat, daha, en, kadar, -dan çok, -dan az vb.) kullanıldığı cümleler belirleyip aşağıya yazınız.

b. Karşılaştırma işlevli söz varlıklarını kullandığınız sağlıklı beslenmeyle ilgili cümleler yazınız.

5. ETKİNLİK

a. Hacivat ve Karagöz, Nasrettin Hoca, İbn-i Sina ile ilgili bildiklerinizi gözden geçiriniz. Ardından aşağıdaki tablodan bir durum seçiniz. Seçtiğiniz durumdaki problemi belirleyiniz. Probleme yönelik çözüm önerilerinizi yazınız.

1. DURUM		2. DURUM	
1. kişi Hacivat	Hacivat ve Nasrettin Hoca sağlıklı beslenmek amacıyla sebze ve meyve almak için pazara gitmiştir. Hacivat kendisine ikram edilen karpuz dilimini yanlışlıkla yere düşürmüştür. Nasrettin Hoca, karpuz dilimini fark edemeyip üzerine basınca ayağı kaymış ve meyve tezgâhını devirmiştir.	1. kişi Karagöz	İbn-i Sina tıp doktorudur. Karagöz hastalandığı için İbn-i Sina'ya gitmiştir. İbn-i Sina Karagöz'ü muayene etmiş ve ilaç tedavisine başlamıştır. İbn-i Sina ve Karagöz ilaç almak için eczaneye gitmiştir. Karagöz yanlışlıkla ilaç şişesini düşürüp kırmıştır. Ne yazık ki bu ilacın tekrar hazırlanması çok zordur.
2. kişi Nasrettin Hoca		2. kişi İbn-i Sina	
3. kişi Pazarcı		3. kişi Eczacı	
Yer Semt pazarı		Yer Eczane	

Problem

Çözüm Önerileri

b. Seçtiğiniz durumda yer alan hikâye unsurlarını kullanarak defterinize öyküleyici bir metin yazınız. Yazınızda çözüm önerilerinizden birine de yer veriniz. Metninizi oluştururken Nasrettin Hoca, Karagöz ve Hacivat'ın kişilik özelliklerinden de faydalanınız.

KONUŞALIM

6. ETKİNLİK

a. "Bu Görev Bizim" bölümünde, yeterli ve dengeli beslenmenin insan sağlığı üzerindeki etkileri ile ilgili hazırladıklarınızı arkadaşlarınıza sununuz. Sunumunuz sırasında aşağıdaki yönergelere dikkat ediniz.

- Konuşma sürecine uygun selam ve hitap ifadelerini kullanınız.
- Konuşmanızın sonunda anlaşılmayan kısımları açıklığa kavuşturmak için soru-cevap bölümüne yer veriniz.
- Konuşmanızda uygun zamanda söz alıp vermeye özen gösteriniz.

b. Konuşmanızı yeniden yapacak olsaydınız bu sürece yönelik neleri değiştirmek ve korumak isterdiniz? Neden?

7. ETKİNLİK

a. Karekodu okutarak "Sağlık Kahramanları İş Başında" adlı filmi izleyiniz.

b. Aşağıdaki soruları izlediğiniz filmden hareketle cevaplayınız.

Çocukların ortak özellikleri nelerdir? Söyleyiniz.

Kuşun kurtarılması ile çocukların sağlıklı yaşamaları arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

8. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki paragrafı okuyunuz. Yazım yanlışı olan kelimelerin altını çiziniz.

Sokağın başında durmuş, top oynayan çocukları izliyordum, ne kadar da sağlıklı görünüyorlardı. Takımlar 5'er kişiden oluşuyordu. maçı izlerken bisikletli bir adam bana yaklaştı. Elindeki kâğıdı uzatıp "şu spor salonunun adresine bakar mısın? bir türlü bulamadım." dedi. "tabii amcacığım." diyerek kâğıdı aldım. kâğıtta "çiçek mahallesi güneş sokak yıldız apartmanı birinci kat" yazıyordu. "Amcacığım, yirmibeş metre ileride Atatürk bulvarı var, karşıya geçince kurtuluş ortaokulunu göreceksin. Aradığın apartman okulun arkasında, doğa eczanesinin yanında. istersen seni götüreyim." dedim ama teşekkür ederek ağır adımlarla ilerledi.

b. Yazımı yanlış olan kelimeleri düzelterek aşağıya yeniden yazınız.

9. ETKİNLİK

a. Metinden alınan aşağıdaki bölümde ismi niteleyen, belirten kelimelerle ismin yerini tutan kelimeleri belirleyerek altını çiziniz.

"Benim ıspanağı beğenmediğimi hemen anlayan annem anlatmaya başladı: Ispanak çok faydalıymış, içinde vitaminler varmış, bolca demir varmış, her gün makarna yenir miymiş, hep aynı şeyleri yemek istiyormuşum, böyle sağlıklı beslenemezmişim ama böyle olmazmış ki... Haa, bu arada adımı söylemeyi unuttum değil mi? Benim adım Tolga, yemek yemeyi sevmeyenlere kocaman bir merhaba."
"Size üç hafta süre veriyorum. Üç hafta sonra hem herkesin sevdiği ve sevmediği yemekleri öğrenip nasıl beslendiğini anlayacağız hem de bu yemeklerin nereden çıktığını öğreneceğiz, tamam mı?"

b. Altını çizdiğiniz kelimeleri tabloda ait oldukları alana yazınız.

İsmi Niteleyen ya da Belirten Kelimeler	İsmin Yerini Tutan Kelimeler

KONUŞALIM

10. ETKİNLİK

a. "Beslenme açlık duygusunu bastırmak, karın doyurmak ya da canının çektiği şeyleri yemek içmek değildir." sözünden ne anlıyorsunuz?

b. Bu sözün ilettiği mesaja katılıyor musunuz? Niçin?

c. Kendinizi beslenme uzmanı yerine koyarak sağlıksız beslenen bir kişiye önerilerinizi anlatan bir konuşma yapınız.

- Konuşma sürecinde uygun selam ve hitap ifadelerini kullanınız.
- Konuşmanızın sonunda anlaşılmayan kısımları açıklığa kavuşturmak için soru cevap bölümüne yer veriniz.
- Konuşmanızda uygun zamanda söz alıp vermeye özen gösteriniz.

ç. Konuşmanızı yeniden yapacak olsaydınız bu sürece yönelik neleri değiştirmek ve korumak isterdiniz? Neden?

11. ETKİNLİK

Karekodu okutarak "İzle, Uygula, Öğren: Sözlü Sunum Yapma" adlı dijital içerikteki çalışmayı öğretmeninizin rehberliğinde tamamlayınız.

Bu Görev Bizim

› Sözlü sunumunuz için "sporun insan sağlığı üzerindeki etkileri"ni araştırınız. Sözlü sunumunuzda kullanmak üzere fotoğraf, resim, tablo, grafik, ses kaydı, müzik, çoklu ortam vb. materyaller seçiniz. Seçtiğiniz materyalleri kullanarak konuşmanıza eşlik edecek bir sunu dosyası hazırlayınız.

Keşif Yolculuğu

- Okçuluk ile ilgili yaptığınız araştırmayı arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Boş zamanlarınızda ilgilendiğiniz bir hobiniz var mı? Bu hobiyle ilgilenmeye nasıl başladınız?
- Farklı ilgi alanlarına sahip olmanın yaşamınıza nasıl bir katkısı olur?

- ✓ İzleyeceğiniz çoklu ortam metni okçulukla ilgili bilgilendirici bir metindir.
- ✓ Çoklu ortam ögesine ulaşmak için karekodu okutunuz.
- ✓ İzleme sırasında dikkat dağıtıcı hareketlerden kaçınınız.
- ✓ Anlamını bilmediğiniz kelimeleri not alınız.
- ✓ İhtiyaç duymanız hâlinde çoklu ortam ögesini tekrar izleyiniz.
- ✓ İzleme sürecinizi tema sonundaki "Dinleme/İzleme Becerisi Öz Değerlendirme Ölçeği" ni kullanarak değerlendiriniz.

1. ETKİNLİK

a. Sizce izlediğiniz çoklu ortam ögesinin başlığı içeriğiyle uyumlu mu? Niçin? Yazınız.

b. İzlediğiniz çoklu ortam ögesine siz hangi başlıkları önerirsiniz? Önerilerinizi gerekçeleriyle yazınız.

Başlığım

Gerekçem

Başlığım

Gerekçem

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruların cevaplarını izlediğiniz çoklu ortam ögesinden hareketle defterinize yazınız.

1. Ender'in okçuluğa merakı nasıl başlamıştır?
2. Okçuluk için kullanılan malzemeler nelerdir?
3. İyi bir atış için nasıl bir hazırlık gerekmektedir?
4. Eski zamanlarda insanlar okçuluğu hangi amaçlarla kullanmışlardır?
5. Düzenli spor yapmanın Ender'e katkıları neler olmuştur?
6. Sizin de eğlenirken kendinizi geliştirdiğiniz zamanlar oluyor mu? Neden?
7. Siz düzenli spor yapıyor musunuz? Neden?
8. "Farklı ilgi alanlarına sahip olmak içimizdeki mutluluğu keşfetmenin yeni yollarını bulmamızı sağlar." ifadesiyle anlatıcı ne demek istemiştir?

3. ETKİNLİK

İzlediğiniz çoklu ortam ögesinden hareketle "görselleştirme stratejisi"nde öğrendiğiniz bilgileri kullanarak sizi en çok etkileyen üç sahneyi uygun bir kâğıda görselleştiriniz.

4. ETKİNLİK

a. İzlediğiniz çoklu ortam ögesini olay, konu, durum bakımından inceleyerek çözümleyiniz. Ardından içerikteki önemli ve önemsiz bilgileri sınıflandırıp aşağıdaki alanlara yazınız. İhtiyaç duymanız hâlinde çoklu ortam ögesini tekrar izleyiniz.

Önemli Bilgiler	Önemsiz Bilgiler
▸	▸
▸	▸
▸	▸
▸	▸
▸	▸

b. Yukarıdaki tabloya yazdığınız önemli bilgileri metinde geçtiği sıraya göre aşağıya yazınız.

1
2
3
4
5

c. Sıraladığınız bilgileri de kullanarak "Benim Zamanım-Okçuluk" metninin içeriğini kendi cümlelerinizle defterinize özetleyiniz.

5. ETKİNLİK

a. Çoklu ortam ögesini tekrar izleyiniz. İzleme esnasında içerikte geçen "öncelikle, ilk sırada, en önemli, ondan sonra" ifadelerine odaklanınız. Bu ifadelerin hangi amaçla kullanıldığını açıklayınız.

b. Çoklu ortam ögesinde "öncelikle, ilk sırada, en önemli, ondan sonra" ifadelerinin geçtiği bölümler arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

6. ETKİNLİK

Aşağıda çoklu ortam ögesinden alınan görsellere yer verilmiştir. Daha önce okçuluk ile ilgili yaptığınız araştırmayı da göz önünde bulundurarak bu iki görsel arasındaki bağlantıyı açıklayınız.

7. ETKİNLİK

a. Çoklu ortam ögesinde yer alan Ender'in davranışlarını "sağlıklı yaşam" veya "hobi edinme" açılarından inceleyiniz.

b. Ulaştığınız sonuçları değerlendirerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

8. ETKİNLİK

a. Karekodu okutarak "Çoklu Ortam Ögeleri" adlı etkileşimli içeriği yönergeler doğrultusunda tamamlayınız.

b. İzlediğiniz içerikte ses kullanılmasının sebebi nedir? Eğer ses olmasaydı ne olurdu?

c. Ses ya da görselden birini çıkardığınızda içerikte nasıl bir değişim olur?

KONUŞALIM

9. ETKİNLİK

a. "Bu Görev Bizim" bölümünde verilen çalışma doğrultusunda hazırladığınız "sporun insan sağlığı üzerindeki etkileri" hakkındaki sözlü sunumunuzu yapınız.

- Konuşma sürecinde uygun selam ve hitap ifadelerini kullanınız.
- Konuşmanızın sonunda anlaşılmayan kısımları açıklığa kavuşturmak için soru cevap bölümüne yer veriniz.
- Konuşurken uygun zamanda söz alıp vermeye özen gösteriniz.

b. Hazırladığınız materyallerin anlatımınıza nasıl bir katkıda bulunduğunu öğretmeninizle değerlendiriniz.

c. Konuşmanızı yeniden yapacak olsaydınız bu süreci nasıl yönetirdiniz? Nedenini söyleyiniz.

Bu Görev Bizim

- Aşağıdaki yönergeler doğrultusunda "bağışıklık sistemini güçlendirmek için yapılması gerekenler" ile ilgili bir konuşma hazırlayınız.
- Fotoğraf, resim, tablo, grafik, harita, sanal gezi uygulaması, ses kaydı, müzik, video vb. çoklu ortam ögelerinden uygun olanları konuşmanızda kullanmak üzere hazırlayınız.
- Konuşmanız için defterinize bir plan oluşturunuz.
- Oluşturduğunuz plan doğrultusunda prova yaparak sunuma hazırlanınız.

Keşif Yolculuğu

- Sağlıklı bir yaşam sürdürmek için sizce yeme içme dengeniz nasıl olmalıdır?
- Spor yapmanın obeziteyi önlemedeki rolü nedir? Düzenli spor yapmanın sağlığa faydalarını açıklayınız.

- ✓ Metni önce sessiz okuyunuz.
- ✓ Anlamadığınız bölümlerin altını çiziniz. Okumayı bitirdikten sonra anlamadığınız bölümleri öğretmeninize sorunuz.
- ✓ Öğretmeniniz metni okurken onu dikkat dağıtıcı hareketlerden kaçınarak dinleyiniz.
- ✓ Metni işitilebilir bir ses tonuyla anlamı yansıtacak şekilde doğru vurgu ve tonlamalara dikkat ederek okuyunuz.

OBEZİTE

"Obez", "aşırı kilolu", "fazla kilolu" gibi türlü tanımlamalar son zamanlarda daha sık duymaya başladığımız sözcükler arasına girdiler. Son zamanlarda üç katına çıktığı, kontrol altına alınması hatta önlenmesi gerektiği söylenen bu obezite de nedir? Vücudumuzun devamlılığı ve işleyişi, metabolik bir denge üzerine kuruludur. Farkında olmadığımız tüm yaşamsal fonksiyonların yanı sıra günlük aktivitelerimiz için gerekli enerjiyi beslenme yoluyla elde ederiz. Edindiğimiz enerji ile harcadığımız enerji arasında bir denge vardır. Matematiksel olarak düşünecek olursak, aldığımız enerji, harcadığımızdan fazla olursa arta kalan enerji, vücudumuzda yağ olarak depolanır ve kilo almaya başlarız. İşte bu dengenin ileri derecede bozulduğu durum obezite olarak tanımlanır. Obezite, masum bir yağ depolanmasının çok ötesinde, hastalık olarak tanımlanabilecek düzeyde önemli bir sağlık sorunudur. Çoğu toplumlarda olduğu gibi ülkemizde de obezite oranı giderek artış göstermekte olup Türkiye'de obezite sıklığı % 30,3 olarak bildirilmiştir. Yani kabaca her 3 kişiden biri bu sorunla karşı karşıyadır. Peki obeziteye yol açan nedir? Arada sırada yemeğin ölçüsünü kaçırmak bizleri obez kılmaz. Genetik olarak bazı insanların daha kolay kilo alması söz konusu olabilir. Fakat temel sorun, sağlıksız beslenme ve yetersiz aktivite durumudur. Sağlıksız yiyecekleri (başta fast food diye tanımladığımız grup) tüketmenin yanı sıra sağlıklı bile olsa aşırı miktarda gıda tüketimi obeziteye giden yolu açar. Uzun süre bilgisayar ve televizyon karşısında veya masa başında zaman geçirmek vücudun

enerji tüketimini azaltacağından obezite olasılığını artırır. Fazla kilolu olmak günlük yaşamımızı nasıl etkiliyor olabilir? Çabuk yorulmak ya da yorgun ve huzursuz hissetmek fazla kilolardan kaynaklanabilir. Vücudun genç yapısına göre yükünü artıran fazla kilolar, eklemleri ve kemikleri zor durumda bırakır, ağrı problemlerine yol açabilir. Astım gibi solunum problemlerinin obez çocuklarda daha sık görüldüğü ve günlük yaşam kalitesini önemli ölçüde azalttığı bilinmektedir. Obezite birden bire oluşmaz. Azar azar kilo almaya başlamak, obezite ile sonuçlanabilecek bir sürecin habercisi olabilir. Çünkü kilo aldıkça vücut sağlığı da adım adım bozulmaya başlar ve istemeyeceğimiz bir yapılanmaya girmiş olur. Obeziteyi engellemenin genel enerji dengemizi korumanın başlıca yollarını bilmeli ve dikkat etmeliyiz. Günlük yiyeceklerimizi doğru seçmek: Bu konuda büyüklerimizden yardım alarak karbonhidrat (şeker), yağ ve protein açısından dengeli içerikli bir öğün düzenimiz olmalıdır. Özellikle doymuş yağdan üretilen, dışarıdan satın aldığımız hazır yiyeceklerden mümkün olduğunca uzak durmalıyız. Gün içerisinde yeterince su içmeye dikkat etmeliyiz. Mümkün olduğunca ana ve ara öğünlerde lifli sebze ve meyve tüketimine özen göstermeliyiz. TV izlerken ya da ders çalışırken masamızda yiyecek bulundurmaktan ve atıştırmaktan kaçınmalıyız. Gün içerisinde daha çok egzersiz yapmanın, 1-2 saat, mümkünse açık havada hareketli olmanın yollarını aramalıyız.

Jandarma Çocuk

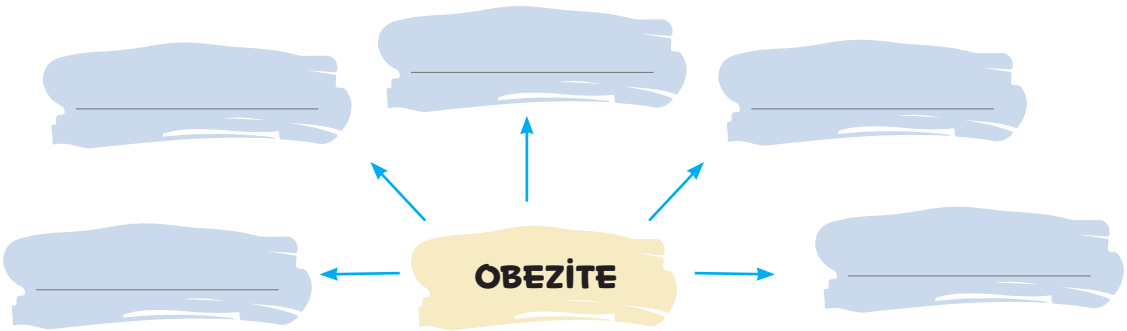
"Obezite" adlı metinde ilginizi çeken bir noktayı belirleyiniz ve bunu neden seçtiğinizi açıklayınız. Beslenme ile ilgili buna benzer metinler bulmak amacıyla bir araştırma yapınız. Araştırmanızda kullanabileceğiniz kaynakları ve imkânları belirleyiniz. Ulaştığınız metin ve kaynakları göz önüne aldığınızda araştırma sürecinizi bilgiye ulaşım, konuya ve amaca uygunluk açısından değerlendiriniz.

Yararlandığınız kaynakların konuyu anlamanıza katkısını ve ek kaynaklara ihtiyaç duyup duymadığınızı değerlendiriniz.

1. ETKİNLİK

a. "Obezite" kelimesi metnin anahtar kelimelerinden olabilir mi? Nedenleriyle açıklayınız.

b. "Obezite" kelimesinin çağrıştırdıklarını yazınız.

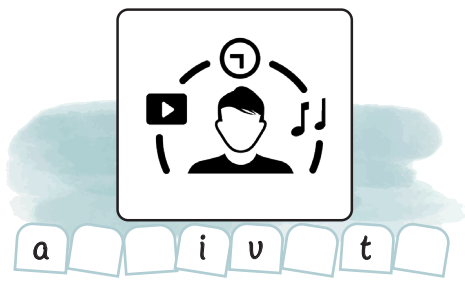

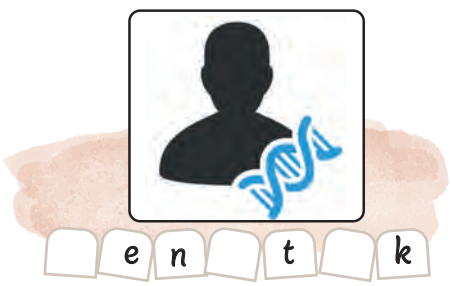
c. Yazdıklarınızın insan sağlığına etkileri hakkında bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

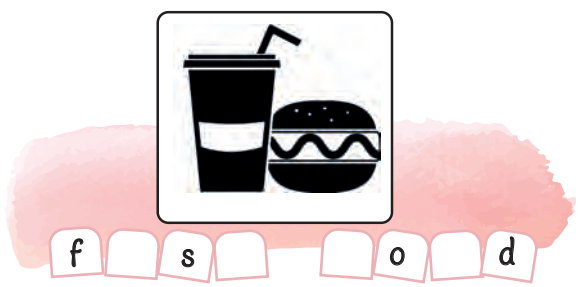
2. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. İpuçlarından yararlanarak örnekteki gibi görselleri karşılayan isimleri yazınız.

b. Şimdi de bu isimlerin Türkçe karşılıklarını TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten bularak örnekteki gibi karşısına yazınız.

kontrol: denetleme

c. Görsellerden hareketle bulduğunuz kelimelerin Türkçe karşılıklarını cümle içinde kullanınız.

1.

2.

3.

4.

5.

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.

1. Obezite nedir?
2. Obeziteye neden olan temel etkenler nelerdir?
3. Sağlıksız yiyecekler neler olabilir? Bu yiyeceklere alternatif olabilecek sağlıklı yiyecek önerilerinde bulununuz.
4. Obeziteyi engellemenin ve genel enerji dengemizi korumanın yolları nelerdir?
5. Metindeki bilgilerle yeme alışkanlıklarınızı karşılaştırdığınızda neler söylersiniz?

4. ETKİNLİK

a. Okuduğunuz metinden hareketle aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

- Yazar, Türkiye'de obezite sıklığının arttığını söyleyerek aslında bizim _____ dikkat etmemizi istiyor.
- Obez olmamak için _____ gerektiğini anlıyorum.
- Yazar, uzun süre bilgisayar ve televizyon karşısında zaman geçirmenin obeziteyi artıracağını söyleyerek aslında bizden _____ yapmamızı istiyor.
- Bu durumda obez olmamak için sadece _____ değil aynı zamanda _____ da gerektiğini anlıyorum.

b. Okuduğunuz metni kendi bakış açınızla yorumlayan bir paragraf yazınız. Paragrafı yazarken yukarıda tamamladığınız cümlelerden de faydalanınız.

5. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki paragrafı okuyunuz.

35 yaşında olan Cemil Bey, çocukluğundan beri aşırı kilo sorunu yaşamaktadır. Aşırı kilolu olduğu için hayatı boyunca çeşitli sağlık problemleriyle mücadele eder. Özellikle son yıllarda yüksek tansiyon, şeker hastalığı ve eklem ağrıları gibi ciddi sağlık sorunları Cemil Bey'in peşini bırakmaz. Hareket etmekte ve günlük hayatını sürdürmekte zorlanmaya başlar. Bu durum onun duygu dünyasını da olumsuz etkiler, genellikle mutsuzdur. Artık bu gidişe bir son vermek istese de ne yapacağını bilemez.

b. Cemil Bey'in yaşadığı temel problem nedir? Yazınız.

c. Cemil Bey'in yaşadığı problemin neden olduğu sonuçları kendi cümlelerinizle kısaca ifade ediniz.

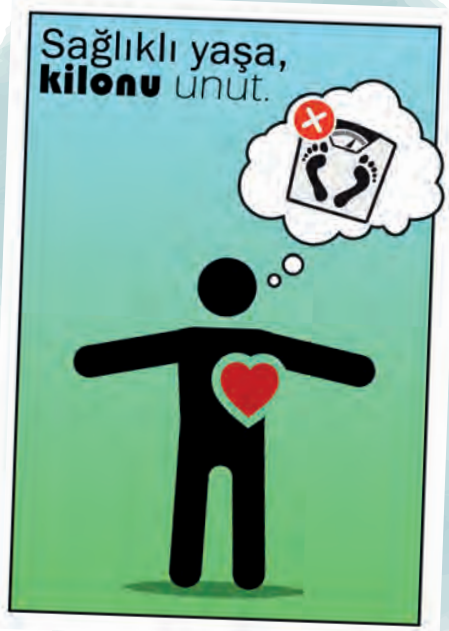
ç. Tema boyunca öğrendiğiniz bilgileri kullanarak Cemil Bey'in yaşadığı problemlere çözümler üretiniz.

d. Ürettiğiniz çözümler arasından en uygun olan çözümü belirleyiniz.

e. Belirlediğiniz çözüme ilişkin değerlendirmelerinizi yapınız.

6. ETKİNLİK

Yandaki afişten hareketle defterinize "obeziteye karşı farkındalık" konulu afiş tasarlayınız. Bunun için metindeki önemli bilgilerden yararlanabilirsiniz. Afişinize bu önemli bilgilerin birbirleriyle olan ilişkisini ortaya koyacak birkaç cümle de yazabilirsiniz. Afişinize başlık koymayı unutmayınız.

7. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki görseli inceleyiniz.

b. İncelediğiniz görselden hareketle siz de aynı adımları sırayla takip ederek el yıkama uygulaması yapınız.

c. Şimdi karekodu okutarak bilgi görselini inceleyiniz. Ardından buradaki aşamalara dikkat ederek el yıkama uygulamasını tekrarlayınız.

ç. Yazı ve görseller bilgi görselinde birbirini nasıl tamamlamıştır? Görsellere yazının eklenmesi el yıkama uygulamanızda nasıl bir fark oluşturmuştur?

8. ETKİNLİK

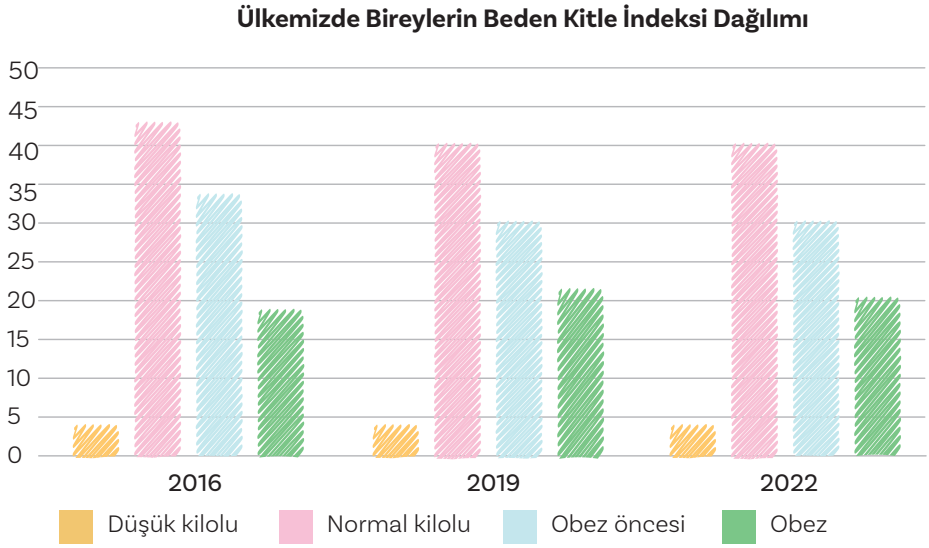
a. Aşağıda verilen paragraftaki yay ayraçların içine uygun noktalama işaretlerini yazınız. Noktalamalara ve büyük harflerin kullanımına dikkat ederek metni defterinize yazınız

sağlıklı yaşam için dengeli beslenmenin ne kadar önemli olduğunu biliyor musunuz ( ) "günde en az birkaç porsiyon sebze ve meyve tüketmelisin( )" diyor doktorum( ) peki( ) neden mi( ) çünkü sebzeler ve meyveler vitamin( ) mineral ve lif açısından zengindir( ) üstelik bağışıklık sistemini güçlendirirler ( ) sağlıklı beslenmenin yanı sıra düzenli egzersiz( ) sadece fiziksel değil zihinsel sağlığın için de gereklidir( ) "sağlık her şeyin başıdır( )" demiş büyüklerimiz( ) gerçekten de öyle değil mi( ) sağlığınızı korumak için bugünden itibaren haydi siz de bir adım atın( )

b. Karekodu okutarak "Noktalama Denetimi" adlı etkileşimli içeriği yönergeler doğrultusunda tamamlayınız.

9. ETKİNLİK

a. "Ülkemizde Bireylerin Beden Kitle İndeksi Dağılımı" adlı grafiği inceleyiniz. Grafikten hareketle doğru olan ifadelerin başına (D), yanlış olanların başına (Y) yazınız.

TÜİK 2023

Beden kitle indeksi nedir?
Yetişkin bir insanın kilosunun boyuna göre normal olup olmadığını gösteren bir değişkendir.

- 2016 yılında normal kilolu olanların sayısı diğer yıllara göre daha fazladır.
- Obez birey sayısının en fazla olduğu yıl 2022 yılıdır.
- Obez öncesi birey sayısı her geçen yıl azalmıştır.
- 2019 yılında obez sayısı en yüksek seviyeye ulaşmıştır.
- Düşük kilolu birey sayısında yıllara göre önemli bir değişim olmuştur.
- 2016 yılında obez ve düşük kilolu birey sayısının toplamı normal kilolulardan fazladır.
- Toplumumuzdaki 100 kişiden yaklaşık 20'si obez birey durumundadır.

b. Grafikten hareketle üç yıl sonra yapılacak araştırmada ne gibi bir sonuç ortaya çıkabilir? Tahminlerinizi söyleyiniz.

KONUŞALIM

10. ETKİNLİK

a. "Bu Görev Bizim" kısmında bağışıklık sisteminin güçlendirilmesi için yapılması gerekenler ile ilgili hazırladığınız konuşmayı aşağıdaki yönergeler doğrultusunda arkadaşlarınıza sununuz.

- Hazırladığınız çoklu ortam ögelerinin hangi görevi yerine getireceğini belirleyiniz.
- Çoklu ortam ögelerini birbiriyle uyumlu olabilecek biçimde konuşmanızda kullanınız.

b. Arkadaşlarınızdan birinin sunumunu aşağıdaki "Akran Değerlendirme Ölçeği"nde verilen ölçütlere göre değerlendiriniz.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşması kullandığı çoklu ortam ögeleriyle (fotoğraf, video vb.) uyumluydu.			
Ses tonunu herkesin işitebileceği şekilde ayarladı.			
Konuşması sırasında beden dilini etkili kullandı.			
Arkadaşlarının sorularını nezaketle cevapladı.			

c. Konuşmanızı tema sonundaki "Konuşma Becerisi Öz Değerlendirme Ölçeği"ni kullanarak değerlendiriniz.

11. ETKİNLİK

a. Karekodu okutarak "Yeterli Uyuyun" adlı çoklu ortam ögesini izleyiniz.

b. Daha önce izlediğiniz "Benim Zamanım-Okçuluk" ile "Yeterli Uyuyun" adlı çoklu ortam ögelerini karşılaştırınız.

c. Daha önce izlediğiniz "Benim Zamanım-Okçuluk" ile "Yeterli Uyuyun" adlı çoklu ortam ögelerini karşılaştırınız.

	Yeterli Uyuyun	Benim Zamanım-Okçuluk
Konu		
Ana fikir		

12. ETKİNLİK

a. Çoklu ortamdan hareketle uykusunu alan ve alamayan bir insan arasındaki karşılaştırılabilir ögeleri örnekteki gibi belirleyerek defterinize yazınız.

Hafıza

b. Çoklu ortamdan hareketle uykusunu alan ve alamayanların benzerliklerini listeleyiniz.

Uykusunu Alan İnsanların Ortak Özellikleri	Uykusunu Alamayan İnsanların Ortak Özellikleri

c. Belirlediğiniz ortak özelliklerden hareketle defterinize örnekteki gibi karşılaştırma ifade eden cümleler yazınız.

Uykusunu alan insanların hafızaları uykusunu alamayan insanlara göre daha güçlüdür.

YAZALIM

13. ETKİNLİK

a. Temizlik ve sağlık arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

b. Kendinizi bir virüsün yerine koyunuz. Bu virüsü tanıtan bir yazı yazınız. Yazınızda öğrencilere nasıl bulaşıp yayıldığınızdan bahsediniz. Aynı zamanda öğrencilerin sizden korunmak için hangi tedbirleri almaları gerektiğine ve bu tedbirlerin sizin yayılmanızı nasıl engellediğine yer veriniz. Yazınızı defterinize yazarak öğretmeninizle paylaşınız.

c. Yazınızda daha önce öğrendiğiniz noktalama işaretleri ve yazım kurallarını uygulayınız.

Okuma Keyfi

› Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz.

ATLI CİRİT

(...)

Cirit, at üzerindeki binicinin mızrağını daha iyi ve isabetli kullanabilmesine dayanan bir oyun. Savaş gücünü geliştirmek için at üzerinde eğitim amacıyla oynanan bu oyun zaman içerisinde kurallı bir takım oyunu halini aldı.

Başlangıcı belli olmasa da 16. yüzyılda bir savaş oyunu olarak kabul edildiğini biliyoruz. Osmanlı döneminde en yaygın oyun oldu. Yakın zamana kadar düğün, bayram ve önemli günlerde her fırsatta oynanıyordu. Kent nüfusunun artması ve atın günlük yaşamdaki öneminin azalmasına bağlı olarak unutulup gitti.

Bugün çeşitli illerimizde kulüpler kurularak ata sporumuz canlandırılmaya çalışılıyor.

Cirit ya da diğer adı ile Çavgan, 120 metreye 40 metrelik beyaz çizgilerle bölünmüş bir alanda oynanır.

Takımın tek dizi halinde durduğu 6 metre derinliğindeki bölgeye Alay Durağı denir. Alay durağı ile atış sahası arasında çizgilerle sınırlı orta sahaya 5 metre derinliğindeki alan Yasak Alan'dır. Burada karşı takımdan 2 atlı bulunabilir. Fazlasına eksi bir puan verilir.

Yasak alanın son çizgisinden oyun alanının ortasına 7 metre derinliğindeki alan Atış Alanı'dır. Alaya hücum eden sporcu bu alana girip cirit atmak zorundadır.

Oyun süresi toplam 70 dakikadır ve 35 dakikalık iki devreden oluşur.

Cirit sopasının uzunluğu 110 santimetredir. Oyunculara zarar vermemesi için ucu yuvarlaklaştırılmıştır.

Cirit genelde gösteri amaçlı oynanır.

Ciritçiler hakim yaka düğmeli gömlek üzerine, kolsuz cepken giyerler. Pantolonlarının üst kısmı geniş, dizden aşağısı dardır. Ayaklarına cirit için uygun olan süvari çizmesi giyerler.

5 kişilik takıma bölük, 7 kişilik takıma alay denir. Her takımın kolunda işaretle belirlenen bir kolbaşı vardır. Takımın oyun taktiğini veren kolbaşı, takımının tüm hareketlerinden sorumludur. Kolbaşı vakitsiz çıkan veya çift çıkan oyunculara engel olup, saftaki oyuncuların ileri ve geri 5 metrelik derinlikteki alay durağında durmasını sağlar. Her takımın bölük düzeninde 2, alay düzeninde 3 yedek oyuncusu bulunur. Yedek oyuncular saha hakeminin arkasında ve kendi sahasında açıkta beklerler.

Hakemler tarafından üzengiler kontrol edilerek oyun başlatılır.

Oyuncu değişiklikleri oyunun duraklama anında saha hakemi tarafından baş hakeme bildirilerek yapılır. Bir oyunda en fazla 3 değişiklik yapılabilir. Bütün oyuncuların arkasında ve atlarının üzerine serilen bezin iki tarafında numara bulunur. Binici ile atın numaraları aynıdır. Takımların

formaları aynı renkte ise takım numaraları A takımında 1 ile 10 arası, B takımında 11 ile 20 arasında olur. Oyuna başlama ve ilk çıkış hakkı kura sonunda sahayı kaybeden takıma verilir. Alay çıkışları, alay durağında yapılır. Erken çıkış ihlali yasak saha olarak, çift çıkış ihlali ise atış sahasının dışından atış olarak değerlendirilir. Her iki durumda da ancak hatalı oyuncular alay durağına geldikten sonra başka bir oyuncu hamle yapabilir.

Ciritçi oyun sahasında rakip oyunculardan birine yarım ya da tam çark yaparak ciridini atar. iki kereden fazla tam çark yapılamaz.

Alay ortalarından, atış sahası dışından veya yasak alan içerisinden cirit atan biniciye bir eksi puan verilir. Bir ciritçi atış bölgesi içerisinde cirit atarak rakip takım oyuncusuna isabet ettirirse 3 puan alır. Ata vuruş isabet sayılmaz, ata kasıtlı vuruşlar 1 eksi puanla cezalandırılır. Aynı oyuncunun ikinci tekrarında 5 dakika dinlenmeye alınır. Üçüncü tekrarında oyundan çıkarılır.

Rakip oyuncunun atmış olduğu ciridi havada tutan ciritçi alay durağında tuttuğu cirit için takımına 3 puan kazandırır. Kesme anında rakibini yakalayan ciritçi (Rakip atın kuyruk hizasına kendi atının başının gelmesi) ciridini atmaz, bağışlarsa 3 puan alır.

Rakip oyuncuyla arayı 3 metreden fazla açmadan atarsa 3 eksi puanla cezalandırılır. Aynı ciritçi ikinci tekrarında oyundan çıkartılır ve yerine oyuncu alınmaz. Kesme yapan ciritçi rakibini bağışladıktan sonra alaya gelerek ciridini atar. Ciridini atmazsa 1 eksi puan alır. Oyun sırasında hakem kararını dinlemeyen ve kasıtlı hareket eden oyuncu oyundan atılır. Yerine oyuncu alınmaz

Bir oyuncunun attan düşmesine 3 eksi puan verilir. ikinci düşmede 6 ve üçüncü düşmede ise oyundan çıkarılır. Oyun sırasında ciritçilerin attan inmesi kesinlikle yasaktır, inmesi halinde 1 eksi puan alır.

Oyun bitiminde eksi puanlar artı puanlardan çıkarılır. Toplam puanı yüksek olan takım galip sayılır.

Cirit, herkes tarafından ciridi iyi bildiği kabul edilen kişilerin hakemliğinde oynanır.

Arkadaşlar, ülkemizde çekilen tarihi filmler ve dizilerdeki atlı süvarilerin hemen hepsi aslında ciritçilerdir. Cirit oynamak için önce çok iyi at binebilmek şart. At binmeyi öğrenerek ilk adımı atmaya ne dersiniz?

TSE Öncü Çocuk Dergisi
(Kısaltılmıştır.)

ÜRETİM ZAMANI

Yazma

Aşağıdaki yönergeler doğrultusunda çocukların neden sağlıklı beslenmeleri gerektiğini anlatan bir yazı yazınız.

- Sağlıksız yiyecek reklamlarından örnekler veriniz.
- Sağlıksız gıdaların insan sağlığına olası zararlarına değininiz.
- Sağlıksız gıdalar yerine konabilecek sağlıklı alternatif gıda önerilerinde bulununuz.
- Yazınızı ana fikre yer verdiğiniz bir paragrafla bitiriniz.
- Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanıldığı cümleler kurunuz.
- Atölye çalışmanızı öğretmeninizin verdiği sürede tamamlamaya özen gösteriniz.
- Yazınızı sınıf panosunda ve uygun dijital ortamlarda paylaşınız.

Konuşma

a. Yandaki karekodu okutarak kamu spotunu izleyiniz. Aşağıdaki yönergeler doğrultusunda sağlıklı yaşamın ilkelerini anlattığınız bir sunum hazırlayınız.

- Sunumunuzu kamu spotundaki bilgileri kullanarak planlayınız.
- Sunumunuzda çoklu ortam ögelerini kullanınız.
- Zararlı gıdaların sağlığımız üzerindeki etkilerine değininiz.
- Konuşmanız sırasında temanın anahtar kelimelerini, yeni öğrendiğiniz kelime ve kelime gruplarını kullanmaya özen gösteriniz.
- Sesinizi tüm arkadaşlarınızın işiteceği biçimde ayarlayınız.
- Beden dilinizi etkili kullanınız.

b. Arkadaşlarınızdan birinin sunumunu aşağıdaki "Akran Değerlendirme Ölçeği"nde verilen ölçütlere göre değerlendiriniz.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Sunumunda sağlıksız beslenmenin zararlarına yer verdi.			
Sunumda kamu spotundaki bilgileri kullandı.			
Sağlıklı beslenmenin önemini çoklu ortam ögeleri kullanarak gösterdi.			
Temadan öğrendiği kelime ve kelime gruplarını konuşmasında kullandı.			
Konuşmasını beden dilini kullanarak destekledi.			
Ses tonunu herkesin işitebileceği şekilde ayarladı.			

KONTROL NOKTASI

VİDEO OYUNU BAĞIMLILIĞI HASTALIK OLARAK KABUL EDİLDİ

Dünya Sağlık Örgütü tarafından geçtiğimiz haziran ayında güncellenen Uluslararası Hastalık Sınıflandırması'na video oyunu oynama bozukluğu eklendi.

(...)

Video oyunu oynama bozukluğu, video oyunların çevrimiçi veya çevrimdışı ortamda sürekli ve tekrarlayan şekilde oynanması olarak tanımlanıyor. Video oyunu oynama ile ilgili davranışlar (örneğin oyun oynama süresi, sıklığı, başlama ve sonlandırma) kontrol edilemiyorsa, video oyunu oynamaya günlük aktivitelerden ve günlük yaşamda ilgi duyulan diğer uğraşılardan daha fazla öncelik veriliyorsa, olumsuz sonuçlar ortaya çıkmasına rağmen video oyunu oynamaya devam ediliyor ve oynama sıklığı artırılıyorsa video oyunu oynama bir hastalık olarak kabul ediliyor. Bu belirtiler 12 ay ve daha fazla süredir görülüyorsa video oyun oynama bozukluğu tanısı konulabiliyor.

Video oyunu oynama bozukluğu bir bağımlılık türü olarak nitelendiriliyor. Video oyununu oynarken veya oyun sonunda kazanılan ödül ve hissedilen tatmin duygusunun, beyinde dopamin (sinir hücreleri arasında iletişimi sağlayan kimyasal bir madde) salgılanmasını tetikleyerek bağımlılığa neden olduğu düşünülüyor.

Uzun süreli video oyunu oynamak bağımlılığın yanı sıra farklı sağlık problemlerine neden olabiliyor. Bilgisayar, tablet, telefon ve oyun konsolu kullanarak uzun saatler boyunca video oyunu oynamak görme kusurlarına; el bileği, boyun ve omurgadaki eklemlerde hasarlara; uyku problemlerine; sosyal iletişim becerilerinde bozukluklara ve vücuttaki toplardamarlarda uzun süre hareketsiz kalma nedeniyle oluşan kan pıhtısının akciğer damarlarını tıkaması sonucu ciddi sağlık sorunlarına yol açabiliyor.

M. Bünyamin YILDIRIM

(Kısaltılmıştır.)

1. **Aşağıda okuduğunuz metinden alınan bazı kelimelerin anlamı verilmiştir. Anlamı verilen kelimeleri tahmin ederek yazınız. Boşta kalan anlamı karşılayan kelimeyi metinden bulup yazınız.**

video | tanı | bağımlılık |

_____	Manyetik bantlar üzerinde yer alan veya sayısal olarak derlenmiş hareketli resimler dizisi.
_____	Hastalığın ne olduğunu araştırıp ortaya koyma; tanılama, teşhis.
_____	Bir şeye veya bir kimseye bağlı olma durumu.
_____	Etkinlik.

2. **Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle sözlü olarak cevaplayınız.**

   a) Dünya Sağlık Örgütünün eklediği yeni hastalık hakkında ne düşünüyorsunuz?

   b) Video oyunu oynamanın hastalık olarak nitelenmesi için hangi koşulların gerçekleşmesi gerekir?

   c) Sizce bir eğlence olarak başlanan video oyunu oynamanın bir hastalığa dönüşmemesi için neler yapılabilir?

3. a) Okuduğunuz metinde konuyla ilgili verilen örnekleri inceleyiniz.

   b) Örnekler konuyu açıklamada yeterli mi? Olumlu ve olumsuz düşüncelerinizi söyleyiniz.

   c) Sizce metnin daha anlaşılır olması için neler yapılabilir? Önerilerinizi gerekçeleriyle yazınız.

Öneri	
Gerekçe	

Öneri	
Gerekçe	

4. a) Okuduğunuz metinde ileri sürülen görüşü inceleyiniz.

   b) İleri sürülen görüşün sağlıklı yaşam hakkındaki temel bilgilere ve ön bilgilerinize uygun olup olmadığını karşılaştırarak değerlendiriniz.

   c) Değerlendirmeyle ulaştığınız sonucu yazınız.

5. a) Okuduğunuz metinde bahsedilen oyun bağımlılığının yol açtığı sağlık sorunlarını inceleyiniz.

   b) Metnin içeriğini kendi bakış açınızla yorumlayınız.

   - Yorumlarınızı yaparken Türkçeyi doğru ve düzgün kullanmaya özen gösteriniz.

   c) Konuşmanızı öğretmeninizle değerlendiriniz.

Karekodu okutarak "Sağlık Okuryazarlığı" adlı çoklu ortamı izleyiniz.

6. **Aşağıdaki soruların cevaplarını izlediğiniz çoklu ortam ögesinden hareketle defterinize yazınız.**
   a) Sağlık okuryazarlığı nedir?
   b) Sağlık okuryazarlığının yeterli seviyede olmasının faydaları nelerdir?
   c) Sizce arama motorlarına hastalık belirtileri yazarak kendimize tanı koymanın sakıncaları neler olabilir?

7. a) İzlediğiniz çoklu ortam ögesindeki yazı, anlatıcı ve örnek görseller sizce neden kullanılmıştır?
   b) Yazı, ses ve görseller birlikte değil de tek başına kullanılsaydı konuyu anlamanız güçleşir miydi? Niçin?
   c) İzlediğiniz çoklu ortamdaki ses, görsel, yazı ve anlatıcı arasındaki bağlantıyı açıklayınız.

8. a) İzlediğiniz çoklu ortam ögesini konusu ve ilettiği mesaj açısından tekrar inceleyiniz.
   b) İletilen mesajı kendi bakış açınıza göre kısaca ifade ediniz.

c. Yazınızı öğretmeninizle değerlendiriniz.

Daha fazla soru için karekodu okutunuz.

DİNLEME/İZLEME BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Dikkat dağıtıcı davranışlardan kaçındım.			
Anlamını bilmediğim kelime ve kelime gruplarını not aldım.			
Anlamını bilmediğim kelime ve kelime gruplarının anlamlarıyla ilgili tahminde bulundum.			
Dinleme/izleme sırasında anahtar kelimeleri belirledim.			

Geliştirmek istediğim becerilerim:

1. _____
2. _____
3. _____

OKUMA BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Vurgu ve tonlamaya dikkat ettim.			
Sesimi mekâna ve dinleyiciye göre ayarladım.			
Akıcı bir şekilde okudum.			
Okuma sürecimde başarıyla yaptığım yönlerimi değerlendirdim.			
Okuma sürecimdeki gelişmeye açık yönlerimi sebepleriyle değerlendirdim.			

Geliştirmek istediğim becerilerim:

1. _____
2. _____
3. _____

KONUŞMA BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşmam, kullandığım çoklu ortam ögeleriyle (fotoğraf, video vb.) uyumluydu.			
Beden dilimi kullanarak konuşmamı destekledim.			
Sesimi herkesin duyabileceği şekilde kullandım.			
Arkadaşlarımın sorularını nezaketle cevapladım.			

Geliştirmek istediğim becerilerim:

1. _____
2. _____
3. _____

YAZMA BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Yazımda hedef kitleme uygun amaç belirledim.			
Yazma amacıma uygun bir konu belirledim.			
Yazma amacımla ilişkili metin yapısını seçtim.			
Amacımı destekleyen paragraf türünü belirledim.			
Yazımda kullanacağım metin türünü belirledim.			
Seçtiğim metin türüne uygun yazdım.			
Yazım ve noktalama kurallarına dikkat ettim.			

Geliştirmek istediğim becerilerim:

1. _____
2. _____
3. _____

KAYNAKÇA

AKÇİÇEK, G. (2018). *Alfabesiz Kuşlar*, İstanbul, Kumdan Yazılar Kitaplığı-6 Kel Kirpi Yayınları.

BOYNUKALIN, H. (2018). Komşumuz Nergis Teyze "Çiçek Dayanışması" , İzmir, *Diyanet Çocuk Dergisi*, S. 452 ss. 23.

BOYUNAĞA, A.Y. (2011). *Yankılı Kayalar,* İstanbul, Timaş Yayınları.

BÖREKÇİ, Ç, F. (2021). Mırnav Dostlar, *Özel Eğitim Çocuk Dergisi*, S. 4 ss. 18,19.

COELHO, P. çev. İNCE Ö. (2017). *Simyacı*, İstanbul, Can Sanat Yayınları.

DİYARBAKIRLIOĞLU, M. A. (2019). *Kaybolan Meslekler ve Son Ustalar 1*, İstanbul, İstanbul Ticaret Odası Yayınları

FİKRET, T. (2005). *Şermin*, İstanbul, Aden Yayıncılık.

KUMTEPE, A.T. (2019). *Yedi Renk Öyküler,* Ankara, Nilüfer Yayıncılık.

Millî Eğitim Bakanlığı. *Talim ve Terbiye Kurulu (2024). Türkçe Dersi Öğretim Programı (5, 6, 7 ve 8 Sınıflar).* Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı. *Talim ve Terbiye Kurulu (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni*. Ankara.

ÖZÇELİK, M. (2022). Nasreddin Hoca, *Özel Eğitim Çocuk Dergisi*, S. 8 ss. 44,45.

SANDIKÇIOĞLU, T. (2014). *Nereden Çıktı Bu Yemek?*, İstanbul, Morpa Kültür Yayınları.

SAYIN, Ö.(2023). *Hikâye Kumbaram*, Ankara, Diyanet Yayınları.

TBM Sağlık Elinizden Kayıp Gitmeden, *Yeterli Uyuyun*, İstanbul, 2015, ss.36-39.

UÇAK, G., UÇAK, E. (2018). İyilik Avcıları, İstanbul, AZ Yayıncılık.

YAŞAR, B. Doktora Gitmek İstemiyorum, *Sağlık Çocuk Dergisi*, S. 6 ss. 52-53.

YAŞAR, Ş. (2017). *Ev Yapımı Sihirli Değnek,* Ankara, Elma Yayınevi.

YAZGAN, B. (2013). *Gülü İncitme Gönül*, İstanbul, Nar Yayınları.

(2013). Atlı Cirit, *TSE Öncü Çocuk Dergisi*, S. 65 ss. 30 – 33.

"Sağlık ve Spor Rotası" adlı metin bu kitap için komisyon tarafından yazılmıştır.

* Kaynakçada APA 6. sürüm atıf sistemi kullanılmıştır.

CEVAP ANAHTARI

Cevap anahtarı için karekodu okutunuz.

GÖRSEL VE GENEL AĞ KAYNAKÇASI

Genel ağ kaynakçası ve görsel kaynakça için karekodu okutunuz.

25°D
30°D
35°D
40°D
45°D
40°K
35°K
ROMANYA
Bükreş
Tuna N.
UKRAYNA
RUSYA FEDERASYONU
HAZAR DENİZİ
Sofya
BULGARİSTAN
K A R A D E N İ Z
GÜRCİSTAN
Tiflis
Edirne
Kırklareli
Sinop
Bartın
Zonguldak
Kastamonu
ADARA Ö.C.
Artvin
Kura N.
YUNANİSTAN
Tekirdağ
İstanbul
Samsun
Ardahan
ERMENİSTAN
AZERBAYCAN
Meriç N.
MARMARA DENİZİ
Kocaeli
Düzce
Karabük
Rize
Gökçeada
Yalova
Sakarya
Bolu
Çankırı
Amasya
Ordu
Giresun
Trabzon
Kars
Erivan
Çanakkale
Bozcaada
Bursa
Bilecik
Çorum
Tokat
Gümüşhane
Bayburt
Iğdır
Balıkesir
Ankara
Erzurum
Ağrı
NAHÇIVAN O.C. (AZERBAYCAN)
Eskişehir
Kırıkkale
Yozgat
Sivas
Erzincan
Aras N.
Kütahya
Tunceli
Bingöl
Muş
Manisa
Afyonkarahisar
Kırşehir
Elâzığ
Van
Atina
İzmir
Uşak
Nevşehir
Kayseri
Malatya
Bitlis
Ünumiye Gölü
Aydın
Konya
Aksaray
Diyarbakır
Siirt
Denizli
Isparta
Niğde
Adıyaman
Batman
Hakkâri
Muğla
Burdur
Kahramanmaraş
Şırnak
Mardin
İ R A N
Karaman
Osmaniye
Gaziantep
Şanlıurfa
Antalya
Adana
Mersin
Kilis
Hatay
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
Erenköy
Lefkoşa
S U R İ Y E
I R A K
GÜNEY KIBRIS RUM YÖNETİMİ
LÜBNAN
Beyrut
Bağdat
A K D E N İ Z
Şam
L İ B Y A
Tel Aviv
FİLİSTİN
Batı Şeria
Doğu Kudüs
FİLİSTİN
Gazze Şeridi
İSRAİL
M I S I R
Süveyş K.
TÜRKİYE'NİN MÜLKİ İDARE BÖLÜMLERİ İLE KARA VE DENİZ KOMŞULARI HARİTASI
BAŞKENT
Ankara
İL MERKEZİ
Elâzığ
GÖL
ÜLKE SINIRI
ÖZERK BÖLGE SINIRI
AKARSU
0 50 100 200 300 400 km
Harita Genel Müdürlüğü tarafından üretilmiştir.

TÜRK DÜNYASI HARİTASI
Bağımsız Türk Devletleri
Türk Cumhuriyetleri, Türk Bölgeleri
Türk Toplulukları
0 250 500 1.000 1.500 2.000 km
TÜRK CUMHURİYETLERİ, TÜRK BÖLGELERİ
1 GAGAVUZ YERİ
2 KARAÇAY-ÇERKESYA
3 KABARDİN-BALKARYA C.
4 DAĞISTAN C.
5 ÇUVAŞİSTAN C.
6 TATARİSTAN C.
7 BAŞKURT C.
8 KARAKALPAKİSTAN C.
9 ALTAY C.
10 HAKASYA C.
TÜRK TOPLULUKLARI
a Avrupa'daki Türkler
b Kosova Türkleri
c Yunanistan Türkleri
ç Bulgaristan Türkleri
d Romanya Türkleri
e Suriye Türkmenleri
f Irak Türkmenleri
g İran Türkleri
h Afganistan Türkmenleri
ı Pakistan Türkmenleri
i Hindistan Türkmenleri
j Çin H. C. Türkleri
k Moğolistan Türkleri
l Rusya Federasyonu Türkleri
ÜLKE KISALTMALARI
ARNAVUTLUK ARN
BELÇİKA BEL
BOSNA - HERSEK BH
GÜNEY KIBRIS RUM YÖNETİMİ GKRY
HIRVATİSTAN HRV
İSVİÇRE İSV
KARADAĞ KRD
KOSOVA KSV
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ KKTC
KUZEY MAKEDONYA KMKD
LİHTENŞTAYN LİH
SIRBİSTAN SRB
RUSYA FEDERASYONU
KAZAKİSTAN
TÜRKİYE
İRAN
AFGANİSTAN
PAKİSTAN
HİNDİSTAN
ÇİN HALK CUMHURİYETİ
MOĞOLİSTAN
SAHA (YAKUT) C.
TUVA C.
SİNCAN UYGUR ÖZERK BÖLGESİ
Norveç Denizi
Barents Denizi
Kara Denizi
Ohotsk Denizi
Bering Denizi
Akdeniz
Umman Denizi
Yemen Denizi
Kızıldeniz
30°B 20°B 10°B 0° 10°D 20°D 30°D 40°D 50°D 60°D 80°D 100°D 120°D 130°D 140°D 150°D 160°D 170°D 180°
40°K 30°K 20°K 10°K
30°D 40°D 50°D 60°D 70°D 80°D 90°D 100°D 110°D 120°D